

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı

**FETHİYE’DE MÜLK SAHİBİ YERLEŞİK YABANCILARIN
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK DURUMUNU BETİMLEMEYE
YÖNELİK SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA**

Mutlu DİRLİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ankara, 2009

FETHİYE'DE MÜLK SAHİBİ YERLEŞİK YABANCILARIN
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK DURUMUNU BETİMLEMEYE
YÖNELİK SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Mutlu DİRLİK

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara,2009

Anneme ve Babama...

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

20/08/2009

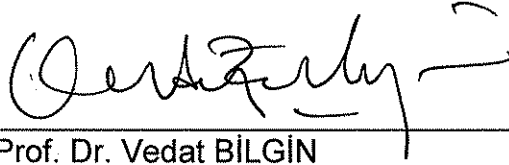
Mutlu DİRLİK

KABUL VE ONAY

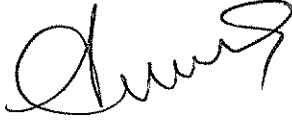
Mutlu DİRLİK tarafından hazırlanan "Fethiye'de Mülk Sahibi Yerleşik Yabancıların Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Durumunu Belirlemeye Yönelik Sosyolojik Bir Araştırma" başlıklı bu çalışma, 20/08/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

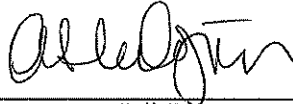
Prof. Dr. Gülay ARIKAN (Danışman)

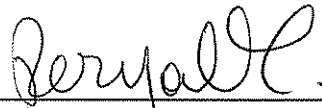
Prof. Dr. Vedat BILGIN

Doç. Dr. Arzu ŞENER (Başkan)

Doç. Dr. Aslıhan ÖGÜN

Doç. Dr. Feryal TURAN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan Çakın

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, başlangıcından sonuna kadar, gerekli bütün yardım, tavsiye ve yönlendirmeleri yapan, karşılaştığım problemlerin çözümünde deneyimlerinden yararlandığım sayın hocam Prof. Dr. Gülay ARIKAN'a teşekkür ederim. Öğretim görevlisi Dr. Tuğça Poyraz TACOĞLU'na katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Sapanca'daki sohbetlerimizle, bu konunun tez olarak ortaya çıkmasına vesile olan sayın Halit REFİĞ'e ve değerli eşi Gülper REFİĞ'e teşekkür ederim.

Çalışmamın her aşamasında sağladıkları katkı ve verdikleri destek için dostlarıma teşekkür ederim.

Çalışmam sırasında desteğini hiçbir zaman esirgemeyen anneme ve babama en içten teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

DİRLİK, Mutlu. *Fethiye’de Mülk Sahibi Yerleşik Yabancıların Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Durumunu Betimlemeye Yönelik Sosyolojik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009.

Türkiye’ye daha çok ekonomik açıdan gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinden öncelikle turist olarak gelen ve mülk satın alma yoluyla özellikle Batı Anadolu’nun turizm yörelerine yerleşen göçmenler “yerleşik yabancı” olarak adlandırılmaktadır. Tezimizde öncelikle Muğla’nın Fethiye ilçesindeki yerleşik yabancıların bu yöredeki iktisadi, kültürel, sosyal ilişkilerinden kaynaklanan sorunların niteliği üzerinde durulmaktadır. Ankete dayalı alan araştırması şeklinde gerçekleşen çalışmamızda, yerleşik yabancıların sosyo-demografik ve ekonomik durumu, yerleşme kararlarını etkileyen faktörler, Fethiye’de yaşamayı tercih etme nedenleri, ülkelerine geri dönme eğilimde olup olmadıkları, Fethiye’de yaşamlarını sürdürürken bürokratik işlemlerde sıkıntı yaşayıp yaşamadıkları gibi sorulara cevap aramak amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yerleşik Yabancı, Turizm, Göç, Kimlik, Kültür, Entegrasyon

ABSTRACT

DİRLİK, Mutlu. *A Sociological Study for Describing the Socio-Cultural and Economic Condition of Real Estate Owning Resident Foreigners in Fethiye, Thesis for Master of Arts, Ankara, 2009.*

The immigrants that firstly come to Turkey as tourists from the economically developed Western European countries and that reside in the tourism resorts in the Western Anatolia in particular by purchasing real estates are called as “resident foreigners”. Our thesis firstly deals with the nature of problems arising from the economic, cultural and social relationships of the resident foreigners in district of Fethiye in Muğla. In our study that has been conducted in the form of questionnaire based field survey, it is aimed at finding out the socio-demographic characteristics of the resident foreigners, the factors affecting their decision on residing, the reasons of preferring to live in Fethiye, and seeking answers to the questions, e.g. whether they tend to return to their countries or not, and whether they encounter problems with the bureaucratic formalities while living in Fethiye.

Key words: Resident Foreigner, Tourism, Immigration, Identity, Culture, Integration

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ADAMA.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
TABLOLAR DİZİNİ.....	xi
 1. GİRİŞ.....	 1
 2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ.....	 6
2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	6
2.2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	6
2.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	7
2.3.1. Araştırmanın Problemleri.....	7
2.3.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	7
2.3.3. Evren ve Örneklem Seçimi.....	10
2.3.4. Veri Toplama Teknikleri.....	10
2.3.5. Verilerin Değerlendirilmesi.....	10
 3. LİTERATÜR.....	 12
3.1. KONUYLA İLGİLİ KİTAPLAR.....	12
3.2. KONUYLA İLGİLİ AKADEMİK TEZLER.....	14
3.3. KONUYLA İLGİLİ RAPORLAR.....	15
 4. KURAMSAL ÇERÇEVE: GÖÇ VE GÖÇ SONRASI İLE İLGİLİ KURAMLAR	
4.1. KLASİK GÖÇ KURAMLARI.....	17
4.1.1 Ravenstein'in Göç Kanunları Yaklaşımı.....	18
4.1.2 Stouffer'in Kesişen Fırsatlar Yaklaşımı.....	19
4.1.3 Lee'nin Çekme İtme Yaklaşımı	19
4.1.4 Merkez Çevre Teorisi	20
4.1.5 Ağ (Network) Teorisi.....	21
4.1.6 Zincir Göç Modeli.....	22
4.1.7 Neo Klasik Ekonominin Mikro Kuramı.....	23
4.2. YENİ GÖÇ KURAMLARI	23
4.2.1 Emekli Göçü Yaklaşımı.....	23
4.2.2. Turizm Göçü Yaklaşımı.....	25
4.3. GÖÇ SONRASI KURAMLARI	28

4.3.1. Asimilasyon.....	28
4.3.2. Entegrasyon.....	30
4.3.3. Etnomerkezcilik.....	32
4.3.4. Coser'ın Emniyet Subabı Kurumu Kuramı.....	32
5. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	34
5.1. GÖÇ.....	34
5.2. GÖÇMEN	36
5.3. TURİZM	37
5.4. TURİST.....	37
5.5. YABANCI.....	38
5.6. YERLEŞİK YABANCI.....	38
5.7. TAŞINMAZ MAL.....	39
5.8. TOPLUMSAL YAPI.....	39
5.9. TOPLUMSAL DEĞİŞME.....	40
5.10. TOPLUMSAL EVRİM.....	40
5.11. KÜLTÜR.....	41
5.12. KÜLTÜR DEĞİŞMELERİ.....	41
5.13. ULUSAL KİMLİK.....	42
6. YERLEŞİK YABANCILARIN MÜLK EDİNİMİNE İLİŞKİN TÜRKİYE'DEKİ DURUM.....	44
6.1. TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE HUKUKİ BOYUT.....	44
6.1.1. Osmanlı Dönemi.....	44
6.1.2. Cumhuriyet Dönemi.....	45
6.1.3. 1980 Sonrası Dönem.....	46
6.1.4. 2003 Sonrası Dönem.....	46
6.2. MÜLK EDİNMEYE İLİŞKİN SAYISAL BİLGİLER.....	48
7. VERİLERİN ANALİZİ.....	53
7. 1. BETİMSSEL VERİLERİN ANALİZİ.....	53
7.2. HİPOTEZLERİN SINANMASI.....	104
7.2.1. Cinsiyet İle İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	104
7.2.2. Yaş İle İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	105
7.2.3. Eğitim İle İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	109
7.2.4. Medeni Durum ile İlgili Hipotezlerin Sınanması	115
7.2.5. Aylık Gelir ile İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	117
7.2.6. Eşin / Partnerin Uyuşu ile İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	126
7.2.7. Daha Önce Gelmiş Olma ile İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	128
7.2.8. Yasal Durum ile İlgili Hipotezlerin Sınanması	129
7.2.9. Ev Sahibi Olma ile İlgili Hipotezlerin Sınanması.....	130

8. VERİLERİN YORUMLANMASI.....	133
8.1. BETİMLEYİCİ VERİLERİN YORUMLANMASI.....	133
8.2. HİPOTEZLERE İLİŞKİN VERİLERİN YORUMLANMASI.....	139
9. SONUÇ.....	144
10. ÖNERİLER.....	149
KAYNAKÇA.....	152
EK 1:ANKET ÖRNEĞİ.....	157
ÖZGEÇMİŞ.....	167

Kısaltmalar Dizini

FTSO : Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası

HKMO: Harita Kadastro Mühendisleri Odası

USAK : Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu

TKGM: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

Tablolar Dizini

Tablo 6.1: Türkiye Genelinde Yabancı Uyruklu Gerçek Kişilerin Taşınmaz Edinimi

Tablo 6.2: Türkiye Genelinde Yabancı Taşınmaz Ediniminin Milliyetlere Göre Dağılımı

Tablo 6.3: En Çok Taşınmaz Edinilen 10 İl ve Taşınmaz Sayısı

Tablo 6.4: Yabancıların Edindiği Mülklerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 7.1.1: Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 7.1.2: Örneklemin Yaşına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.3: Örneklemin Uyuğa Göre Dağılımı

Tablo 7.1.4: Örneklemin Türk Vatandaşlığına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.5: Örneklemin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.6: Örneklemin İş Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.7: Örneklemin Daha Önce Fethiye’de Çalışmış Olma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.8: Örneklemin Medeni Duruma Göre Dağılımı

Tablo 7.1.9: Örneklemin Eşin veya Partnerin Uyuğuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.10: Örneklemin Eşin/Partnerin Türk Vatandaşlığı Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.11: Örneklemin Eşlerin/Partnerlerin İş Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.12: Örneklemin Çocuk Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.13: Örneklemin Çocuğun Sayısına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.14: Örneklemin Çocuğun Ebeveynle Yaşamaya Göre Dağılımı

Tablo 7.1.15: Örneklemin Türkiye’deki Yasal Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.16: Örneklemin Eşlerinin/Partnerlerinin Türkiye’deki Yasal Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.17: Örneklemin Fethiye’ye Geliş Zamanına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.18: Örneklemin Yerleşmeden Önce Gelme Sıklığına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.19: Örneklemin İkamet Süresine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.20: Örneklemin Türkiye’de Yıl Boyu Kalma Sıklığına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.21: Örneklemin Kendi Ülkelerini Ziyaret Etme Sıklığına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.22: Örneklemin Hane Halkının Aylık Gelirine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.23: Örneklemin Türkiye’de Ev Sahipliğine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.24: Örneklemin Ev Sahibi Olunan Tarihe Göre Dağılımı

Tablo 7.1.25: Örneklemin Ev Sahibi Olma Şekline Göre Dağılımı

Tablo 7.1.26: Örneklemin Oturulan Eve Göre Dağılımı

Tablo 7.1.27: Örneklemin Türkiye’de Mülk Edinme Sıklığına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.28: Örneklemin Diğer Mülk Edinme Tarihine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.29: Örneklemin Diğer Mülk Edinme Şekline Göre Dağılımı

Tablo 7.1.30: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Sağlık Sorunlarının Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.31: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Deniz, Güneş ve İklimin Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.32: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Kültürel Zenginliğin Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.33: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Ucuz ve Konforlu Yaşamın Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.34: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Sıcak Sosyal İlişkilerin Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.35: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Güçlü Aile Bağlarının Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.36: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Eşin/Partnerin Türk Olmasının Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.37: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında İş Kurmanın Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.38: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Çalışma İsteğinin Etkisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.39: Örneklemin Ülkelerine Geri Dönme Eğilimlerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.40: Örneklemin Türkiye’de Yaşamaktan Duyduğu Memnuniyete Göre Dağılımı

Tablo 7.1.41: Örneklemin Türkiye İle İlgili Aidiyet Duygusuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.42: Örneklemin Türkiye’de Güven Duygusuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.43: Örneklemin Güven Duygusunun Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.44: Örneklemin Güvensizlik Duygusunun Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.45: Örneklemin Türklerle Yakın Arkadaşlık Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.46: Örneklemin Türk Arkadaşlarla Problem Sıklığına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.47: Örneklemin Türk Arkadaşlarla Yaşanan Problemlerin Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.48: Örneklemin Türk Komşularla İlişkilerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.49: Örneklemin Türk Komşularla Yaşanan Sorunların Nedenine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.50: Örneklemin Türkler ve Yabancılar Arasındaki İlişkilere Göre Dağılımı

Tablo 7.1.51: Örneklemin Türkler ve Yabancılar Arasındaki Evliliklere Göre Dağılımı

Tablo 7.1.52: Örneklemin Yerleşik Yabancıların Türkçe Öğrenme İsteğine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.53: Örneklemin Yerleşik Yabancıların Türkçe Öğrenme Gayretine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.54: Örneklemin Türkiye'nin İmajının Yansıtılmasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.55: Örneklemin Türkiye'ye Gelmekten Duyduğu Pişmanlığa Göre Dağılımı

Tablo 7.1.56: Örneklemin Yerleşik Yabancılarla İlgili Mevzuata Göre Dağılımı

Tablo 7.1.57: Örneklemin Hukukun Etkin Olarak Uygulanabilirliğine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.58: Örneklemin Kamu Yönetiminden Yardım Alma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 7.1.59: Örneklemin Ülkelerinin Temsilcilerinin Sorunlarla İlgisine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.60: Örneklemin Yerleşik Yabancılarla İlgili Türkiye'de Bürokrasiye Göre Dağılımı

Tablo 7.1.61: Örneklemin Bürokratik İşlemlerde Rüşvet Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.62: Örneklemin Çevrenin ve Hayvanların Korunması Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.63: Örneklemin Türkiye'de Düşünce ve İnanç Özgürlüğü Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.64: Örneklemin Türkiye'nin AB'ye Üyeliğinin Algılanmasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.65: Örneklemin Yerleşik Yabancıların Aktivitelerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.66: Örneklemin Türkiye'deki Yaşlı Yerleşik Yabancıların Bakımı İhtiyacı Düşüncesine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.67: Örneklemin Türkiye'de Yaşamın Pahalılaşması İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tablo 7.1.68: Örneklemin Yerleşik Yabancılar ve Türkiye Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.69: Örneklerimin Adalet ve Güvenlik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.70: Örneklemin Tapu ve Kadastro Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.71: Örneklemin Emlak Vergileriyle İlgili Hizmetler Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.72: Örneklemin Su Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.73: Örneklemin Elektrik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.74: Örneklemin Finansal Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.75: Örneklemin Belediye Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.76: Örneklemin Konsolosluk ve Elçilik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.77: Örneklemin Eğitim Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.78: Örneklemin Trafik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.79: Örneklemin Alışveriş Olanakları Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.1.80: Örneklemin Sağlık Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

Tablo 7.2.1.1: Cinsiyete Göre Türk Arkadaş Edinme Durumunun Dağılımı

Tablo 7.2.2.1: Yaşa Göre Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.2.2: Yaşa Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.2.3: Yaşa Göre Eşin/Partnerin Türk Olmasının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.2.4: Yaşa Göre Ülkesine Geri Dönme Eğiliminin Dağılımı

Tablo 7.2.3.1: Eğitim Düzeyine Göre Deniz, Güneş ve İklimin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.3.2: Eğitim Düzeyine Göre Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.3.3: Eğitim Düzeyine Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.3.4: Eğitim Düzeyine Göre Konsolosluk/Elçilik Hizmetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.3.5: Eğitim Düzeyine Göre Türkçe Öğrenme Eğiliminin Dağılımı

Tablo 7.2.3.6: Eğitim Düzeyine Göre Türk Hukukunun Etkin Olarak Uygulanabilirliği İle İlgili Görüşlerin Dağılımı

Tablo 7.2.4.1: Medeni Duruma Göre Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.4.2: Medeni Duruma Göre Eşin/Partnerin Türk Olmasının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.5.1: Aylık Gelire Göre Türk Yakın Arkadaş Edinme Durumu İle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.5.2: Aylık Gelire Göre İş Kurmanın Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.5.3: Aylık Gelire Göre Ev Satın Alma Şeklinin Dağılımı

Tablo 7.2.5.4: Aylık Gelire Göre Kendi Ülkelerinin Elçilik/Konsolosluk Hizmetlerinden Memnuniyeti İle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.5.5: Aylık Gelire Göre Türkiye'deki Bürokratik İşlemler Hakkındaki Değerlendirmesiyle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.5.6: Aylık Gelire Göre Türkiye'nin AB'ye Girmesinin Değerlendirilmesi İle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.5.7: Aylık Gelire Göre Emlak Vergileriyle İlgili Hizmetlerin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.5.8: Aylık Gelire Göre Elektrik Hizmetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.5.9: Aylık Gelire Göre Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Tablo 7.2.6.1: Eşin / Partnerin Uyuşuna Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.6.2: Eşin / Partnerin Uyuşuna Göre Çalışma İsteğinin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.7.1: Daha Önce Gelmiş Olma Durumuna Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.8.1: Türkiye'deki Yasal Duruma Göre Çalışma İsteğinin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.9.1: Türkiye’de Ev Sahibi Olma Durumuna Göre Güçlü Aile Bağlarının Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.9.2: Türkiye’de Ev Sahibi Olma Durumuna Göre Çalışma İsteğinin Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Tablo 7.2.9.3: Türkiye’de Başka Mülkün Varlığına Göre Çalışma İsteğinin Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

1. GİRİŞ

Tarihsel olarak Doğu'nun ve Batı'nın kesişme noktasında bulunan, bu jeopolitik özelliğinden dolayı tarihin ilk çağlarından beri çok farklı kavimlerin bazen geçiş noktası bazen de yerleşme alanı olarak önem kazanan Anadolu coğrafyası öteden beri göç olgusunu en sıcak şekilde yaşayan bölgelerin başında yer almıştır. Osmanlı'nın imparatorluk mirasını devralan Türkiye Cumhuriyeti'nde de göç olgusu artarak devam etmiş ve entegrasyondan kimlik çatışmasına, yerleşme problemlerine kadar birçok sosyolojik sorunun bilimsel olarak ele alınmasını gerekli kılmıştır. Göç hareketliliği, Türkiye'den başka ülkelere yönelik olarak da gerçekleşerek ayrıca ve daha fazla üzerinde durulan sosyolojik sorunlar olarak bilimsel araştırmalara konu olmuştur.

Ülkemizde yapılan araştırmalara bakıldığında özellikle Türkiye'den dışarıya doğru gerçekleşen “uluslararası göç” ile ilgili olarak çeşitli araştırmalar yapıldığı; ancak Türkiye'ye yönelen “uluslararası göç” sorununu irdeleyenlerin bir hayli az olduğu görülmektedir. Ayrıca bütün bu araştırmalar göç olgusunu, daha çok, hareketlilik içerisinde ele almıştır. Göç sonrasındaki göçmenlik durumunu, ülkemizdeki yerleşik yabancıların sosyolojik profilini, kültürel –iktisadi sorunlarını irdeleyen araştırmalara ancak son zamanlarda sınırlı sayıda rastlanılmaktadır.

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye'de son zamanlarda yeni bir göç türü görülmektedir. Ülkemize daha önceleri göç ederek yerleşmiş olan yabancılara pek benzemeyen; daha çok ekonomik açıdan gelişmiş ülkelere turizm yoluyla veya ekolojik nedenlerle gelen ve mülk satın alma yoluyla yerleşen bu yeni “yerleşik yabancılar”, son dönemlerde genellikle güncel politik tartışmalarda üzerinde durulan bir konudur. Bununla birlikte bu yerleşikliğin sosyolojik sonuçlarını irdeleyen bilimsel çalışmalar henüz son derece sınırlıdır.

Türkiye'de henüz yeni bir olgu olarak turizm hareketliliğiyle, ekolojik nedenlerle gerçekleşen genellikle batı, güney ve güney batı kıyılarındaki mülk edinme ile somutlaşan yerleşik yabancılar konusu ile ilgili çalışmalar az olmakla birlikte, 2003 yılından itibaren yerleşme hareketlerinin yoğunluk kazanmasına paralel olarak

araştırmalarda da görece artış görülmüştür. Bu araştırmalar genellikle iki kısımda ele alınmaktadır. Bazıları konuyu sadece Avrupa Birliği vatandaşları çerçevesinde incelerken, diğer araştırmacılar genel bir değerlendirme çerçevesinde ele almışlardır.

Çalışmamızda; ülkemize son çeyrek asır içerisinde özellikle Batı Avrupa ülkelerinden turist olarak gelen ve hem kendi ülkelerindeki yaşam olanaklarının itici nedenlerinden (endüstriyalizm sorunları, mekanikleşme, yabancılaşma, ekolojik sorunlar vs.) hem de ülkemizin turizm coğrafyasının bozulmamış ekolojik yapısının ve ekonomik koşullarının çekiciliğinden kaynaklanan, özellikle Ege ve Akdeniz kıyılarına mülk satın alarak yerleşen yabancıların, Fethiye özelinde, sosyo-kültürel ve ekonomik durumunu belirlemek amaçlanmıştır.

Bu çalışma, teorik açıdan “göçmen” olarak Türkiye’ye yerleştikleri belirgin olmakla birlikte fiili olarak göçmenliğin tarihsel açıdan ortaya çıkardığı göçmen kişiliğinden farklı bir görüntü sergileyen ve “yerleşik yabancılar” adı verilen yeni bir göçmen türünü incelemektedir. Yerleştikleri bölgede mülk satın almaları, mülkiyet sahibi olmaları dolayısıyla göçmenliğin ezikliğini, güçsüzlüğünü pek yaşamayan aksine “baskın” (dominant) bir durumda olma eğilimindeki bu yeni göçmenler (yerleşik yabancılar) Fethiye’ye yerleşme süreçleri açısından incelenecektir.

Her yıl on binlerce yabancı turistin ziyaret ettiği Fethiye, -özellikle son on yılda yoğun bir biçimde gelen- turistlerin otel, motel gibi turizm mekanlarında kalmak yerine, mülk satın almak ve zamanla da yerleşmek eğilimine sahne olmuştur. Yani turistikten göçmenliğe doğru bir evrimleşme söz konusudur. Turistlerin mülk satın almaları, yerleşmeleri ve o bölgenin kamusal yaşamı içerisinde etkin olmaları onların adeta “vatandaş olmadan vatandaş” gibi yaşamalarını gündeme getirmiştir (vergi veren, hizmet bekleyen vs.). Bu süreç hızlı bir biçimde gerçekleştiğinden hem yerleşik yabancılar hem de yerli halk açısından geçiş süreci birtakım zorluklar barındırmakla birlikte; ülkemizdeki yerleşik yabancılar açısından bakıldığında avantajlara da sahip bir süreç olarak görülebilmektedir.

Genel olarak göçmen, göç ettiği yerin halkı tarafından çok olumlu karşılanmaz. Zaten göçmen de genellikle kendi isteği ve iradesiyle değil, zorlayıcı bazı koşulların (afet, savaş, mübadele, vs) etkisiyle o bölgeye yerleşmiştir. Yani göçmen de memnuniyetsizdir. Dahası yerli halk göçmenin kendi topraklarına yerleşmesini, o bölgenin üretim ve tüketim sürecine aktif olarak katılmasını, o bölgenin yerleşmiş olan kültürel ve demografik yapısını değiştirici faktör olarak algılamakta ve bu durumu zaman zaman kendi varlığına bir tehdit olarak değerlendirmektedir. Göçmen ise zaten savunma halinde, tedirgin ve eğreti bir konum içerisinde bulunmaktadır. Literatürde göçmenliğin radikal bir kültürel dönüşüm sürecini ifade ettiği söylenmiştir. Göç eden kesimin mensubu olduğu topluluğun normlarının, değerlerinin ve kimliğinin silindiği, ev sahibinin normlarının da benimsenemediği bir “ortada kalmışlık” durumu söz konusudur. Bu durum, yerli halkla çatışmadan önce göç edenin kendi iç çatışmasını gündeme getirir. Göçmenlik, göçmenin yeni toplumda kabul görmediğini düşünerek giymek zorunda olduğu bir “ateşten gömlek” hali olarak bile nitelendirilmiştir (Outhwoite, 2003; 314).

Konumuz olan Fethiye’deki yerleşik yabancılar için (ve adı geçen diğer bölgelere yerleşen yabancılar için) böyle bir göçmenlik durumu ve algılaması yoktur. Yani sosyolojik olarak “göçmen” konumunda olan bu yerleşik yabancılar tarihsel süreç içerisinde değişik zaman ve mekanlarda gözlemlenen göçmen zorluklarını/algılamasını yansıtmamaktadırlar. Bunun nedenlerini şöyle sıralamak mümkündür:

1) Yerleşik yabancılar, sanayileşmiş Batı ülkelerinden göç etmişlerdir. Türkiye’nin Batılılaşma sürecinde genellikle ideal olarak gösterilen bir medeniyet alanından gelmişler ve o kültürü taşımaktadırlar. Bu kimlikleri -“emperyalist Batılılar” söylemi nedeniyle- zaman zaman tepki çekmekle birlikte genel olarak öykünülen bir medeniyet alanına işaret ettiği için daha kolay kabul görmüştür.

2) Yerleşik yabancıların kendi ülke ortalamasına göre düşük olmakla birlikte gelir seviyeleri yerli halktan oldukça yüksektir. Bu görece yüksek gelirleriyle mülk satın alarak, alış veriş yaparak yöre ekonomisine katkı sağlamakta, bazı sektörler açısından

(emlak, iç mimari, dekorasyon, gıda vs.) ciddi bir canlanma getirebilmektedirler. Bu durum yerli halk tarafından kabullenilmelerini kolaylaştırmaktadır.

3) Turistlikten geldikleri, daha önce turizm yoluyla bölge insanlarını tanıdıkları ve kendilerini de tanıtabildikleri için kabullenilmeleri daha kolay olmuştur.

4) Tarihsel olarak, jeopolitik konumundan ve imparatorluk geçmişinden dolayı çok sayıda göç hareketine maruz kalmış, ayrıca büyük oranda göç vermiş olan ve göçmenlik olgusuna aşina olan bir ülkeye yerleşmişlerdir. Tarihsel süreç içerisinde baskılardan, afetlerden, savaşlardan kaçarak veya mübadele yoluyla gelen yüz binlerce göçmeni kabul etmiş ve kendi içerisine entegre edebilmiş olan, ulusal kişilik açısından dışlayıcı, yabancı düşmanı olamayan bir halk ile muhatap olmuşlardır.

Yerleşik yabancıların Türkiye'ye (Fethiye'ye) yerleşme nedenleri, çeşitli araştırmalardaki bulgularla da örtüştüğü gibi, klasik göç nedenlerinden epey farklılıklar taşımaktadır. Büyük çoğunluğu emekli olan yerleşik yabancılar; iklim şartlarının çekiciliği, Türkiye'deki emlak fiyatlarının gelir seviyesine göre ucuz olması, kendi ülkelerindeki piyasa koşulları nedeniyle sosyal hizmetlerin pahalı olması, huzurlu bir yaşam arayışında olmaları, küresel ısınma, yeni sektörlerde iş bulma/iş kurma isteği, kendi ülkelerindeki hükümetlerin sosyal maliyetten kurtulmak için göç etmeyi teşvik edici politikalar uygulamaları (yaşlı ve emekliler için), sağlık hizmetlerinin daha ucuz olması gibi etmenlerle Türkiye'ye yerleşmişler ve değişik bir göçmenlik biçimi oluşturmuşlardır. Bu amaçlarla Türkiye'ye yerleşen "yerleşik yabancı"ların sayısı henüz net olarak ortaya konmuş değildir. Sayıları aşağı yukarı iki yüz bin civarında olduğu değişik kaynaklarda ifade edilmiştir(Bahar, 2008; 17-23).

İnceleme yerimiz olan Fethiye'deki yerleşik yabancıların çok büyük bir kısmını İngilizler oluşturmaktadır. İngilizler son yıllarda yabancı ülkelere ciddi anlamda göç veren bir ülke konumundadır. Resmi istatistiklere göre Avustralya'da 1 milyon 300 bin, İspanya'da 761 bin, Fransa'da 200 bin, Kıbrıs'ta 59 bin, İsrail'de 44 bin, Hindistan'da 32 bin, İtalya'da 26 bin, Yunanistan'da 18 bin, Mısır'da 14 bin yerleşik İngiliz bulunmaktadır(Bahar, 2008; 27). Türkiye'deki yerleşik İngilizlerin sayısının 30-40 bin

civarında olduğu tahmin edilmektedir. İngilizlerin en çok yerleştiği iki yörenin Aydın/Didim ve Muğla/Fethiye olduğu dikkat çekmektedir.

Fethiye'deki yerleşik yabancılar (İngilizler) üzerine yürüttüğümüz araştırmada teorik bir ön çalışmayla birlikte gözlem tekniği de kullanılarak 204 kişiye 64 soruluk bir anket uygulanmıştır. Literatür taramasının ardından Temmuz-Ağustos 2008'de saha çalışması gerçekteştirilmiş olup sonrasında analiz ve değerlendirmeler yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI ve YÖNTEMİ

2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ

Bu çalışmada, son zamanlarda Batı ülkelerinden gelip Fethiye'ye yerleşen/göç eden yabancılar ile yerli halk arasındaki sosyo-kültürel farklılıkların ortaya çıkardığı -gerek kamusal gerekse özel- sorunlar ve yerleşik yabancıların sosyo-kültürel ve ekonomik durumu Muğla ilinin Fethiye ilçesi sınırları çerçevesinde ele alınacaktır.

Çalışmamızda, yerleşik yabancıların sosyo-demografik özellikleri, yerleşme kararlarını etkileyen faktörler, Fethiye'de yaşamayı tercih etme nedenleri, ülkelere geri dönme eğiliminde olup olmadıkları, Fethiye'de yaşamlarını sürdürürken bürokratik işlemlerde sıkıntı yaşayıp yaşamadıkları gibi sorulara cevap aramak amaçlanmaktadır.

Araştırmamızın; son yıllarda yoğunlaşan bir biçimde, daha önce örneğini görmediği yeni bir göç olgusuyla karşılaşan ülkemizin bu yeni göçmenlerin yerli yaşama entegrasyonu açısından yaşadığı/yaşayabileceği sorunları ele alması ve “yerleşik yabancılar” olarak adlandırılan bu yeni göçmenlerin düşünce tarzlarının, yaşadıkları toplumu algılama biçimlerinin ne olduğunu anlamamıza katkı sağlaması açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Yerleşik yabancılarla ilgili olası sorunları giderecek önleyici tedbirlerin alınabilmesi için her şeyden önce bu yeni göçmenlerin ülkemize yerleşme nedenlerini ve beklentilerini anlamak gerekmektedir. İncelemesini yerleşik yabancıların sosyo-kültürel ve ekonomik durumu üzerine odaklayan ve bu çerçevede alan araştırması yapan tezimizle ortaya koyduğumuz bulguların bu sorunlarla ilgili gündeme gelen idari/yasal düzenlemelerin sağlıklı, nesnel bir şekilde gerçekleştirilebilmesine katkı sağlaması açısından da önemli olduğunu düşünmekteyiz.

2.2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmamızın en önemli sınırlılığı yerleşik yabancılar konusunun oldukça fazla güncel politik tartışma içerisinde yer almasıdır. Ülkemizde kendileriyle ilgili olarak başlatılmış olan siyasi polemiklerin etkisi altında kalan yerleşik yabancılar konu üzerine

gerçekleştirilen saha çalışmalarına da bazı ön yargılarla yaklaşmakta, çekingen davranabilmektedirler. Bu “şüpheli atmosfer” içerisinde yerleşik yabancıların ankete katılmaları epeyce zor olmaktadır.

Son çeyrek asırda artan turizm hareketliliğiyle birlikte ülkemize gelen ve yerleşen yabancıların henüz yerleşme sürecini tamamlamamış olmasından, yerleşme hareketliliğinin devam ediyor olmasından dolayı konuyla ilgili her geçen gün yeni sorunların yaşanması söz konusu olmakta, bu durum anket sorularının da yeni sorunsallara göre yenilenmesini gerektirmektedir. Yani araştırmamız, hali hazırda oldukça yeni ve dinamik bir toplumsal konuyu ele alığı için anket sorularına zamanla yeni soruların da eklenmesi, araştırmanın devam etmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.3.1. Araştırmanın Problemleri

1. Yerleşik yabancıların gelir, eğitim düzeyleri ve medeni durumları Fethiye’ye yerleşme tercihlerinde belirleyici olmuş mudur?
2. Yerleşik yabancıların kamusal yaşamla ilgili düşünceleri nedir?
3. Yerleşik yabancıların ait oldukları kültürel değerler yerleşme sürecinde rol oynamakta mıdır?
4. Yerleşik yabancıların Fethiye’yi daha önceden tanımış olmaları yerli halktan kişilerle yaptıkları evlilikler ve iş ortaklıkları yerleşme sürecinde rol oynamakta mıdır?
5. Yerleşik yabancıların Türkiye ile ilgili görüşleri ‘zincir göç’ e neden olarak Fethiye’ye yönelen yabancı göçünü artırmakta mıdır?

2.3.2. Araştırmanın Hipotezleri

Cinsiyete İlişkin Hipotezler

- Cinsiyet ile Türk arkadaş edinme durumu arasında ilişki vardır.

Yaş İlişkin Hipotezler

- Yaş ile kültürel zenginliğin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Yaş ile sıcak sosyal ilişkilerin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Yaş ile eşin / partnerin Türk olmasının Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Yaş ile ülkesine geri dönme eğilimi arasında ilişki vardır.

Eğitim Düzeyine İlişkin Hipotezler

- Eğitim düzeyi ile deniz, güneş ve iklimin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Eğitim düzeyi ile kültürel zenginliğin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Eğitim düzeyi ile sıcak sosyal ilişkilerin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Eğitim düzeyi ile konsolosluk/elçilik hizmetlerinin değerlendirilmesi arasında ilişki vardır.
- Eğitim düzeyi ile Türkçe öğrenme eğilimi arasında ilişki vardır.
- Eğitim düzeyi ile Türk hukukunun etkin olarak uygulanabilirliği ile ilgili görüşler arasında ilişki vardır.

Medeni Duruma İlişkin Hipotezler

- Medeni durum ile kültürel zenginliğin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Medeni durum ile eşin / partnerin Türk olmasının Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.

Aylık Gelire İlişkin Hipotezler

- Aylık gelir ile Türk yakın arkadaş edinme durumu arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile iş kurmanın Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.

- Aylık gelir ile ev satın alma şekli arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile kendi ülkelerinin elçilik/konsolosluk hizmetlerinden memnuniyeti arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile Türkiye'deki bürokratik işlemler hakkındaki değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile Türkiye'nin AB'ye girmesi değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile emlak vergileriyle ilgili hizmetlerin değerlendirilmesi arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile elektrik hizmetlerinin değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.
- Aylık gelir ile sağlık hizmetlerinin değerlendirmesi arasında ilişki vardır.

Eşin / Partnerin Uyuşuna İlişkin Hipotezler

- Eşin / partnerin uyumu ile sıcak sosyal ilişkilerin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Eşin / partnerin uyumu ile çalışma isteğinin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.

Daha Önce Gelmiş Olma Durumuna İlişkin Hipotezler

- Daha önce gelmiş olma durumu ile sıcak sosyal ilişkilerin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.

Yasal Duruma İlişkin Hipotezler

- Yasal durum ile çalışma isteğinin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.

Türkiye'de Ev Sahibi Olma Durumuna İlişkin Hipotezler

- Türkiye'de ev sahibi olma durumu ile güçlü aile bağlarının Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Türkiye'de ev sahibi olma durumu ile çalışma isteğinin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.
- Türkiye'de başka mülke sahip olma durumu ile çalışma isteğinin Türkiye'ye yerleşme kararına etkisi arasında ilişki vardır.

2.3.3. Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırmamızın evrenini Muğla ilinin Fethiye ilçesine göç etmiş olan Batılı(İngiliz) yerleşik yabancılar oluşturmaktadır. Yörede yerleşik olarak yaşayan yabancıların nüfus bilgilerini alma konusunda bazı teknik/idari sıkıntılar olduğundan kesin rakam bilinmemekle birlikte yaklaşık 2.000 civarında yerleşik yabancı İngiliz'in yaşadığı çalışmamızın evreni olan Fethiye'de, çalışmamızın örneklemini olarak da mülk sahibi olanlara ulaşılmıştır. Tesadüfi örneklem tekniğiyle 204 yerleşik yabancıya anket uygulanmıştır. Bunların 104'ü kadın, 92'si erkektir.

2.3.4. Veri Toplama Teknikleri

Veri toplamak amacıyla anket tekniği benimsenmiş; 64 soruluk anket uygulanmıştır. Uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm yerleşik yabancıları tanımaya yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise yerleşik yabancıların yerleştikleri yöredeki özel ve kamusal yaşam hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu sorulardan bazıları açık uçlu, bazıları dereceli olarak hazırlanmıştır. Anketlerin uygulanması ve toplanması 2008 Temmuz-Ağustos aylarında gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubuna sorular yüz yüze sorularak cevaplandırılmıştır.

2.3.5. Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışma, Türkiye'de -Fethiye örneğinde- yaşayan yerleşik yabancıların görüşlerine dayalı olarak değerlendirme yapılabilmesi için, söz konusu yabancıların yerleştikleri yöredeki kamusal yaşama, yörenin olanaklarına, yerleşik yabancıların karşılaştıkları sorunlara ve genel olarak Türkiye'ye ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yabancı yerleşimcilerin Türkiye'ye yerleşme tercihleri, mülk satın alıp almadıkları ve Türkiye'de aldıkları hizmetlerin kalitesi (banka, sağlık, eğitim, vs) hakkındaki görüşlerinin farklı boyutlarını ortaya koymak amacıyla, anket formunun soruları sınıflayıcı ölçekte kesikli değişkenler şeklinde ölçme aracı olarak düzenlenmiştir.

Öncelikle yerleşik yabancıların görüşlerini değişik boyutlarıyla ölçmeyi sağlayan anket formu örneklem üzerinde uygulanmıştır. Anket formlarıyla elde edilen bilgiler bilgisayarda SPSS istatistiksel paket programı kullanılarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Elde edilen anketler sağlamlık ve yeterlilik bakımından gözden geçirilmiş ve yeterli sayıda soruya cevap verilen 204 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Daha sonra veri dosyası SPSS istatistiksel paket programında açılıp, araştırma verilerinin istatistiksel değerlendirilmesinde karşılaştırılan sorulara ait frekans dağılım tabloları ve yerleşik yabancıların görüşlerinin betimlenmesi bakımından soruların her birisinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik durumu, hane halkı geliri ve Türkiye'ye yerleşme kararında etkili olan faktörler gibi değişkenlerle ilişkilerini belirlemek amacıyla çapraz tablolar oluşturulmuştur. Çapraz tablolarda değişkenler arası ilişkileri belirlemek amacıyla χ^2 (khi-kare) testi kullanılmıştır.

3. LİTERATÜR

Literatür; göç, göç sonrası yerleşme ve bütünleşme gibi sorunlar üzerine yayınlanmış kitap, tez, makale ve raporlardan oluşmaktadır.

3.1. KONUYLA İLGİLİ KİTAPLAR

Araştırma konumuzu doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren çok sayıda kitap vardır. Bunlar arasında aşağıdaki çalışmalar tarihsel-kuramsal çerçeveye sunması ve ampirik gözlemleri yansıtması açısından ilgi çekicidir.

3.1.1. AKKAYAN, Taylan. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Eser, iki ayrı kırsal alanı araştırma evreni olarak ele almış ve buralardan büyük şehirlere göç etmiş aileleri göç ve değişim olguları çerçevesinde incelemiştir. Eser, dördüncü bölümde yer alan sosyo-kültürel değişimler ve bunların yarattığı sonuçlar açısından katkı sağlayıcı niteliktedir.

3.1.2. POLOMA, Margaret M. (1993). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. (Çev.Hayriye Erbaş), Ankara: Gündoğan Yayınları.

Çağdaş sosyoloji kuramlarını ele alan eser, göç olgusunu açıklayabileceğimiz kuramsal yaklaşımlar konusunda ve özellikle de çalışmada adı geçen sosyolojik kavramların tanımlanmasında başvurulacak bir kaynak olarak faydalı olabilecek özelliğe sahip bulunmaktadır.

3.1.3. Devlet İstatistik Enstitüsü ve Sosyoloji Derneği. (1997). *II. Sosyoloji Kongresi Toplum ve Göç*. Ankara: Sosyoloji Derneği Yayını.

Eser, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi'nde "Toplumsal Sorunlar ve Göç" ana başlığı altında göçün çeşitli boyutlarını inceleyen doksana yakın bildirinin kitap haline getirilmesiyle oluşmuştur. Kitapta yer alan, özellikle göç konusundaki metodolojik tartışmalar ile göç ve ekonomi ilişkisi üzerine eğilen çalışmalardan tezimiz açısından önemlidir.

3.1.4. YALÇIN, Cemal. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayınları.

Yalçın, eserinde göçün niteliğini, çeşitlerini, tarihsel arka planını, göçle ilgili teorileri ve Türkiye bağlamında göç olgusunu incelemiştir. Hem araştırmamızda göç ile ilgili kavramsal-kuramsal çerçevenin oluşturulması hem de tarihsel süreç içerisinde Türkiye’deki göç olgusu ve teorik tartışmalar konusunda faydalanılmıştır.

3.1.5. KAYA, Ayhan; KENTEL, Ferhat. (2005). *Euro-Türkler Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Köprü mü, Engel mi?*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yazarları tarafından Euro-Türkler olarak adlandırılan Avrupa’daki Türklerin; Avrupa Birliği, Avrupalılık, anavatan, etnisite, milliyet, yurttaşlık, dindarlık, uluslaşırılık ve küreselleşme konularına ilişkin eğilimleri incelenmektedir. Bu inceleme, Türkiye’ye göç eden yabancıların eğilimleriyle karşılaştırmak açısından katkı sağlayıcı niteliktedir.

3.1.6. UNAT, Nermin Abadan. (2006). *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Unat, kitabında, 20. yüzyılda Türkiye’den dış göçü, demografik hareketlerin tarihçesini, bunun Türk toplum yapısında yarattığı değişimleri ve uluslararası alanda yarattığı rolü irdelemektedir. Eser, göç olgusunu 19. yüzyıldan 21. yüzyıla uzanan bir aralıkta incelemekte ve dönemsel olarak karşılaştırma yapmaya imkan vermektedir. Eser, göç kuramlarının oluşumuna neden olan etmenlerden küreselleşmeyle göç arasındaki ilişkilere kadar geniş çerçeveli konulara değinmiş olduğundan ülkemizdeki “yerleşik yabancılar” olgusunu açıklayabilecek göç kuramları konusunda eserden faydalanılacaktır.

3.1.7. KAYA, Ayhan; BAHAR, Şahin. (Der.) (2007). *Kökler ve Yollar Türkiye’de Göç Süreçleri*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Bu derleme kitap içerisinde yer alan metinlerin tamamı, Ocak ve Aralık 2003 tarihlerinde İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları ve Uygulama Merkezi bünyesinde düzenlenen iki uluslararası konferansta sunulan bildirilerden oluşmaktadır. Kitabın, entegrasyon bağlamında göç olgusunun ve göçmenlerin irdelendiği ikinci bölümü tezimiz açısından önemlidir. Ayrıca, kitapta uluslararası göç süreçleri ve

güvenlik tartışmalarının konu edildiği birinci bölüm de katkı sağlayacak veriler içermektedir.

3.2. KONUYLA İLGİLİ AKADEMİK TEZLER

Yerleşik yabancılar olgusunu değişik yaklaşımlarla ortaya koyan çalışmalardan akademik tez olarak kabul edilmiş olanlarından bazıları şu şekildedir:

3.2.1. SÜDAŞ, İlkey. (2005). *Türkiye’ye Yönelik Göçler ve Türkiye’de Yaşayan Yabancılar: Alanya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi.

Türkiye kıyılarında çoğunlukla yaşlı nüfusun gerçekleştirdiği, turizmle bağlantılı Avrupa göçleri için en dikkat çekici yerlerden birisi Alanya’dır. Bu çalışma da Türkiye’ye yönelik yeni bir göç türünü Alanya örneğinde ele alarak irdelemektedir.

3.2.2. GÜRKAN, Mustafa. (2006). *Sosyolojik Açıdan Göç ve Yasa*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

Bu çalışmada sosyolojik açıdan göç olgusu, ülkemizde yaşanan iç ve dış göç ile yasa dışı göç hareketleri ele alınarak değerlendirilmiştir. Çalışma literatüre dayalı bir çalışma olup, daha çok birincil ve ikincil kaynaklardan faydalanılmıştır. Çalışma yoğunlukla son yıllarda önemi artarak karşımıza çıkan ve ülkemizi birçok yönden etkileyen iç göç ve yasadışı göç sorunları üzerine odaklanmıştır.

3.2.3. HATİBOĞLU, Feride. (2007). *Yabancıların Türkiye’de Gayrimenkul Edinimleri ve ABD Karşılaştırması*. Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Yabancılar ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe haiz ticaret şirketlerinin Türkiye’de gayrimenkul edinmelerinin finansman sistemi ve bankacılık açısından ele alındığı bu çalışmada, bu işlemlerin finansal piyasaların gelişimine katkıları üzerinde durulmuştur. Ulusal gelirin doğrudan yabancı yatırımlardan ve bunun içerisinde yer alan yabancıların ülkemizde mülk edinmesinden olumlu etkilendiği, bunun devam etmesi için yapısal düzenlemelerin yerinde olduğu, eksik olanların ise zaman içerisinde tamamlanabilecek kadar ihmal edilebilir düzeyde bulunduğu çalışmada belirlenmiştir.

3.2.4. KIRMACI, Kadir. (2007). *Yabancıların Taşınmaz Mal Edinme Süreci: Hukuki ve Mekansal Boyutların Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Çalışmada tarihi süreç içinde yabancıların Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde taşınmaz mal edinmesinin hukuki ve mekâna yansıyan yönüyle incelenmesi yapılmış, gerçekleştirilen düzenlemelerin doğurduğu sonuçlar belirlenerek bu alanda yapılan düzenlemelerin kamu yararı, ulusal ve uluslararası hukuka uygunluğunun tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

3.2.5. KOYLU, Zeynep Elvan. (2007). *Türkiye’de Turizm Bölgelerine Yerleşen Yabancıların Yerleşim Nedenleri ve Beklentilerinin İncelenmesi: Fethiye Bölgesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

Çalışmada Fethiye bölgesi baz alınarak, yabancıların bu bölgeye yerleşmelerinin nedenleri ve geleceğe yönelik beklentileri bu çerçevedeki sorulardan oluşan anket çalışması yapılarak ele alınmıştır.

3.2.6. KARABULUT, Özgür Kazım. (2008). *Yabancıların Türkiye’de Taşınmaz Edinimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: TODAİE.

Çalışma, ülkemizdeki yerleşik yabancıların taşınmaz mal edinimleriyle ilgili hukuki durumu tarihsel süreç içerisinde incelemekte ve konuyla ilgili yargı sürecinin önemli aşamalarını aktarmaktadır.

3.3. KONUyla İLGİLİ RAPORLAR

Son yıllarda araştırma konumuzla ilgili olarak bazı kurumların alan çalışması yaparak hazırladıkları raporlar da göze çarpmaktadır. Bunlar arasında araştırmamız açısından önemli olan iki tanesi aşağıdadır.

3.3.1. Ulusal Stratejik Araştırmalar Kurumu(USAK). (2008). (BAHAR, Halil İbrahim vd.). *Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu*. Rapor, Ankara: USAK.

Rapor, Türkiye’deki yerleşik yabancılara ilişkin bilgiye katkı sağlamayı hedefleyen bir proje çerçevesinde USAK bünyesinde çalışma yürüten bilim adamları heyetince

hazırlanmıştır. Raporda yerleşik yabancıların demografik özellikleri, Türkiye'ye göç etmelerinin nedenleri, Türkiye'ye yerleştikten sonra karşılaştıkları sıkıntılar ve Türk toplumu ile ilişkileri incelenmekte, ayrıca yerleşik yabancıların geldikleri ülke ile yerleştikleri ülke (Türkiye) arasındaki ilişkilere ne yönde katkı sağladıkları tartışılmaktadır.

3.3.2. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası (FTSO). (2008). (AVCI, Mehmet vd.). Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü. Rapor, Muğla: FTSO.

Raporda Fethiye'deki yerleşik yabancıların göç nedenleri, demografik özellikleri, harcama eğilimleri, kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ele alınmaktadır. Araştırma sonucunda yerleşik yabancılarla ilgili olarak elde edilen bulguların kamu kurumlarına, yerel yönetimlere ve siyasi otoriteye yardımcı olması ve ayrıca yabancıların yöreye yerleşmeleriyle birlikte canlanan sektörlerle (emlak, inşaat vs.) yön vermesi de hedeflenmiştir.

4. KURAMSAL ÇERÇEVE:

GÖÇ VE GÖÇ SONRASI İLE İLGİLİ KURAMLAR

Çok eski tarihlere uzanan göç olgusunun bilimsel literatürde ele alınması modern bilimsel yaklaşımların ve araştırma tekniklerinin yetkinleştiği 19.Yüzyıl'da başlamıştır. Daha önce de edebiyatta ve tarih yazınında yabancı yerleşimleri, koloni yerleşimleri vs. gibi göçle ilgili konular ele alınmıştı. Özellikle 1492 yılında Amerika kıtasına yönelik başlayan sömürgeci yerleşimler, kolonilerle başlayan zengin bir göç edebiyatı oluşturmuştur. Ancak göç olgusunun bilimsel olarak incelenmesi ve göç kuramlarının oluşturulması yine göçün de müzmin bir uluslararası sorun haline gelmeye başladığı modernleşme sürecindeki sistematik sosyal bilimlerin inşa edilmesi ile başlamıştır diyebiliriz. 19.Yüzyıl'da başlayan sanayi devrimi ve modernleşme süreciyle yoğun, kitlesel ve karmaşık bir hal alan göç hareketlerini açıklayan klasik kuramlara göç olgusunun yeni bir boyut ve içerik kazandırdığı 20.Yüzyıl'ın son çeyreğinde ve 21.Yüzyıl başlarında yeni göç kuramları eklenmiştir. Aşağıda klasik göç kuramları ve özellikle yeni göç kuramları üzerinde durulacaktır.

4.1. KLASİK GÖÇ KURAMLARI

Göç olgusunun bilimsel/kuramsal çalışmalara konu olması çok eskilere dayanmaz. İlk defa Alman-İngiliz kökenli coğrafyacı Georg Ravenstein, 1885 ve 1889 tarihlerinde Londra'da Göç Kanunları adıyla iki bilimsel tebliğ sunarak konuyu bilimsel literatüre taşımıştır. 19. Yüzyılın sonları büyük göç hareketlerine neden olan dünya konjonktürünün de etkisiyle, göç olgusunun irdelenmeye başlandığı ve bu konuda farklı düşüncelerin, ekollerin ortaya atıldığı dönemi ifade etmektedir. Bu dönemdeki açıklama yaklaşımları döneme hakim olan pozitivizmin de etkisiyle genellikle bütün dünyayı kapsayıcı, tek boyutlu olarak şekillenmiştir. 19. yüzyıldaki bu tek ve kapsayıcı kuramsal açıklamalardan sonra 20. yüzyılın sosyal bilimcileri değişik metodolojiler kullanarak farklı varsayımlar ortaya koyarak yeni ve değişik yaklaşımlar geliştirmeye başladılar. (Abadan, 2006; 19-21).

Aşağıda, 19. yüzyılın sonundaki ilk kuramsal açıklamalardan günümüzdeki çağdaş yaklaşımlara kadar göç olgusunu irdeleyen ve genellikle birbirleriyle bağlantılı olan kuramları inceleyeceğiz.

4.1.1. Ravenstein’ın Göç Kanunları Yaklaşımı

Göçle ilgili ilk bilimsel çalışma, “Göç Kanunları” (The Laws of Migration) adlı makalesiyle Ravenstein’a ait olup bu göç kanunlarını yedi başlık altında toplamıştır: (1) Göçmenler genellikle uzun mesafeli yerlerden ziyade kısa mesafeli yerleri tercih ederler. Bu da göç edilen yer ile gidilen yer arasında bir göç dalgası yaratır. Bu göç dalgası sonucunda nüfusun yer değiştirmesi söz konusudur. (2) Kentin ekonomik olarak kalkınması o kentin etrafındaki, o kente yakın yerlerden gelişmiş olan kente doğru bir göç akışı meydana getirir. Bu şekilde kırsal kesimdeki işgücü açığı sorunu çözülmüş olur. Böylece yeni gelenlerden dolayı göçmenlerin geldikleri bölgedeki boşluk onların yakınındaki bölgelerden gelen göçmenlerle doldurularak iç içe geçmiş göçmen halkaları oluşturulur. Sonuçta göçün etkisi bütün ülkede hissedilir. (3) Göç başlı başına bir amaç değildir. Yani göçmen mutlaka belli bir amaç için bir yere göçer ve yerleşir. O yerin özellikleriyle göçmenin amaçları uyum içerisindedir. (4) Bir yere/bölgeye doğru gerçekleştirilen göçler, o yerden de bir göç dalgasının oluşmasına yol açar. Yani her göç, yeni bir göçü tetikler. (5) Kısa mesafeli göçler daha çok basamaklı bir şekilde gerçekleşirken uzun mesafeli göçler çoğunlukla büyük ticaret ve endüstri merkezlerine doğru gerçekleşmektedir. (6) Kentliler kırsal kesimde yerleşik olanlara göre daha az göç etme eğilimi taşımaktadırlar. (7) Genel olarak özellikle de kısa mesafelerde kadınlar, erkeklere göre daha fazla göç etme eğilimi içerisindedirler(Yalçın, 2004; 23-25).

Bu yaklaşımın, 3. ve 4. maddelerinin, çalışmamızı destekler nitelikte olduğunu belirtmek mümkündür. 7. maddedeki ‘kısa mesafe’ ayrımına ise günümüzdeki teknolojik imkanlar ve yeni hızlı ulaşım olanakları nedeniyle gerek kalmadığını söyleyebiliriz. Hatta günümüzde kadınların erkeklere göre daha fazla göç etme eğiliminde olduklarını bile söyleyebiliriz.

4.1.2. Stouffer'in Kesişen Fırsatlar Yaklaşımı

Stouffer'ın 1940'lı yıllarda ortaya attığı kesişen fırsatlar yaklaşımı, göç olgusunu özellikle büyük kentlerde potansiyel olarak var olan iş fırsatlarıyla açıklamaktadır. Bu yaklaşıma göre göç eden, göç ettiği kentlerde kendisi için uygun fırsatların olma ihtimalini düşünerek kesin bir bilgiye sahip olmasa bile göç kararı vermektedir. Bu yaklaşımın bir özelliği de göç sürecini ve göç dalgalarını matematiksel olarak açıklama çabası içinde olmasıdır. Yani göç edilen yerlerdeki fırsatlarla göç yoğunluğu arasında matematiksel bir bağlantı kurulmaktadır(Yalçın,2004; 28-29).

Bu yaklaşım, göç edilen yerdeki fırsatlarla göç yoğunluğu arasındaki matematiksel bağlantıyı açıklamak bağlamında önemlidir ancak çalışmamızda “büyük kentler” yerini Batı ve Güney'deki görece küçük sahil kentlerine bırakmıştır.

4.1.3. Lee'nin Çekme-İtme Yaklaşımı

Göç olgusunu açıklayan kuramsal çalışmalardan birisi de Everett Lee'nin 1966'da yayınladığı Bir Göç Teorisi (A Theory of Migration) adlı makalesidir. Lee, bu makalesinde göç olgusunu meydana getiren dört temel faktörün olduğunu vurgulamaktadır: (1) Yaşanılan yere ilişkin faktörler. (2) Göç edilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler. (3) Göç etme sırasında ortaya çıkan engeller. (4) Bireysel davranış faktörleri. Lee, bütün bu faktörleri itme ve çekme başlığı altında değerlendirmiş ve göç etme eyleminin, göç edilecek yerin (iktisadi, sosyal, kültürel, vs.) çekiciliği ile göç edilen yerin iticiliği (yoksulluk, işsizlik, kuraklık, baskı, vs.) arasındaki gerilimle açıklamaktadır. Bu gerilimin esas kaynağı ise Lee'ye göre göç etme sürecinde ortaya çıkan 'engeller' olup bunlardan en önemlisi de göç edilecek yerin uzaklığıdır. (Lee,1966;45-56)

Görüşümüze göre gerilimin esas kaynağı olarak gösterilen göç sürecindeki engeller ile göç edilecek yerin uzaklığı günümüzde -gerek globalleşmeden kaynaklı gerekse teknolojik gelişmelere paralel olarak mesafelerin azalmasıyla- önemini bir ölçüde de olsa yitirmiştir. Ancak yaşanılan yere ilişkin itici faktörler ile göç edilmesi düşünülen

yerle ilgili çekici faktörler önemini korumaktadır ve bizce esas gerilim kaynağını oluşturmaktadır.

4.1.4. Merkez-Çevre Teorisi

Göç olgusunu açıklayan ve uluslararası ilişkiler literatüründe genellikle “Bağımlılık Okulu” ya da “Dünya Sistemi Yaklaşımı” içerisinde değerlendirilen teorik çerçevelerden birisi de Merkez-Çevre açıklamasıdır. Paul Baran, Andre Gunder Frank, Theotonio dos Santos, Giovanni Arrighi, Paul Sweezy, Immanuel Wallerstein ve Samir Amin gibi radikal sosyal bilimcilerin dünyayı merkez (center) ve çevre (periphery) olarak iki kategori içerisinde değerlendirmeleri ve çevrenin merkeze bağımlı olduğu tezini ortaya atmaları göç olgusunu açıklamak için de kullanılmıştır.

Merkez-çevre teorisine göre dünyanın gelişmiş (sanayileşmiş/kapitalistleşmiş) bölgeleri dünyanın sanayileşmemiş, geri kalmış, yoksul çevre bölgeleri üzerinde egemenlik kurmakta, bu egemenlik ve bağımlılık ilişkisi çevreden merkeze doğru bir ucuz işgücü talebi doğurarak bir göç akımına neden olabilmektedir. Merkezin gelişmişliği, çevrenin gün geçtikçe daha da yoksullaşması ve yaşam olanaklarının kısıtlanması yine çevreden merkeze doğru göçü tetiklemektedir. Küreselleşme süreci dünyasal eşitsizliği daha da derinleştiren bir olgu olarak görülmektedir. Bu konuda görüş ifade eden Rist, ülkeler arası eşitsizlikten kaynaklanan göçün, bu eşitsizliği daha da derinleştirdiğini ve bu şekilde bir kısır döngü oluştuğunu belirtmektedir. Dünya Sistemi Kuramcılarında Wallerstein da merkez-çevre ayrımına ara bir bölgeyi/durumu ifade eden yarı-çevre kavramını ekleyerek üçlü bir ayrıma gitmiştir(Yalçın, 2004; 60).

Abadan-Unat'ın belirttiğine göre, dünya sistemleri kuramı uluslararası göçü tamamen kapitalist gelişmenin ve dönüşümün doğal sonucu olarak algılamaktadır. Göç, dünyasal kapitalizmin neden olduğu kopma ve yer değiştirmelerin doğal sonucudur. “Kapitalist ekonomi, Batı Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya'daki merkezlerden giderek daha geniş halkalar halinde yayıldıkça dünya nüfusunun giderek büyüyen kısmı, dünya pazar ekonomisine dahil edilmektedir. Çevre bölgelerdeki toprak, hammadde ve emek, dünya pazarlarının denetimi altına girdikçe göç akımları oluşmakta, bunların önemli bir kısmı dış ülkelere doğru yönelmektedir.”(Abadan, 2006; 31).

Bu yaklaşımda görüldüğü üzere, çevreden merkeze doğru göçün yerine çalışmamızda merkezden çevreye göç akımı ele alınmakta; göçün, kapitalist gelişme ve dönüşümün doğal sonucu olması konusunda uzlaşılmalı birlikte bu dönüşüm kapitalizmin yarattığı sorunlar bağlamında (ekolojik tahribat, vs.) düşünülmektedir.

4.1.5. Ağ (Network) Teorisi

Göçü açıklayan teorik yaklaşımlardan birisi olan Ağ (Network) yaklaşımı ile herhangi bir bölgeye göç eden ve oraya yerleşen insanların kendilerine özgü bir mekansal, kültürel yapı oluşturdıkları ve daha sonra aynı bölgeye göç edenlerin de bu yapının içerisine doğru göç hareketliliğini konumlandığı anlaşılmaktadır. Göç nedenleri arasında daha önce göç edenlerin oluşturduğu bir çeşit gettolaşma ya da bir bölge veya mekanda yığılma, o bölgeye doğru yeni göçlere de neden olabilmektedir. Bu etkiyle oluşan göçlere ağ etkisi adı verilmiştir. Wilpert'e göre ağ etkisi şu şekilde çalışır: "Öncü göçmenler, öncelikle göç veren ve alan toplumları birbirine bağlayan bir altyapı oluştururlar ve bu bağlantı göç veren toplumdaki diğer bireylere göçme olanağı sağlar. Yeni göç dalgaları, kurulmuş bu ağı harekete geçirir ve sonradan göç edenler, ilk gelenlerin tecrübelerinden yararlanırlar. Zamanla göç kendi kendini devam ettiren bir hal alır."(Abadan, 2006; 35-36).

Gurak ve Caces de göçmen ağlarının altı önemli faydası olduğunu belirtir ve şu şekilde sıralar: (1) Göçmenler bu ağ sayesinde göçün verdiği rahatsızlığı en aza indirme imkanı bulabilirler. Böylelikle göçmenliğin maliyeti azalır. (2) Bu ağ sayesinde göçmenler, içine dahil oldukları toplumsal yapının genelinden soyutlanma imkanına kavuşarak göç ettikleri yurtlarıyla bağlantı kurma olanağı bulurlar. (3) Göçmen ağı, göçün başlangıcından sonucuna kadar nasıl yürütüleceğini tayin eder ve göçün hedef yerini etkileyerek önemli ölçüde kimlerin göç edeceğini belirler. (4) Göçmenlerin gittikleri yerle uyum sağlamalarını kolaylaştırır. (5) Göç edilen yerdeki potansiyel göçmenler ve ağ içerisine yeni eklenen göçmenler için göç edilecek yerle ilgili enformasyon sağlanmasına yardım eder. (6) Göçün hızını, büyüklüğünü, genişliğini büyük ölçüde bu ağ belirleyerek göçü dengede tutar(Yalçın, 2004; 49-52).

Abadan’a göre; göçmen ilişkiler ağı geldikleri ülke ile yeni yerleştikleri ülkelerde eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşan kişiler arası bağlantılardır. Abadan, bu ilişkiler ağlarının varlığının uluslar arası göçü özendiren etmenler olduğunu söylemektedir. Abadan bu kuramın temel varsayımlarını şöyle sıralamaktadır: (1) Göçmen ilişkiler ağları, göç hareketini özendirmekte ve göç etme isteğini sürekli olarak yaygınlaştırmaktadır. (2) Bu ağlar sayesinde ücret farklılığı önemini kaybetmekte, göçün yol açtığı masraflar ve içerdiği rizikolar azalmaktadır. (3) Göçmen ilişkiler ağları, kurumsallaştıkları ölçüde sosyo-ekonomik açıdan daha az seçici olmakta, gönderen ülke topluluğunu daha fazla temsil etmektedirler. (4) Göçmen ilişkiler ağları kurulduktan sonra, göçmenleri kabul eden hükümetler göç akımını denetlemekte büyük zorluklar çekmektedirler. (5) Göçmenlerle yerli ailelerin birleşmesini hedefleyen politikalar, göçmen ilişkiler ağını güçlendirmektedir(Abadan, 2006;35-36).

Ağ (Network) yaklaşımının, “bir bölgeye göç eden ve oraya yerleşen insanların kendilerine özgü bir mekansal, kültürel yapı oluşturdıkları ve daha sonra aynı bölgeye göç edenlerin bu yapının içerisine doğru göç hareketliliğini konumlandırmaları” çalışmamızla örtüşen kısmıdır. Öte yandan bu ağın güçlenme eğilimi göstermesi; yabancıların yerlilerle kaynaşması ve toplumsal bütünleşme konularında sıkıntı yaratma potansiyeli de taşıyabilmektedir.

4.1.6. Zincir Göç Modeli

Mc Donald, benzer göç sürecini “Zincir Göç Modeli” olarak tanımlamaktadır. Donald’a göre (1964); zincir göç terimi, “bireysel göçün aile, hısım, akraba ya da topluluk üyelerini de içeren uzunlamasına bir perspektifte ele alınarak, birey ve aile göçünü birleştiren” durumları tarif etmek için kullanılmaktadır. Yani zincir göç, göçmenlerin daha önce hakkında bilgi sahibi oldukları, ilişki kurdukları, arkadaş ya da akrabalarından duyarak, dolaylı da olsa bildikleri bölgelere hareket etme sürecidir (Erdoğan, 2004; 27).

Bu süreç geçerliliğini korumakta ve çalışmamızda böyle bir zincir göç olgusu karşımıza çıkmaktadır. Yerleşik yabancıların Türkiye hakkında kendi ülke vatandaşlarına olumlu

değerlendirme yapımları hem Türkiye’deki turist sayısını hem de bu kişilerin yerleşme eğilimlerini artırmaktadır.

4.1.7. Neo-Klasik Ekonominin Mikro Kuramı

Neoklasik ekonominin mikro kuramı, bireylerin rasyonel düşünme yetenekleri olduğunu varsayarak kendi yeteneklerini dikkate almaları durumunda daha yüksek kazanç elde edeceklerini umdukları bölgelere göçme eğilimi taşıdıklarını açıklamaktadır. Bu yüzden insan kendine bir çeşit yatırım yapmakta, göç etme sonucunda elde edeceği geliriyle göç etme sürecinde ortaya koyacağı (yolculuk masrafları, yeni bir dil öğrenme, uyum sağlama çabasının getirdiği psikolojik sıkıntılar vs.) maliyeti karşılaştırıp göç kararı vermekte ve bu çerçevede kendince bir mikro analiz yapmaktadır(Abadan,2006; 23).

Bireylerin rasyonel düşünme yeteneklerinden yola çıkması ve mikro analiz yapması bakımında çalışmamızda önemlidir. Zira, günümüz modern insanının davranış modeline uygundur ancak temel itki artık “daha çok kazanma”dan öte; “daha rahat, ekonomik ve doğal yaşamak, vs” gibi faktörlerden oluşmaktadır.

4.2 YENİ GÖÇ KURAMLARI

Yeni göç kuramları adıyla aşağıda açıklamasını yaptığımız kuramsal yaklaşımlar, özellikle son çeyrek asır içerisinde dünyada meydana gelen ekolojik çöküntü, iktisadi dönüşümler ve bu çerçevede boyut değiştiren yeni turizm hareketleri çerçevesinde ele alınan, daha önceki göç kuramlarıyla dolaylı benzerlikleri olsa da esas itibariyle farklı bir nedenselliği ve yönelimi olan kuramlar olup Fethiye özelinde yapmış olduğumuz yerleşik yabancılar ile ilgili alan çalışması daha çok bu kuramlarla açıklanacak bulgular ortaya koymuştur.

4.2.1. Emekli Göçü Yaklaşımı

Özellikle gelişmiş sanayi ülkelerinde hem yüksek emeklilik ücretleri hem de ortalama ömrün uzamasına paralel olarak emeklilerin geçici veya sürekli olarak başka bölgelere yerleşmeleri şeklinde gerçekleşen yeni bir göç türü günümüzde tanımlanmaya başlamış

ve bu yeni göçe emekli göçü adı verilmiştir. Genellikle Kuzey'in soğuk iklimli bölgelerinden Güney'in sıcak iklim bölgelerine doğru gerçekleşen bu göç türü ile ilgili olarak Batı'da yeni birtakım akademik çalışmalar yapılmış (Truly 2002, Williams 2000 ve Dwyer 2000) olmasına karşın Türkiye'de emekli göçüne ilişkin akademik araştırmaların sayısı oldukça azdır. Türkiye'de yapılan araştırmalardan birisi Emekli Göçünün çok yoğun olarak yaşandığı Didim'le ilgili yapılan Aykut Hamit Turan ve Etem Karakaya'nın çalışmalarıdır(Turan & Karakaya: 2005).

Emekli göçünün nedenlerini şöyle özetleyebiliriz: (1) Yaşam süresinin uzaması. (2) Göç eden ülkelerin yüksek emeklilik gelirlerine oranla, göç alan ülkelerdeki mal ve hizmet fiyatlarının düşük olması dolayısıyla yabancı emeklilerin ucuz yaşam koşullarına sahip olmaları. (3) Gelişmiş Batı ülkelerinde ve kapitalist metropol bölgelerde ekolojik dengenin bozulmuş olması ve daha da bozulacağı beklentisi nedeniyle bu ülke vatandaşlarının, doğal olarak henüz bozulmamış ülkelere göç ederek emekliliklerini geçirmek istemeleri.

Kuzey ülkelerinden (İngiltere, Almanya, İskandinav ülkeleri, vs) Güney Avrupa'ya doğru yoğunlaşan emekli göçünün nedenlerini araştıran akademisyenler (Dwyer, Williams, 2000) şu saptamalarda bulunmuşlardır: Batı ülkelerinin emekli insanları aldıkları yüksek maaşlarla görece daha az gelişmişlik düzeyine sahip olan Güney Avrupa ülkelerinde çok rahat ve yüksek bir yaşam standardına sahip olabilmektedirler. İklim, açık hava ve sakin hayat emeklileri Güney Avrupa'ya çeken en önemli unsurlardır. Avrupa Birliği üyeliğinin sağlamış olduğu koşullar da emekli göçünü hızlandırmaktadır. Örneğin bir emekli İngiliz, herhangi bir Avrupa Birliği üyesi ülkesinde kendi ülkesindeymiş gibi ücretsiz sağlık hizmetlerinden faydalanabilmekte bu da göç akışını hızlandırmaktadır(Turan & Karakaya, 2005;12).

Ülkemize de emekli göçü, özellikle 1980'li yıllardan bu yana, Güney bölgelerimizin turizme açılmasıyla birlikte yoğunlaşmaya başlamıştır. Türkiye'deki çekici unsurlar da (iklim, ucuz hayat koşulları ve nispeten kolay mülk edinimi, bozulmamış doğal yapı, vs.) diğer Güney Avrupa ülkeleriyle benzerlik taşımaktadır. Didim'e emekli göçüyle ilgili yapılan alan çalışmasında emekli İngilizlerin neden Didim'e yerleştikleri sorulmuş

ve öncelik sırasına göre şu yanıtlar alınmıştır: (1) Hayat koşulları ve düşük stres (2) Sıcak yöre halkı. (3) Deniz ve güneş. (4) İklim koşulları. (5) Sağlık sebepleri. (6) Ticari ilişkiler. (7) Ailevi nedenler. Görüldüğü gibi emekli insanları göçleri tek bir faktöre bağlı olmamakta; bölgelere göre değişik boyutları içerecek şekilde ekonomik, sosyal, kültürel ve sağlık gibi birçok faktörün etkisi söz konusu olabilmektedir(Turan & Karakaya, 2005; 13).

4.2.2. Turizm Göçü Yaklaşımı

En basit tanımlamayla bir yerden başka bir yere hareketliliği gerektiren turizm faaliyeti çok eski çağlardan bu yana süregelen bir olgu olmakla birlikte, gerçek, günümüzdeki anlamını ve işlevini 20. yüzyılda iyice kök salan tüketim toplumuyla birlikte kazanmıştır. Daha önce genellikle bireysel olarak ve dar çevrelerde gerçekleşen turizm faaliyeti, zamanla gelir düzeyinin ve gelişmişliğin artmasıyla birlikte bireysel gezi kalıplarından sıyrılıp kitlesel gezi kalıplarına ve global düzlemde bir çevreye yayılmıştır. Bu yüzden günümüzdeki bu tür hareketlilikten dolayı çağımıza “turizm çağı” da denilmektedir. Dünya Turizm Örgütü’nün verilerine göre 2000 yılı itibariyle iç ve dış turist sayısı 3 milyar civarındadır. Uluslararası düzeyde turizm amacıyla yer değiştiren insan sayısı 1950 yılında 23 milyon iken, 2003 yılında bu sayı 694 milyon kişiye ulaşmıştır. Turizm hareketliliğinin 53 yıldaki artış oranı, yüzde 58’dir(Rızaoğlu, 2004; 93).

Turizm hareketliliğinin nedenleri üzerine çok değişik açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalardan en kapsayıcı olanına göre turizm çeşitleri: (1) Etnik Turizm, başka toplumların yaşam biçimlerini ve kültürel değerlerini öğrenmek üzere gerçekleştirilen turizmdir. (2) Kültürel Turizm, insanların kültürel açıdan zengin yörelerini, yaşama biçimlerini, festivallerini, yemeklerini ve eğlencelerini vs. tanımak üzere gerçekleştirilen turizmdir. (3) Tarihsel Turizm, tarihi açıdan önemli olarak kabul edilen, önemli tarihsel olayların geçtiği yerleri; müzeleri, anıtları, dinsel mekanları vs. görmek üzere gerçekleştirilen turizmdir. (4) Çevresel Turizm, doğal, coğrafi açıdan ilgi çekici özellikler taşıyan; ekolojik olarak değer taşıyan bölgelere doğru gerçekleştirilen turizmdir. (5) Rekreasyon Amaçlı Turizm, insanların boş zamanlarında eğlence, dinlenme, boş vakit geçirme isteklerini, sportif etkinlikler, kaplıca, güneş banyosu gibi

faaliyetlerle tatmin etmeyi amaç edinen turizmdir. (6) İş Turizmi, genellikle diğer turizm çeşitleriyle birlikte gerçekleştirilmekle birlikte iş amacıyla fuarlara katılmak üzere, ticaret merkezlerini ziyaret etmek üzere gerçekleştirilen faaliyetlere denir. Bu kategorilerin dışında günümüzde turizm; kitle, grup, gençlik, üçüncü yaş, kongre, sağlık, yat, av, golf ve dağ turizmi gibi çeşitli sınıflandırmalara da tabi tutulmaktadır (Avcıkurt, 2007;13-15).

Son yıllarda turizm hareketliliği, turizm göçü adı verilen yeni bir göç olgusunu gündemimize taşımıştır. Daha önceki turizm faaliyetleri gidilen yerde kısa süreli kalmayı ve hareketliliği gerektirirken son zamanlarda özellikle ileri sanayileşmiş soğuk kuzey ülkelerinden güneyin az gelişmiş ve sıcak ülkelerine yönelik olarak gerçekleştirilen turizm faaliyetleri uzun süreli turist yerleşmelerine konu olmaya başlamış ve bir turizm göçmenliği gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Turizm göçmenliği, mevsimsel olarak turizm amacıyla hareket eden kişinin/ kişilerin zamanla turistlikten ve dönemlik–yarı yerleşik turistlikten, göçmenliğe doğru evrimleşme sürecini tanımlamaktadır.

Genellikle emekli göçüyle turizm göçü özellikle Avrupa bağlamında aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu da Avrupa’dan Güney’e doğru yerleşmeyle sonuçlanan turizm hareketliliğinin büyük ölçüde emekliler aracılığıyla gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır. Turizmle gelen göç, Amerika ve Avrupa’da İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yoğunluk kazanmıştır. Savaş sonrasında ortaya çıkardığı uluslararası işbirliği ortamı turizm hareketliliğini de artırmıştır. Üstelik bu dönemlerden sonra, daha önce kısa süreli olan turizm eylemi daha uzun süreli hale gelmiş, yerleşme eğilimleri artmıştır. Turizm hareketleri dolayısıyla Avrupa’nın farklı ve sıcak köşelerini görme durumuna erişen insanlar 1960’lı yıllardan itibaren gittikleri bölgelere yerleşmeye başlamışlardır. Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun (şimdiki AB) ve Avrupalılık kültürünün oluşturulmaya başlanması bu süreci hızlandırmıştır. Bu dönemde Avrupa’daki turizm göçü genellikle Kuzey Avrupa ülkelerinden Akdeniz iklimi ülkelerine özellikle de İtalya, İspanya, Fransa ve Portekiz’e yönelik olarak yoğunlaşmıştır. Bu dönemde henüz Türkiye’de bu tür bir göç olgusu söz konusu değildir. 1960’lı yıllardaki göçün temel nedenleri büyük şehirlerin karmaşıklığından

kurtulmak ve sıcak iklimin faydalarından yararlanmak olarak belirtilmektedir. 1990'lı yıllarla birlikte amaçlar biraz farklılaşmaya başlamış, bu göç nedenlerine ailevi nedenler, daha yüksek refah seviyesine ulaşma isteği ve ekonomik yatırım gibi faktörler de eklenmiştir. Bu dönemde turizm yoluyla yerleşenler de büyük ölçüde emeklilerdir(Avcı, 2008; 24-25).

Türkiye'de turizm yoluyla göç, yine büyük ölçüde emekli göçü olarak gerçekleşmiş ve yine özellikle 1980'li yılların dışı açılma politikaları çerçevesinde bu yönde bir gelişim sağlanmıştır. Türkiye'de bu tür göçün Avrupa'dan çok sonraları gerçekleşmiş olması tamamen turizm faaliyetlerinin geç başlamasıyla ilgilidir. 1990'lı yıllar turizmle meydana gelen yerleşmelerin artık düzenli bir hal almaya başladığı ve yoğunlaştığı yıllar olmuştur. 2000'li yıllarda ise eskiden olduğu gibi büyük ölçüde emekliler değil, henüz emekli olmamış, emekliliği yakınlaşmış turistlerin de yerleşme eğilimleri hızlanmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde yerine getirdiği mülk edinmedeki yasal kolaylıkların da etkisiyle 2000'li yıllar boyunca genellikle Antalya'da Alanya, Aydın'da Didim ve Muğla'da Fethiye turizm yoluyla gelen bir göç merkezleri halini almıştır(Avcı, 2008; 26).

Turizm göçünün, yerleşilen bölge üzerinde önemli sonuçlar doğurduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuçlar genel hatlarıyla şu şekilde tespit edilmiştir: (1) Turizm göçmenleri (ve emekli göçmenler) gittikleri yerin mekansal yapısını dönüştürebilmekteler ve kendi sosyal mekanlarını yaratabilmekteler. (2) Yerleştikleri bölgelerde gettolaşma eğilimi söz konusu olabilmekte. (3) Bir çekim gücü oluşturarak bulundukları bölgenin ekonomisini canlandırabilmekteler. (4) Kentleşme ve turizmi etkileme güçleri söz konusudur. (5) Bulundukları bölgenin mülkiyet ilişkilerini değiştirerek bu konuda yerel halkla çatışma içerisine girebilmekteler. Turizm göçmenliğini zamana ve mekana göre sınıflandıran çalışmalar vardır. Örneğin King ve Dig (2000)'e göre dörtlü sınıflandırma turizm göçmenliğini açıklar: (1) Mevsimlik (uzun süre) kalan turizm göçmenleri. (2) İkinci konut sahipleri; çoğunlukla kısa süreli olarak kalan ve otel yerine kendi mülklerini tercih eden turistler. (3) Mevsimlik göçmenler; kayıtlı olmayan uzun süreli turistler. Bunlar genelde otelde veya kiralık evlerde kalırlar. (4) Yasal izne sahip yerleşik göçmenler(Südaş, 2005; 27-29).

Araştırmamız açısından 2. ve 4. maddeler yani kendi mülklerini tercih edenler ve yasal izne sahip yerleşik yabancılar önemlidir. Yukarıda da değinildiği gibi ayrıca yerleşen yabancılar, kendi sosyal mekanlarını yaratmakta ve bulundukları yörenin ekonomisini yer yer canlandırabilmektedirler.

4.3 GÖÇ SONRASI KURAMLARI

Aşağıda göçmenlik durumunun yarattığı sosyolojik, kültürel sorunlar ile ilgili genel yaklaşımlar bir arada sunulmaktadır.

4.3.1. Asimilasyon

Göçmenlik ve asimilasyon ilişkisiyle ilgili olarak, en yoğun göçlerin yaşandığı Amerika Birleşik Devletleri'nde birçok kuramsal çalışma yapılmış ve bu konuda değişik yaklaşımlar ortaya konulmuştur. Bunlardan ilki “İngilizliğe Uygunluk Teorisi” (Anglo-comformity)’dir. Bu teoriye göre bir ülkeye gelen, yerleşen yabancılar o ülkenin dilini, politik sistemini ve toplumsal kültürünü tanımalı ve buna uygun olarak yaşamlarını sürdürmelidirler. Bu yaklaşım, özellikle Birinci Dünya Savaşı’nda kozmopolit bir görüntü ortaya koyan ABD’de İngiliz kültürü temelinde oturtulmaya çalışılan “yüzde yüz Amerikalı” hareketiyle zirveye ulaşmıştır. İngiliz nüfusunun hakim kılınmaya çalışılması anlamına gelen bu yaklaşım epeyce eleştirilmiştir(Yalçın, 2004;56-57).

Göçmenlerin asimilasyon sürecini merkezine alan ikinci klasik yaklaşım “Eritme Kabı” (Erime Potası)’dır. Adını, içinde metallerin çok yüksek bir ısıyla eritildiği, bazen yeni bileşimlerle birbirine karıştırıldığı, büyük güçlükleri ve birtakım avantajları da olan kaptan alır. Bir ülkede farklı din, ırk ve kültürden olan insanların, güçlük çekmeden ve asimile olmadan kendi ülkelerinde yaşar gibi yaşayabileceklerini ifade etmektedir (Marshall, 1999; 206).

Klasik olarak yukarıda bahsedilen iki temel yaklaşımı tamamlamak üzere yeni bir takım asimilasyon teorileri de ortaya atılmıştır. Bunlardan en önemlileri; Irk İlişkileri Döngüsü (Beş Aşamalı Asimilasyon), Asimilasyon Süreci ve Asimilasyonun Yüzleri teorileridir.

Park ve Burgess'in geliştirdiği Irk İlişkileri Döngüsü (Beş Aşamalı Asimilasyon)'ne göre; kuşaklar beş aşamalı sürecin sonunda asimile olurlar. Bunlar (1) Temas: İki farklı kültürün bir arada yaşamaya başladıkları birbirleriyle ilişki kurdukları tanışma süreci. (2) Rekabet: Sıkça bulunmayan çalışma alanları ve mevcut kaynaklar için mücadele döneminidir ve yeni gelenlerin egemen kültüre kendi değerlerini kabul ettirmeye çalışma sürecini ifade eder. (3) Çatışma: Rekabetin doğal sonucu olarak çatışma ve ayrımcılığı içerir. (4) Uyuma: Grupların egemen toplumun beklentilerine uyum sağlama sürecini ifade eder. (5) Asimilasyon: Yeni gelenler egemen toplumun kültürünü ve değerlerini kabul edip içselleştirmeye başlarlar. Bu aşamada iki grup tek bir bütün oluncaya kadar karışmaya ve karşılıklı evlenmeye devam ederler(Erdoğan, 2004; 26).

Gordon'un (1964) geliştirdiği Asimilasyon Süreci Teorisi'ne göre asimilasyon çok boyutlu ve çok yönlü bir süreçtir. Gordon asimilasyon sürecini şu şekilde tasnif eder: (1) Kültürel/davranışsal Asimilasyon, yerli toplumun kültürel öğelerine doğru değişimi ifade eder. (2) Yapısal Asimilasyon, birinci grup bazında, geniş çaplı yerli toplumun kliklerine, klüplerine ve kurumlarına girişi ifade eder. (3) Evlilikle Asimilasyon, geniş çaplı karışık evlenmeleri ifade eder. (4) Tanımlamaya Dayalı Asimilasyon, yerli topluma dayalı birliktelik anlayışının geliştirilmesini ifade eder. (5) Kabullenilmiş Hal Asimilasyonu, önyargıların kaybolmasını ifade eder. (6) Kabullenilmiş Davranış Asimilasyonu, ayrımcılığın yok olmasını ifade eder. (7) Yurttaşlık Asimilasyonu, güç ve değer çatışmalarının yok olmasını ifade eder. Başka bir asimilasyon teorisi de Asimilasyonun Yüzleri adıyla Ron Taft (1966) tarafından ortaya atılmıştır. İlk kez Amerika dışında bir ülkede, Avustralya'da geliştirilen bu teoriye göre asimilasyon yeniden sosyalleşmedir. Ve göçmenin içinde bulunduğu topluma psikolojik uyum sürecini ifade eder. Taft, asimilasyonla ilgili görüşlerini dört maddede açıklamıştır: (1) Birincil Bütünleşme, göçmenin kalmaya istekli olması, kendini orali gibi tanıtmaması, kendini evinde gibi hissetmesi ve vatandaşlığa geçme isteğini ifade eder. (2) İkincil bütünleşme, içinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel normlarını edinme, o toplumun dilini konuşabilme ve sosyal kaynaşmayı gerçekleştirebilme sürecini ifade eder. (3) Kendi etnik grubuna karşı tavır, gerektiğinde kendi ülkesinin, geldiği kültürün aleyhine de düşünebilme ve bu tür önyargılardan sıyrılmış olma halini ifade eder. (4)

Sosyal sınıf, göçmenin eğitim seviyesi, dil bilgisi ve mesleki konumu çerçevesinde değerlendirilmesidir(Yalçın, 2004;56-62).

4.3.2. Entegrasyon

Entegrasyon, bir toplum ve sosyal grup içinde hakim olan kültürel değerlerin toplumu meydana getiren fertler tarafından alınarak kendilerine mal edilmesi ve böylece toplumun sosyo-kültürel değerlerini kazanarak uyumlu bir biçimde yaşama durumuna gelmeleri sürecini ifade eder(Erdoğan, 2004;15).

Greeley'in (1971) kültür entegrasyon modeli altı aşamadan oluşur: (1) Kültürel şok. (2) Örgütlenme ve kimlik bilincinin gelişmesi. (3) Elitlerin asimilasyonu. (4) Militanlık. (5) Kendinden nefret ve anti militanlık (6) Uyumun başlaması. Buna göre entegrasyon; yabancı grupların birkaç kuşak sonrasının, bir ülke toplum ile olan uyum sürecini ifade eder(Yalçın, 2004; 66-68).

İki kutuplu sistem ve bu sistemin çözülmesiyle ilgili uluslararası gelişmeler, başlangıçta devlet olarak ABD'yi etkin güç konumuna getirirken uluslararası sistemin diğer etkili devletlerinin de daha çok kendi çıkar alanlarındaki aktörler ile kendi çevrelerinde ekonomik ve siyasal etki artırımı sağlayacak bölgeler yaratma eğilimini hızlandırmıştır. Söz konusu gelişmeler giderek uluslararası ilişkilerde entegrasyon kavramının önemini arttırmıştır. Farklı ulusal, uluslararası aktörler ve bunların uluslar üstü etkileriyle gelişen uluslararası bütünleşme hareketleri, ekonomik gerekçelerle biçimlenmiş ve oluşumlar devletlerin temsil edildiği belgelerle isim bulmuştur(Dedeoğlu, 1996: 15).

Entegrasyon kavramı değişimle ilgili olup, bir 'siyasal topluluğu' veya 'bütünleşmiş toplumu' ifade etmek için kullanılmaktadır. Entegrasyonlar; üyeleri arasındaki çatışma ve şiddetin yerini karşılıklı bağımlılık, ortak fayda ve işbirliğinin yer aldığı yapılardır (Hopkins ve Mansbach, 1973:279).

Ekolojik (iklim değişikliği, ekolojik dengenin bozulması vs.) nedenlerle veya turizm yoluyla bir ülkeye gelen ve geldikten bir müddet sonra genellikle mülk edinerek o bölgeye yerleşen ve “yerleşik yabancı” statüsünü kazanan kişiler, geldikleri bölgede

genellikle ekonomik veya siyasi, toplumsal, doğal felaket mağduriyetinden ya da mazlumiyetinden kaynaklanan klasik göçmenlerden daha farklı bir toplumsal konum içerisinde bulunmaktadır. Bu yüzden bu türden yerleşik yabancıların, göçmenlik durumlarıyla ilgili daha farklı yaklaşımlar ortaya konulmalıdır.

Yine her toplumsal yapının “yerleşik yabancı”ları kabul edebilirlik düzeyi, o yapının özelliğine ve o yapıya yerleşen yeni unsurların (göçmenlerin) kültürel özelliklerine göre farklılıklar taşımaktadır. Özellikle yeni göçmen olarak adlandırdığımız, genellikle Batılı kültüre ve bireysel/bireyci formasyona sahip, ekonomik düzeyi görece yüksek yabancıların farklı kültüre ve toplumcu/kamucu formasyona (Ergun, 2004; 52) sahip ekonomik düzeyi görece düşük Türkiye’ye yerleşmeleri bir takım sosyo-kültürel sorunları da beraberinde getirmeye gebedir. Dolayısıyla entegrasyon, yöreye yerleşen yabancıların yerli halkla uyumlu bir hale gelmeleri açısından önemli bir kavramdır.

Entegrasyon kuramına yakın olan (ve etnomerkezciliği eleştiren) bir açıklama modeli de Vamık Volkan’ın “Ağaç Modeli”dir. Genellikle ulusal ve uluslararası çatışmalara bir çözüm arayışı ile gündeme gelen bu modelde asıl belirleyici etmen çatışma halindeki iki grubun birbirleriyle ilgili empati kanallarını açmalarıdır. Ağaç modelinde ağacın kökleri çatışmanın psikopolitik değerlendirmesini simgeler. Her farklı grubun diğer grubu nasıl algıladığını, o grubun tarihsel psikolojik unsurlarıyla birlikte belirlemek gruplar arası iletişim sorunlarında da bu temelde bir tanı ortaya koymak, modelin başlıca aracıdır. Volkan’a göre; ağaç modeli, değerlendirme aşaması zaman alsa da, ele alınan geniş grup psikolojilerinin anlaşılması açısından önemli görünmektedir. Konuyla ilgili önem taşıyan veriler toplanıp gözden geçirildikten sonra, genel bir psikopolitik tanı formüle edilir ve gerçek dünya meselelerinin yanı sıra, yüzeyin altına gizlenmiş ortak duygular, düşünceler ve algıların bir listesi çıkartılır. Buradaki esas amaç, birlikte yaşamının psikodinamik köklerini keşfetmektir(Volkan, 2009; 278-284).

Simmel’in modeline göre herhangi bir toplumsal grubun “yabancı”yı değerlendirme ve kabullenme biçimleri hem o toplumun modern veya modern öncesi bir toplum olma durumuna hem de toplumun kendi özgün şartlarından doğan değerlendirme kıstaslarına göre değişebilmektedir. Tarihten günümüze kadar değişik toplum biçimlerinde,

toplumun yabancıları algılamasını sınıflandıran Simmel, çözümlemesini ağırlıklı olarak modern toplum üzerine kurmuştur. Modernliğe özgü etkileşimleri daha detaylı olarak betimleyen Simmel'e göre; herhangi bir toplumsal grubun kendi içindeki bağı, o toplumla muhatap olan yabancı ile ilişkisine bağlıdır. Bir yandan yabancı, benzer sayılır ve yakın görülebilir; öte yandan ise farklı ve dolayısıyla uzak görülebilir; birinci halde yabancı benzer/yakın olarak uzaktır, ikinci halde ise farklı /uzak olarak yakındır. Simmel, grupta sosyal bağı değişimini yabancıyla ilişkinin bir sonucu olarak yorumlar(Bilgin;1995; 36-37).

4.3.3. Etnomerkezcilik

Etnomerkezcilik (etnosantrizm); ötekilerin, farklı insanların, kültürlerin, toplumların, toplulukların kendi insanının, kültürünün, toplumunun, topluluğunun standartlarına, ölçütlerine, değerlerine göre yargılanmasını, değerlendirilmesini, bilinmesini anlatmaktadır(İlter, 2006;13). Etnomerkezcilik, dışarıdakiler hakkında beslenen kuşkuyla birlikte, başkalarını, kişinin kendi kültürüne dayanarak değerlendirmesi olup hemen tüm kültürler bir ölçüye kadar ırk merkezcidir(Giddens, 2000;229). Genel olarak öteki toplumu kendi toplumundan aşağı görme ya da bazı şeylerin kendi toplumunda daha iyi yapıldığı yönündeki eğilimi içinde barındırır. Dolayısıyla farklı iki kültürün bir arada yaşaması söz konusu olduğunda çatışma doğuran bir unsurdur.

4.3.4. Coser'ın Emniyet Subabı Kurumları

Coser, çatışmanın; bir grubun varlığını koruması ve kendini devam ettirmesi bakımından gerekli olduğunu hatta gruptaki ilişkiler ağını düzenleyici bir işlevi olduğunu savunur. Bir grupta çatışma, ortamdaki “havayı temizlemek” suretiyle düşmanca davranış ve düşüncelerin serbestçe dışarıya çıkarılmasını sağlar. Böylelikle bu düşmanca davranış ve düşünceler, tavırlar başka bir yöne çevrilmiş, diğer bir deyişle gerilim boşaltılmış olur. Her iki şekilde de yapının temelindeki ilişki korunmuş olur(Coser, 1956; 39-40; Poloma, 1993;100).

Emniyet Subabı, çalışmamız açısından yabancı ve yerliler arasında oluşan/oluşabilecek çatışmayı düzenlemek bakımından önemli bir kavramdır. Araştırmamızda da ifade edildiği gibi yerleşik yabancılar kamusal yaşama katılma isteklerini dile

getirmektedirler. Bu çerçevede kendi aralarında kurdukları dernekler, düzenlenen sosyal faaliyetler gibi etkinlikler bir anlamda emniyet subabı işlevi görmektedir.

5.KAVRAMSAL ÇERÇEVE:

GÖÇ OLGUSUYLA VE YERLEŞİK YABANCILARLA İLGİLİ KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

5.1. GÖÇ

Osmanlıca karşılığı “*muhaceret*”, İngilizce karşılığı “*migration*”, Almanca karşılığı “*wanderung*” kelimeleri olan göç kavramı en genel tanımlamayla canlıların bir yerden başka bir yere gitmesini, daha dar bir tanım olarak ise insanın coğrafi hareketliliğini ve bu hareketliliğin yol açtığı nüfus dinamiğini ifade eder(Emiroğlu-Aydın, 2003;341).

Geçmiş eski tarihlere dayanan göç olgusu disiplinler arası bir yaklaşımla demografik, ekonomik, siyasi, psikolojik, antropolojik ve sosyolojik çerçevede ele alınması gereken bir olgudur. Demografik süreç olarak göç, insanların bulundukları yerden bir başka yere hareketliliğini ifade eder. Bir başka deyişle, belirli bir zaman içinde belirli bir yerleşim biriminden başka bir yerleşim birimine yönelik yer değiştirmektir. Daha kapsayıcı bir tanıma göre ise; ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle; bir yerden bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir. Zaman, mesafe ve kalıcılık önemli kavramlar olmakla birlikte yapılan pek çok göç tanımına rağmen ortak noktanın ‘yer değiştirme’ olduğu görülmektedir(Yalçın, 2004; 3-13).

Bunların dışında; yaşamak için gerekli koşulları bulma amacıyla sürekli olarak yer değiştirmek zorunda kalan toplumların yaşama biçimine göçebelik (örneğin Çingeneler); bazı bölgelerde göçebelikle yerleşiklik arasında bir yaşama biçimi olan mevsim göçebeliğine yarı göçebelik denir. Örneğin Toroslar’da, Doğu Anadolu’da, Doğu Karadeniz’de halen yarı göçebelik devam ettirilmektedir(Hançerlioğlu, 1986;158). Ayrıca, uğradığı haksızlıklar veya eşitsizliklerden, ayrımcılıklardan, işkencelerden dolayı kendi isteği dışında veya bu türden koşulların ciddi zorlamasıyla ülkesinden ayrılmak, göç etmek zorunda kalan ve yurttaşı olduğu devletin korumasını yitirdiği için “yurtsuz göçmen” olarak nitelendirilerek uluslararası hukuk çerçevesinde

“mülteci” sıfatını kazanmak için başka ülkelere doğru hareket eden insanları da göç olgusu içerisinde değerlendirmek mümkündür(Ana Britanicca, 1986;346).

Mülteci sorunu büyük savaşların, etnik çatışmaların, iç savaşların, siyasal-dinsel-mezhepsel hoşgörüsüzlüğün, ayrımcılığın alabildiğine yoğun olarak yaşandığı son bir asırdır ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine, kendi toplumlarında huzur bulamayan, iş bulamayan, açlık, yoksulluk cenderesinde ezilen, mağdur edilen, baskı altında tutulan insanların “müreffeh Batı” ülkelerine kaçak yollardan göç etme eğilimlerini, bu ülkelere iltica etmek üzere ulaşma gayretlerini de bu çerçevede değerlendirmek gerekir.

Göç olgusunu sadece insanların değil, hayvanların da yoğun bir şekilde yaşadığı bilimsel bir gerçektir. Konumuz ile ilgili olan insani, toplumsal yaşamdan kaynaklanan göçler diğer canlıların göçlerinde olduğu gibi doğal bir süreçten değil, daha çok ekonomik ve iklim koşullarının elverişsizliğinden kaynaklanmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde ve halen insanlar genellikle açlık, susuzluk, kuraklık gibi etmenlerden, doğal felaketlerden, genel olarak yaşama olanaklarının yetersizliğinden, siyasal-toplumsal baskılardan veya son dönemlerde sıkça görüldüğü gibi - bizim çalışmamızın da temelini oluşturan- endüstri toplumunun maddi-manevi sıkıntıları nedeniyle ve ekolojik/iklimsel çekicilikten dolayı da göç etmektedirler.

Göç olgusu günümüzde iyice artmış, daha bir yoğunluk kazanmış ve kitleselleşmiştir. Bunda kapitalist sistemin eşitsiz gelişme durumunun çok önemli bir payı vardır. Kapitalizmin göçü tetikleyici dinamizminin karşısında siyasal iktidarların nüfusa ve mekana sahip olma, egemen olma konusundaki katı hassasiyetleri eklenince gerçekten göç olgusu ciddi bir toplumsal baskı ve gerilim kaynağı olarak beliriyor(Çobanoğlu, 2007;667).

Göçün meydana getirdiği olumsuzluklar çok sayıda bilimsel araştırmada, farklı gözlem ve incelemelerle ortaya konmuştur. Bu araştırmalarda göçlerin insanın ”kök”lerini ortadan kaldırdığı, toplumsal örgütsüzlüğe, toplumsal düzenin alt-üst olmasına, uyumsuzluğa, acı ve ıstıraba yol açtığı, kentle bütünleşememeye neden olduğu;

marjinalleşmeye, yerleşik olanlara göre daha güvencesiz bir toplumsal duruma ve ciddi entegrasyon sorunlarına yol açtığı dile getirilmiştir. Kent yaşamındaki bu güvencesizliğin göçmenler arasındaki dayanışma duygusunu, cemaat kültürünü, birbirlerine olan bağlılığı ve yerleşik yabancılara karşı öfke duygusunu da kuvvetlendirme potansiyeli taşıdığı da vurgulanmıştır. Buna karşın göç olgusunun toplumlar ve kültürler arasındaki iletişimi kuvvetlendirdiği, kültürel alış veriş mekanizmasını güçlendirerek kültürel zenginliği artırdığı, dünyasal ve bölgesel barış ortamına katkı sağladığı da çeşitli şekillerde ifade edilmiştir.

5.2. GÖÇMEN

Klasik tanımlamayla ekonomik, sosyal ve kültürel nedenlerle ülkelerini terk edip başka bir ülkeye yerleşen kişilere göçmen denilmektedir. Ulusal ekonomik ve sosyal problemlerin yanı sıra uluslararası ilişkilerde ve diplomaside rol oynayan göçmenler, yurtdışına gidenler ve ülkeye gelenler olarak ikiye ayrılmaktadırlar.

Turizmdeki sözünü ettiğimiz dönüşüm sürecinde turistlerin, özellikle de kendi ülkeleriyle fazla iş bağı kalmamış olan emekli turistlerin, tatil amaçlı gittikleri yerlere yerleşme eğilimleri görülmeye başlamış ve bu durum daha önceki yıllarda görülmeyen yeni, niteliksel olarak farklı bir göçmen türünün oluşmasına yol açmıştır. Bir önceki bölümde değindiğimiz gibi bu olgu, yarı turist yarı göçmen yani yarı yerleşik yabancı bir insan profilinin de oluşmasını sağlamıştır.

Turistlikten göçmenliğe doğru yerleşiklik niteliğine ve süresine göre, uzun süre göç ettiği ülkede kalmakla birlikte ana ülkesiyle bağını koparmamış olan “yarı yerleşik yabancılar”ın tam yerleşikliğe yani göçmen olma durumuna doğru bir evrim söz konusudur. Bu süreçte, turistlikten yarı yerleşikliğe ve nihayetinde tam yerleşikliğe geçiş sürecinde ülkemizde de önemli bir hukuki ve sosyolojik tartışma konusu olan “yerleşik yabancı” ve “yabancı” kavramını ve bununla birlikte ortaya çıkan mülkiyet ilişkileri de ileride ele alınacaktır.

5.3. TURİZM

Modern insanın; sanayi devrimi ile aydınlanma devriminin yol açtığı maddi olanaklar ve zihinsel değişim sürecinde -kapitalist ekonomi düzeninin de teşvikiyle- kendi dışındaki dünya ile temas kurma arayışı içerisinde, başka kültürler ve coğrafyalar ile ilgili olarak merak duygusu gelişmiştir. 20. Yüzyıl’da iyice kurumsallaşan modernleşme süreci, dünya turizm hareketliliğini artırmış ve gerçek anlamda bir turizm sektörünün oluşmasına yol açmıştır.

Turizm, sürekli kalış şekline dönmek ve gelir sağlayıcı mesleki hiçbir faaliyette bulunmamak şartıyla, yabancıların -toplu ve bireysel olarak- yaptıkları seyahatlerde, geçici süreyle kalmalarından kaynaklanan dinlenme, eğlenme, merak, spor, din tedavi olma, kültür faaliyetlerine katılma, dost ve akrabaları ziyaret etme gibi davranışlarıyla beliren her türlü olay ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanabilir(Özdemir, 1992; 19-20).

Turizm sosyolojik açıdan bir tür toplumsal hareketlilik (Güler, 1978; 21) ve yerel toplum ve çevre üzerinde önemli etkileri söz konusudur. Bu etkiler yöredeki turizm çeşitleri (doğa, inanç, kongre, vs); yöreye gelen turist tipleri, turistlerin sosyo-ekonomik özellikleri, ortalama kalış süreleri, turistik alanın özellikleri gibi faktörlere göre az ya da çok olabilir(Avcıkurt, 2007;13).

5.4.TURİST

Turist, kendi oturduğu ülke veya kentten; başka ülke veya kente yirmi dört saat veya daha uzun bir zaman kalmak için çeşitli amaçlarla seyahat eden ve konaklayan kişidir. (www.turizm.gov.tr, erişim:13/08/2008). Ülkemizde son zamanlarda yaygın olarak görülmeye başlanan ve “yabancılar toprak satışı” tartışmaları ile birlikte birtakım toplumsal sorunları gündeme taşıyan bu yerleşik yabancıların yani yeni göçmen tipolojisinin sağlıklı bir şekilde tanımlanabilmesi ve farklılıkların ortaya konabilmesi için öncelikle bu klasik turist tanımının yapılması önemlidir.

Dünyanın tamamını “küresel bir köy” (veya pazar) olarak tanımlayan küreselleşme sürecinde ise turizm hareketliliği hem nicelik olarak artmış hem de nitelik olarak değişime uğramıştır. Küreselleşmeyle birlikte, -ulaşım olanaklarının da iyice artması,

kapalı iktisadi sosyal sistemlerin genellikle dışa açılması gibi faktörlerin de etkisiyle artık turistlerin başka ülkelere yönelik tek bir seferde gerçekleşen kısa süreli ziyaretleri yerini sürekli gidip dönmeli (dönemsel) ve uzun süreli ziyaret şekline dönüşmeye başlamıştır. Yerleşik yabancılar olgusu ise bu ziyaretlerin kalıcı nitelik kazanmasıyla oluşmuştur.

5.5. YABANCI

Yabancı; başka bir millet uyruğuna tabi olan gerçek kişileri, başka bir ülkede kendi ülkelerinin ticaret kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliğe sahip ticari şirketleri ve doğrudan yabancı yatırımları ifade etmektedir. (HKMO, 2006;12) Yabancı kavramı ilk olarak Devletler Hukuku Enstitüsü'nün 1892 tarihli toplantısında tanımlanmıştır. Bu tanıma göre yabancı, bir devletin ülkesinde bulunan ve o devletin vatandaşlığını iddiaya hakkı olmayan kimsedir. Halen geçerli olan bu tanımlamada “vatandaşlık bağı” esas alınmıştır. Yani bir ülkede bulunup da o ülkenin vatandaşı olmayan herkes yabancıdır(Kaya, 1995; 30).

5.6. YERLEŞİK YABANCI

Yerleşik yabancı kavramı, turizm hareketliğinin yoğun olarak yaşandığı son çeyrek asırda ülkemize turizm yoluyla gelerek mülk satın alma/ kiralama, iş kurma ya da evlilik vs. gibi yollarla uzun süreli kalan ve ardından tamamen yerleşen yabancıları tanımlamaktadır. Türk hukuk mevzuatında ikili bir ayrım olmamakla birlikte ‘yerleşik yabancı’ ile ‘yabancı’ arasında farklar vardır(Bahar, 2008;13).

Çalışmamızda yabancı (yabancı turist) olarak adlandırılan kişileri Türkiye’de ikamet etmeyen, büyük ölçüde turistik veya başka nedenlerle Türkiye’yi ziyaret eden kişiler olarak turizm sosyolojisi bağlamında ele alırken; yerleşik yabancıları ise göç sosyolojisi bağlamında ele almaktayız. Ancak göç sosyolojisinde göç eden kişiyi tanımlayan ‘göçmen’ kavramı, -zihinlerde taşıdığı negatif anlam içeriği nedeniyle olsa gerek- ülkemize yerleşen Batılı yabancılar için kullanılmadığını, bunun yerine ‘yerleşik yabancı’ kavramının tercih edildiğini görmekteyiz.

‘Yerleşik yabancı’, son yıllarda ‘üretilmiş’ bir kavram olup hukuki olarak tam olarak tanımı yapılmamasına karşın, sosyolojik anlamda önemli bir olguyu ifade etmektedir. Çünkü yöreye yerleşen yerleşik yabancı süreç içerisinde hem yerleştiği yöre toplumunun yapısında değişikliğe neden olmakta hem de kendisinin taşıdığı Batılı toplumsal kodlar değişikliğe uğramaktadır. Yani belirli bir toplumsal evrim doğrultusunda değişirken, değişmektedir.

5.7. TAŞINMAZ MAL

Çalışmamızda yerleşik yabancıların genellikle mülk (taşınmaz mal) edinmek suretiyle yerleştiklerini gözlemlediğimizden, bu kavram önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra ülkenin politik gündeminde yer alan “yabancılar toprak/mülk satışı” tartışmaları, kısaca, “taşınmaz mal” kavramının açıklanmasını gerekli kılmıştır.

“Taşınmaz mal, Osmanlıca ‘gayrimenkul mal’ kavramının Türkçedeki karşılığıdır; kısaca ‘taşınmaz’ ifadesi kullanılmaktadır. Taşınmazlar, yerinde sabit olan ya da yeri değiştirildiğinde özellikleri de kısmen değişen mallardır. Bu anlamda taşınmazlar; bina, arsa ve arazi olarak gruplandırılır. Taşınmazların en büyük özelliği sınırlarının ve sahiplerinin olmasıdır. Taşınmaz sınırı arazide işaretlerle diğer kişilere karşı; kadastro haritası ile de hukuki anlamda ileri sürülerek sahipleri tarafından gözetlenir, gerçek koruyucusu ise Devlet’tir.(...) Mülkiyet ise, kişi ve nesne arasındaki hukuki ilişki, mal sahipliği, bir şeye malik olma durumudur. Mülkiyet, eşya üzerinde en geniş yetki sağlayan haktır. Mülkiyet hakkı, bir kişinin o mallar üzerindeki hakimiyetini ifade eder(HKMO, 2006; 10-11).

5.8. TOPLUMSAL YAPI

Çalışmamız açısından toplumsal yapı kavramını da sosyolojik açıdan açıklamak gerekmektedir. Bu konuda detaylı açıklayıcı çözümlemeler yapan Doğan Ergun’a göre; sosyoloji, doğa içinde bir arada olma gerçeğinden hareket ederek, toplumu, insanların doğayla ilişkilerinin ve kendi aralarındaki ilişkilerinin bir bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu ilişkiler bütünü bir yapıda biçimlenmiştir ve bu biçime toplumsal yapı denir. Toplumsal yapı, göreceli bir sürekliliğe sahip olan, mutlak olmayan eğreti bir dengedir. Her toplumsal değişme, zaten eğreti olan dengeyi bozar ve yeni bir eğreti

denge ortaya çıkarır. Denge ilişkilerin dengesidir, ama eğretidir. Toplumda her şey eğretilik içinde, göreceli süreklilik içinde yapılaşmıştır(Ergun, 2006;149). Bununla birlikte, toplumsal yapı insanların birer birey olarak kendi fiziksel varlıklarını sürdürme yolundaki çabalarının, aynı zamanda o toplumun o toplum olarak her an yeniden üretilmiş olmasını da sağlayacak bir biçimde gerçekleşmesini de mümkün kılmaktadır(Cangızbay; 1996;140).

5.9. TOPLUMSAL DEĞİŞME

Toplumsal yapının durgun olmaması, toplumun oluş nedeni olarak değişmeyi göstermektedir ve toplumu inceleyen sosyoloji için toplumun oluş nedeni olan değişme temel konu olmaktadır. Toplumda gözlenen değişmeler ya da toplumsal değişmeler, ilişkilerin değişmesidir. Toplumsal değişmeler, bireyler arası, sınıflar arası, toplumlar arası dengenin değişirliklerini yansıtır. Belirli bir yerde ve toplumsal çerçeve içinde gözlemlenebilme olanağına sahip olan toplumsal değişme “bir toplumsal yapıdan başka bir toplumsal yapıya, bir yapılar sisteminden başka bir yapılar sistemine geçmek” anlamını taşır. Ve –toplumsal evrime göre- daha kısa dönemler üzerinde gözlenebilen dönüşümlerdir. Ayrıca toplumsal değişmenin yarattığı yeni ortamın koşulları, bu koşullara uyum sorununu da beraberinde getirmektedir. Ve değişmeye ya da yeni ortama uyma sorunu (genel olarak) biyolojik uyma ve psikolojik uyma olmak üzere iki düzeyde kendini göstermektedir(Ergun,2006;152-155). Anthony Giddens ise, toplumsal değişmeyi fiziksel çevrenin, politik örgütlenmenin, ekonomik ve kültürel etkenlerin etkilediğini belirtmektedir. Giddens’a göre toplumsal değişme tarihin her döneminde söz konusu olmakla birlikte özellikle son iki yüzyılda hız kazanmıştır. Modern çağlardaki bu hızlı toplumsal değişim farklı kültür ve toplumları geçmişte olmadığı kadar birbirlerine bağımlı hale getirmiştir(Giddens, 2005; 42-44).

5.10. TOPLUMSAL EVRİM

Toplumsal evrim uzun bir dönem boyunca bir toplumun tanıdığı dönüşümlerin bütünüdür. Çok sayıdaki değişmelerin toplamıdır yani bir kuşağın hatta birçok kuşağın ömrünü aşan bir dönem boyunca gerçekleşen dönüşümlerin, değişimlerin bütünüdür. Demek ki, toplumsal evrim, yüzlerce yıllık yönsemelerde kendini göstermektedir ve kısa ya da indirgenmiş “bir ölçüde- bir kesitte” gözlemlenemez; ancak “uzun bir

vadede” gerçekleştiği ortaya çıkar(Ergun,2006;156-160). Ancak toplumsal evrim, sosyal Darwinist Herbert Spencer’in dřřřdđđđđ gibi rotası önceden belirlenmiş bir pozitivist ve mekanik/doğrusal çizgiyi (Hançerlioğlu,1986;138) de takip etmez, farklı toplumsal ilişkilerin belirleyiciliğinde farklı düzeylerde gerçekleşir.

Araştırmamız açısından konuyu ele aldığımızda i dinamikleriyle zaten toplumsal değişime gebe bir toplumsal yapının (Fethiye), bu yapıya eklemlenen yerleşik yabancılar faktörüyle birlikte -süreç içerisinde- daha başka toplumsal değişikliklere uğrayacağını ve hatta farklı kuşakları içine alan bir süreç içerisindeyse evrimleşeceğini dşşnmek mümkündür. Bu nedenle değişen ve değiştirilen olarak her iki toplumsal gerçekliğin tarihsel ve kültürel köklerine inerek günceli açıklamak da ayrıca önem taşımaktadır.

5.11. KÜLTÜR

Ergun’a göre; “Medeniyet koşullarına göre öğrenilmiş, toplumsal yaşayış tarzı” nı ifade eden kültür, her şeyden önce bir öğrenmedir ve öğrenmeyle elde edilir. Bu, “kültürü öğrenme” süreci için bilinçli bir çabaya bile ihtiyaç olmayabilir; çünkü öğrenme toplumsal yaşantı içinde kendiliğinden gerçekleşebilir(Ergun, 2000;76-92). Nurettin Topçu ise bu tespiti tamamlayacak şekilde kültür ile ilgili şu açıklamayı yapmıştır: “Bir milletin kültürü, onun bütün fertlerinin sahip olduğu, hadiseleri karşılayan duyuş şekilleriyle, bütün tarihi içinde meydana getirdiği değer hükümleridir. Bu değer hükümleri, ilim, felsefe, sanat ve din tarafından yaşatılmaktadır.”(Topçu, 1998; 17).

5.12. KÜLTÜR DEğişMELERİ

zgn yapılaraya sahip iki farklı toplumun karşılaşması ve karşılıklı ilişkilerinin, etkileşimlerinin sonucu olarak yaşanan toplumsal değişimi esas olarak kültürel değişim olarak algılamak mümkündür. Teknolojik dönüşümün biçimi kültür değişimine yön verir ve yine kültürel değişim de teknolojinin düzeyi ve biçimi üzerinde etkilidir(Güngör, 186;17-18). Her ne şekilde gerçekleşiyor olursa olsun sonuçta kültürel değişim de, bu değişim sürecinin muhatabı olan bireyin öğrenme eylemiyle gerçeklik bulur.

Bu çerçevede inceleme konumuzu teşkil eden yerleşik yabancıların hem yerleştikleri toplumun sahip olduğu kültürü öğrenmeye çalıştıklarını hem de yeni dahil oldukları topluma kendi kültürlerini öğrettiklerini söyleyebiliriz. Elbette kültürün oluşum süreci içinde, binlerce yıllık tarihsel geçmişe sahip olan töre ve gelenekler gibi ulusal öğeler etkin olduğundan kültürü öğrenme ve içselleştirme ve buna bağlı olarak gelişen kültürel değişme süreci aslında sancılı bir süreçtir. Toplumlar arasında egemenlik ilişkisinin varlığı ise bu sancıyı ancak artıran bir faktör olarak yer alır. Baykan Sezer’e göre;

“İki tip kültür değişmesinden söz edilmektedir. Birinci durumda iki kültürün belli bir egemenlik ilişkisi kurmadan kesintisiz bir ilişki içinde bulunması gösterilmektedir. İlişki içinde bulunan her kültür, öbür kültürden kendi bünyesine katabileceği unsurları özgürce seçerek alacaktır. İkinci durumda ise kültürler arası ilişkiler bir egemenlik sonucudur. Etki gücüne egemenlik ilişkisinin de katılmasıyla durum daha da basitleşmiş görünmektedir. Ancak olay aksine daha da karmaşık bir görünüş almaktadır. Bu durumda kültür değişmeleri üçe ayrılmakta; erime, kaynaşma ve tepki (ya da direnme) den söz edilmektedir.”(Sezer, 2006;158)

5.13. ULUSAL KİMLİK

Kimlik, en genel tanımlamayla belli bir toplumsal yapı içindeki insanların kim oldukları ve hangi değerlerin, duyarlılıkların onlar için anlamlı olduğuna ilişkin benimsedikleri anlayışlarla ilgilidir. Genellikle sosyologların söylediği iki tür kimlik vardır. Toplumsal kimlik ve kendilik kimliği(kişisel kimlik). Toplumsal kimlik, herhangi bir kişiye başkaları tarafından yakıştırılan özelliklerle tanımlanır. Bu özellikler o kişinin kim olduğunu açıklayan özelliklerdir(Giddens, 2005;29). Doğan Ergun’un sözleriyle eklemek gerekir ki: “Toplumlar ne kadar değişirse değişsin, bireylerin toplumsal ilişkilerinin çekirdeği olan kültürden, yabancılaşmaksızın kalan, yabancılaşmaksızın kalması gereken nitelik bireylerin toplumsal kişiliği olacaktır; ulusal kimlik işte budur.”(Ergun, 2000;76-92).

Çalışmamız açısından ise ulusal kimlik kavramının önemini; yöreye yerleşen yerleşik yabancıların İngiliz, Alman, Hollandalı gibi farklı uluslara tabi olmalarında kaynaklı farklı davranış biçimleri ve alışkanlıkları göstermelerinden anlamak mümkündür. Farklı

uluslardan oluşan yerleşik yabancıların kendi aralarındaki ilişkileri ve birbirlerine dair görüşleri ayrıca incelenmesi gereken bir konu gibi görünmektedir.

6. YERLEŞİK YABANCILARIN MÜLK EDİNİMİNE İLİŞKİN TÜRKİYE’DEKİ DURUM

6.1. TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE HUKUKİ BOYUT

Yabancıların mülk edinme faaliyetlerinde esas dönüm noktası Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde getirilen kolaylıklar olmuştur. Bu çerçevede 2003 yılında tapu kanununda yapılan değişikliklerle yabancıların mülk edinmesi kolaylaştırılmış ve bu tarihten sonra yabancıların mülk edinme sayısı oldukça artmıştır.

Kamuoyunda güncel tartışmalara neden olan ve gün geçtikçe karmaşılaşan yabancıların mülk edinmesi konusu 2006 yılında yürürlüğe giren yeni bir yasal düzenlemeyle yeniden ele alınmış, sınırları belirlenmiş ve sonuçta sağlam bir yasal statüye kazandırılmıştır. Ancak bu yasal düzenlemenin en önemli kısımlarının Anayasa Mahkemesi’nin 16.01.2008 tarihli kararıyla iptal edilmesi sonucunda konuyla ilgili bir hukuki boşluk doğmuştur. Nihayetinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nın 14.04.2008 tarihinde yayımladığı bir Genelge ile “bu konuda yeni bir düzenleme yapılana kadar yabancı gerçek veya tüzel kişilerin gayrimenkul edinimi ve bu kişilere yapılacak olan gayrimenkul devirlerinin durdurulduğu” bildirilmiştir(Öğredik, 2008; 5).

Yabancıların mülk edinmeleri konusu Türkiye’nin yeni karşılaştığı bir olgu değildir. Osmanlı’dan günümüze kadar konu hem politik tartışmalar içerisinde yer bulmuş hem de değişik dönemlerde farklı hukuki düzenlemelerin konusu olmuştur. Tarihsel süreç içerisinde incelemek gerekirse yabancıların mülk edinimlerinin hukuki statüsü ile ilgili olarak şöyle bir dönemsel tasnif yapmak mümkündür:

6.1.1. Osmanlı Dönemi

Osmanlı’da Islahat Fermanı çıkıncaya ve Ferman’da yabancıların mülk edinimine ilişkin vaatler yer alıncaya kadar yabancıların mülk edinimi ile ilgili bir uygulama söz konusu değildir. Islahat fermanında; yabancı, Osmanlı kanunlarına uymak, Belediye’ye tabi olmak ve yerli ahalinin verdiği vergiyi ödemek kaydıyla Osmanlı devleti ve diğer yabancı devletler arasında yapılacak bir anlaşmadan sonra (suveri tenzimmiye) yabancıların da mülk edinebilecekleri belirtilmiştir. 16 Haziran 1868 tarihli, “7 Sefer

1284 Tabayi Ecnebiyenin Emlade Mutasarruf Olmaları Hakkında Kanun”, gerçek kişilere toprak/taşınmaz edinme hakkı tanıyan ilk kanundur. Bazı yazarların “Sefer Kanunu” olarak adlandırdıkları kanuna eklenen protokolü imzalayan yabancı devlet uyrukluları, Osmanlı arazisinde taşınmaz edinebilme hakkı elde edebilmişlerdir. Ancak, Sefer Kanunu’nda “gayrimenkul” (taşınmaz) tanımı yapılmadığı için çoğu kez taşınır-taşınmaz mal ayrımını büyük ölçüde konsolosluklar karara bağlamaktaydı. İkinci Meşrutiyet döneminde iktidara yerleşen İttihat ve Terakki Hükümeti’nin genel “millileştirme politikaları”na uygun olarak 1914 yılında çıkarılan “Kavanin-i Mevcude’de Uhudi Atıkaya Müstenit Ahkamın Lağvı” ile yabancılara önceden tanınan tüm ayrıcalıklar kaldırılmıştır(Erdost, 2006; 57-65).

6.1.2. Cumhuriyet Dönemi

24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşması’nın 28. maddesine göre “kapitülasyonların tümü ile kaldırılması kabul edilmişti. Aynı maddenin devamında yer alan “Oturma ve Yargı Yetkisi Konusunda Sözleşme”de de müttefik devlet uyruklarının Türkiye’de taşınmaz edinmesi kabul edilmiş buna karşılık, bu devletler de Türk uyruklulara kendi ülkelerinde taşınmaz hakkını tanımışlardı. Ancak, 18 Mart 1924 gün ve 442 sayılı Köy Kanunu’nun 87. maddesiyle yukarıdaki 28.madde büyük ölçüde sınırlandırılmıştır. Bu maddeye göre(87.madde) “Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunmayan gerek kişilerin, gerek kişilik hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin nüfusu iki binden aşağı yurt olarak tanımlanan köylerde arazi ve emlak almaları yasaklanmıştır”(HKMO, 2006; 16).

Ülkemizde yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinimi konusundaki temel kanun ise 22 Aralık 1934 gün ve 2644 sayılı Tapu Yasasıdır. Bu dönemde mülk edinmek şu şekilde düzenlenmiştir: (1) Yabancı gerçek kişilerin ülkemizde edinebileceği alan 30 hektar ile sınırlandırılmış ve bu miktarı geçen alanları edinebilmeleri hükümet iznine bağlı kılınmıştır. (2) Köylerde, askeri yasak bölge ve güvenlik bölgeleri ile stratejik alanlarda yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinimi hakkı bulunmamaktadır(Erdost, 2006; 66-72). Lozan Antlaşması’nda yabancılara mülk edinimi “sözleşmeli karşılılık” ilkesi çerçevesinde ele alınmıştı. 1934 yılında kabul edilen Tapu Kanunu ise sözleşmeli karşılılık ilkesine son vermiş ve yabancılara mülk satışını yasal bir zemine oturtarak

“yasal karşılıklık” ilkesini getirmiştir. Yani, Türk vatandaşlarına taşınmaz edinme hakkı tanıyan ülkelerin vatandaşlarına Türkiye’de taşınmaz hakkı tanınmıştır(HKMO, 2006; 16).

6.1.3. 1980 Sonrası Dönem

1934 ile 1984 yılları arasında Tapu Yasası ve Köy Yasası aynen yürürlükte kalmış, bu düzenlemeler ile yabancıların taşınmaz edinimlerine getirilen kısıtlamalar korunmuştur. 1984’den sonra küreselleşme ve yeni dünya düzeni söylemlerine paralel olarak, ülkemizde yabancıların taşınmaz mal edinimini kolaylaştırmaya yönelik birçok düzenlemeye gidilmiş ve söz konusu düzenlemelerin de Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi süreci başlamıştır. Bu süreç içerisinde yabancılara taşınmaz satışı konusunda dört düzenleme yapılmış, bunlardan üçü Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Dördüncü düzenleme, 2005 yılında yürürlüğe girmiş ve hemen ardından da bu düzenlemenin bazı maddelerinin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesinde dava açılmış ve yargı süreci tekrar başlatılmıştır (Karabulut, 2008;10-15).

1984 ve 1986 yıllarında yasal değişiklik yapılmış ve karşılıklılık ilkesine istisna getirilmek suretiyle yabancı gerçek kişilerin (Bakanlar Kurulu Kararıyla) taşınmaz edinimleri olanaklı hale getirilmiştir. Ancak, her iki yasal düzenleme de Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilmiştir. 1934 yılındaki düzenleme ise zaman zaman yapılan değişiklikler rağmen 2003 yılına kadar devam etmiştir.

6.1.4. 2003 Sonrası Dönem

19 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4916 Sayılı Yasa ile yabancıların taşınmaz mal edinimleri ile ilgili olarak yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu kanun, konuyla ilgili önceki düzenlemeleri önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu kanunla; (1) Karşılıklı olmak ve yasal sınırlamalara uyulmak kaydıyla, yabancı gerçek kişilerin yanı sıra yabancı ülkelerde o ülkelerin yasalarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerine de taşınmaz edinme hakkı tanınmıştır. (2) Karşılıklılık ilkesinin uygulanmasında, birebir örtüşme yerine yabancı devletin taşınmaz ediniminde kendi vatandaşlarına veya yabancı ülkelerde bu ülkelerin yasalarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerine tanıdığı hakların, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına veya ticaret şirketlerine de

tanınması esas alınmıştır. (3) Yabancı uyruklu gerçek kişilerin miras yoluyla taşınmaz edinmesinde karşılıklılık koşulu kaldırılmış, bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti ile arasında karşılıklılık bulunmayan ülke vatandaşlarının miras yoluyla edindikleri taşınmazların intikal işlemlerinin yapılarak, tasfiye edilip bedele çevrilmesi hükmü getirilmiştir. (4) Daha önceki yasada mevcut olan yabancı gerçek kişilerin miras dışında ülkemizde edinebilecekleri alanı 30 hektarla sınırlayan hüküm muhafaza edilmiş, aynı kısıtlama yabancı ticaret şirketleri için de getirilmiştir. (5) Yasal düzenlemeden önce yasal sınırlamalar arasında olan 442 sayılı Köy Yasası'nın 87. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Bu suretle, yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin yasalarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin, yasal sınırlamalara uyulmak kaydıyla köy sınırları içerisinde de taşınmaz edinimi mümkün hale gelmiştir. (6) Sınırlı ayni hakların (yararlanma hakkı, oturma hakkı, üst hakkı, ipotek vb.) tesis edilmesinde, yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin yasalarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri için karşılıklılık koşulu kaldırılmıştır. (7) 2565 Sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Yasası ile Tapu Yasası'nın 35. maddesinin 3. fıkrası ile getirilen 30 hektara yönelik kısıtlamalar aynen muhafaza edilmiş, ayrıca mevcut kısıtlamalara ek olarak kamu yararı ve ülke güvenliği bakımından bu maddenin uygulanmayacağı yerleri belirlemeye yönelik Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir. (Karabulut, 2008; 10-15) Ancak, bu kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuş ve Anayasa Mahkemesi 14.03.2005'de aldığı bir kararla, yabancıların taşınmaz satın almalarının amacının, koşullarının ve devirde uygulanacak usul ve esasların yasada belirtilmemiş olduğunu, bu durumun hukuk devleti anlayışına ve temel hak ve özgürlüklerin yabancılar için kanunla sınırlanabileceğini öngören Anayasa'nın 16.maddesine aykırı olduğunu gerekçe göstererek kanunun yabancıların taşınmaz alımlarıyla ilgili maddesini(19.madde) iptal etmiştir(Erdost, 2006; 81).

Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçeleri doğrultusunda 7 Ocak 2006 tarihli 5444 sayılı kanunla Tapu Yasası'nda yapılan yeni düzenleme yürürlüğe girmiştir. Ancak hemen ardından Bu Yasası'nın da bazı maddelerine karşı Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açılmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin 11 Nisan 2007 tarihli, 2006/35 Esas ve 2007/48 Karar sayılı Kararı ile de Tapu Yasası'nın 1.fıkrasındaki "...Bu fıkra belirtilen

koşullarla, yüzölçümü miktarını otuz hektara kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir” ile 7.fıkrasındaki “...ve yabancı uyruklu gerçek kişilerin il bazında edinebilecekleri taşınmazların, illere ve il yüzölçümüne göre binde beşi geçmemek üzere oranını tespiti ...” hükümleri iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi iptal kararının 16 Nisan 2008 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği de belirtilmiştir. Ancak, kanunun iptal edilmiş olması, yeni bir düzenleme yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Çünkü artık toprak satışında il yüzölçümünün binde 5’i ile ilgili sınırlama kalktığından, %100’ü serbest hale gelmiştir(Karabulut, 2008; 10-15). Bu durum uygulamada sıkıntılar doğurabilir gerekçesiyle Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 14.04.2008 tarihinde bir genelge yayınlayarak konuyla ilgili olarak yeni bir düzenleme yapılana kadar yabancı gerçek veya tüzel kişilerin gayrimenkul edinimi ve bu kişilere yapılacak olan gayrimenkul devirlerinin durdurulduğunu bildirmiştir(Öğredik, 2008; 5).

6.2. MÜLK EDİNMEYE İLİŞKİN SAYISAL BİLGİLER

Türkiye’ye yerleşmek üzere toprak veya gayrimenkul satın alma faaliyetleri özellikle Osmanlı’nın Islahat ve Tanzimat’la başlayan yenileşme sürecinde ülke gündemine yerleşmiş, Osmanlı’nın çöküş döneminde ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında daha çok eleştirel bir anlayışla değerlendirilse de rejimin oturduğu yıllarda belli hukuki sınırlandırmalarla birlikte yasal bir rutin halini almıştır.

Yabancıların mülk edinme sürecinde, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne uyumu çerçevesinde getirilen yasal kolaylıklar önemli bir dönemeç olmuştur. 2003 yılında tapu kanununda yapılan değişikliklerle yabancıların mülk edinmesi kolaylaştırılınca “yerleşik yabancılar” olgusu ortaya çıkmıştır. Öyle ki 2003 yılındaki yasal düzenlemelerden önce Türkiye’de 37343 adet taşınmaz, yabancılar tarafından satın alınmışken, 2003 yılından 2005 yılının sonuna kadar bu sayı 56953’e ulaşmıştır(Mutluer-Südaş, 2005; 247).

Tablo 6.1: Türkiye Genelinde Yabancı Uyruklu Gerçek Kişilerin Taşınmaz Edinimi

	Arsa - Arazi Sayısı	Arsa - Arazi sayısı (binalı meskenli)	Bağımsız Bölüm	Genel Toplam
Taşınmaz sayısı	18.800	5.393	39.291	63.484
Toplam alan (m2)	174.352.619	2.485.814	4.702.339	181.540.772

Kaynak: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, <http://www.tkgm.gov.tr/>, 20.11.2007.

2007 rakamlarına göre (Tablo 1) ülke genelinde arsa ve arazi birlikte olmak üzere toplam 18.800 adet taşınmaz satışı yapılmıştır. Arsa ve araziler dışında toplam 5.393 adet tarla veya arsa üzerinde konut satışı yer almaktadır. Ülke genelinde satışı yapılan yerlerin alanı toplam 174.252.619 metrekaredir. Üzerinde bina olan arsa ve arazilerin toplam alanı ise 2.485.814 metrekaredir.

Tablo 6.2: Türkiye Genelinde Yabancı Taşınmaz Ediniminin Milliyetlere Göre Dağılımı

Ülkeler	Sayısı
Almanya	15.278
İngiltere	12.749
Yunanistan	12.183
Hollanda	2.739
İrlanda	2.541
Danimarka	1.905
Avusturya	1.524
Norveç	1.213
A.B.D.	1.148
İtalya	1.091

Kaynak: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, <http://www.tkgm.gov.tr/>, 20.11.2007.

Türkiye genelinde yabancıların edindiği mülklerin milliyetlere göre dağılımı incelenince (Tablo 2) 15.278 adet mülk edinen Almanların ilk sırada olduğu görülmektedir. İkinci sırada 12.749 adet mülk ile İngilizler yer almaktadır. Yunanistan vatandaşlarının edindiği mülklerin toplamı ise, 12.183 adettir. Ancak Yunanlılara ait mülklerin 11.166'sı Türk asıllı Yunan vatandaşlarına aittir(FTSO, 2008; 32). Daha sonra sırasıyla, Hollandalılar, İrlandalılar, Danimarkalılar, Avusturyalılar, Norveçliler, ABD'liler ve İtalyanlar gelmektedir.

Tablo 6.3: En Çok Taşınmaz Edinilen 10 İl ve Taşınmaz Sayısı

Antalya	14.610
İstanbul	10.695
Muğla	8.251
Aydın	5.839
İzmir	4.572
Bursa	4.310
Hatay	3.852
Mersin	1.740
Ankara	1.034
Gaziantep	1013

Kaynak: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, <http://www.tkgm.gov.tr/>, 20.11.2007

Yabancıların mülk edindiği iller içinde (Tablo 3) ilk sırada Antalya gelmektedir ve bu ilde yabancılar toplam 14.610 adet mülk edinmişlerdir. İkinci sırada, İstanbul vardır. Burada belirtilmemekte birlikte İstanbul'dan edinilen mülklerin tamamına yakını Türk asıllı Yunan vatandaşlarına aittir. Türkiye'de yabancıların en fazla mülk edindiği iller sıralamasında Muğla üçüncü sıradadır. Muğla'da satılan toplam mülk sayısı 8.251 adettir. Burada istatistikler verilmemekle birlikte Muğla il sınırları içinde yabancıların en fazla mülk aldığı ilçe Fethiye'dir(FTSO, 2008; 32).

Tablo 6.4: Yabancıların Edindiği Mülklerin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	TAŞINMAZ SAYISI	ALAN (m ²)	YIL	TAŞINMAZ SAYISI	ALAN (m ²)
1934 ve öncesi	85	115.471	1971	20	4.999
1935	27	84.570	1972	26	2.398
1936	38	142.882	1973	60	18.574
1937	32	3.128	1974	49	295.913
1938	17	146.170	1975	73	10.830
1939	65	130.580	1976	177	53.318
1940	15	1.170	1977	299	82.587
1941	12	1.292	1978	333	78.541
1942	14	994	1979	203	85.260
1943	25	15.489	1980	127	44.423
1944	13	1.337	1981	221	55.353
1945	15	1.506	1982	431	61.255
1946	15	1.968	1983	336	115.628
1947	14	5.486	1984	310	158.548
1948	17	30.566	1985	227	110.282
1949	27	4.905	1986	390	187.417
1950	44	20.081	1987	507	290.578
1951	31	2.599	1988	735	471.024
1952	30	10.604	1989	853	432.862
1953	44	5.340	1990	1.024	282.449
1954	61	24.025	1991	1.055	289.905
1955	54	6.180	1992	858	397.562
1956	50	120.320	1993	806	447.185
1957	38	8.438	1994	935	403.286
1958	34	3.881	1995	865	447.063
1959	26	61.072	1996	1.045	332.452
1960	27	38.608	1997	953	478.900
1961	27	16.916	1998	1.134	452.261
1962	18	1.413	1999	1.437	1.009.084
1963	34	5.255	2000	1.239	873.188
1964	15	9.308	2001	1.706	1.671.678
1965	25	20.398	2002	2.233	1.321.403
1966	25	13.690	2003	3.190	2.267.487
1967	35	10.204	2004	7.467	4.193.590
1968	34	2.479	2005	5.610	3.772.545
1969	26	22.057	2006	11.957	6.632.880
1970	35	30.025	2007*	8.497	7.092.432
			TOPLAM	58.532	36.045.547

*Kasım 2007 itibariyle

Kaynak: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, <http://www.tkgm.gov.tr/>, 20.11.2007.

Yabancıların yıllar itibariyle edindiği mülk sayılarına bakıldığında (Tablo 4) 1975 yılına kadar önemli bir sayıda olmadığı anlaşılmaktadır. 1998 yılı ile birlikte artamaya başlayan mülk edinim sayısı 2003 yılında yabancıların taşınmaz mülk edinimini kolaylaştıran yasanın yürürlüğe girmesiyle hızla artmış 2006 yılında ise en üst düzeye ulaşmıştır. Mülk edinim sürecinde 2004 ve 2006 yılında bir önceki yıla göre çok ciddi artış hızına ulaşılmıştır. 2005 yılında ve 2007 yılında ciddi düzeyde düşüşler yaşanmıştır(FTSO, 2008; 33). Yabancıların mülk edinimiyle ilgili, dönemsel olarak gözlemlenen bu düşüş ve yükselişlerde konuyla ilgili yasal düzenlemelerin ve Anayasa Mahkemesi'nin bu yasal düzenlemeleri iptal kararlarının etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

7. VERİLERİN ANALİZİ

7.1. BETİMSSEL VERİLERİN ANALİZİ

Tablo 7.1.1: Örneklemen Cinsiyete Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Erkek	92	45,1	46,9
Kadın	104	51,0	53,1
Toplam	196	96,1	100,0
Cevapsız	8	3,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların % 46.9'u erkektir ve % 53.1'i ise kadındır.

Tablo 7.1.2: Örneklemen Yaşına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
20 yaş altı	2	1,0	1,0
21-30 yaş arası	6	2,9	3,0
31-45 yaş arası	41	20,1	20,3
46-60 yaş arası	89	43,6	44,1
60 yaş üstü	64	31,4	31,7
Toplam	202	99,0	100,0
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasından 30 yaş altındakilerin oranı % 4.0'dır. 31-45 yaş arasındakilerin oranı % 20.3'tür. 46 yaş üstünün oranı ise % 75.8'dir.

Tablo 7.1.3: Örneklemin Uyruğa Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
İngiliz	189	92,6	93,1
Diğer	14	6,9	6,9
Toplam	203	99,5	100,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların % 93.1'i İngiliz'dir.

Tablo 7.1.4: Örneklemin Türk Vatandaşlığına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet, çift uyruk	26	12,7	13,1
Evet, Türk vatandaşlığına geçti	2	1,0	1,0
Başvurdum, bekliyorum	3	1,5	1,5
Hayır, başvurmadım	167	81,9	84,3
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin %84,3'ü Türk vatandaşlığına geçmek için başvuru yapmadığını; % 1.0'i Türk vatandaşlığına geçtiklerini ve % 13.1'i ise çifte vatandaşlık statüsünde olduklarını bildirmiştir.

Tablo 7.1.5: Örneklemin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
İlkokul	4	2,0	2,0
Orta/Lise	119	58,3	60,1
Üniversite	58	28,4	29,3
Yüksek Lisans - Doktora	4	2,0	2,0
Diğer	13	6,4	6,6
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 60.1'i orta/lise mezunudur. Üniversite mezunlarının oranı ise % 29.3'tür. İlkokul ve lisansüstü mezunlarının her ikisinin oranı ise eşit olup % 2'dir.

Tablo 7.1.6: Örneklemin İş Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Düzenli maaşlı çalışan	19	9,3	9,5
Geçici ücretli çalışan	8	3,9	4,0
Kendi işi	38	18,6	18,9
Öğrenci	1	,5	,5
Ev hanımı	15	7,4	7,5
Emekli, gelir yok	36	17,6	17,9
Emekli, emekli aylığı	84	41,2	41,8
Toplam	201	98,5	100,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 41.8'ini başka geliri ve aylığı olan emekliler, % 17.9'unu geliri olmayan emekliler ve % 18.9'unu ise kendi işine sahip olanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7.1.7: Örneklemen Daha Önce Fethiye’de Çalışmış Olma Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	16	7,8	8,0
Hayır	185	90,7	92,0
Toplam	201	98,5	100,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen % 92’si daha önce Fethiye’de çalışmamış, % 8’i ise daha önce Fethiye’de çalışmıştır.

Tablo 7.1.8: Örneklemen Medeni Duruma Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evli	147	72,1	72,4
Bekar	22	10,8	10,8
Birlikte yaşıyor	18	8,8	8,9
Dul	3	1,5	1,5
Boşanmış	12	5,9	5,9
Ayrı yaşıyor	1	,5	,5
Toplam	203	99,5	100,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen % 72.4’ü evli, % 8.9’u birlikte yaşayanlardan oluşmaktadır. Bekârların oranı ise % 10.8’dir.

Tablo 7.1.9: Örneklemin Eşin veya Partnerin Uyuşuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
İngiliz	149	73,0	84,2
Hollandalı	4	2,0	2,3
Alman	1	,5	,6
İrlandalı	1	,5	,6
Türk	21	10,3	11,9
Diğer	1	,5	,6
Toplam	177	86,8	100,0
Cevapsız	27	13,2	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların eşlerinin/ partnerlerinin % 88.1'i yabancıdır. Türk eşlerin oranı ise % 11.9'dur.

Tablo 7.1.10: Örneklemin Eşin/Partnerin Türk Vatandaşlığı Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
O bir Türk vatandaşı	20	9,8	11,5
Evet o çifte vatandaş	16	7,8	9,2
Evet o önceki vatandaşlıktan çıktı	1	,5	,6
Vatandaşlığa başvurdu, sonucu bekliyor	4	2,0	2,3
Hayır vatandaşlığa başvurmadi	133	65,2	76,4
Toplam	174	85,3	100,0
Cevapsız	30	14,7	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin eşlerinin/partnerlerinin % 11.5'i Türk vatandaşı; % 9.2'si çifte vatandaştır. Toplamda eşlerin/partnerlerin % 20.7'si Türk vatandaşıdır.

Tablo 7.1.11: Örneklemin Eşlerin/Partnerlerin İş Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evhanımı	13	6,4	7,6
Çalışmıyor	11	5,4	6,4
Çalışıyor	50	24,5	29,2
Emekli	97	47,5	56,7
Toplam	171	83,8	100,0
Cevapsız	33	16,2	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların eşlerinin/partnerlerinin % 56.7'si emeklidir, % 29.2'si ise çalışmaktadır.

Tablo 7.1.12: Örneklemin Çocuk Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	148	72,5	74,7
Hayır	50	24,5	25,3
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların % 74.7'si çocuk sahibidir. Çocuk sahibi olmayanların oranı ise % 25.3'tür.

Tablo 7.1.13: Örneklemen Çocuğun Sayısına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
1	18	8,8	12,2
2	64	31,4	43,5
3	31	15,2	21,1
4	14	6,9	9,5
5 ve daha çok	20	9,8	13,6
Toplam	147	72,1	100,0
Cevapsız	57	27,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen % 12.2'si 1 çocuk sahibi, % 43.5'si 2 çocuk sahibi, % 21.1'i 3 çocuk sahibi, % 9.5'i ise 4 çocuk sahibidir. 5 veya daha çok çocuğa sahip olanların oranı ise % 13.6'dır.

Tablo 7.1.14: Örneklemen Çocuğun Ebeveynle Yaşamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	38	18,6	24,8
Hayır	115	56,4	75,2
Toplam	153	75,0	100,0
Cevapsız	51	25,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen çocuklarının % 24.8'i aileleriyle birlikte yaşamaktadır. % 75.2'si ise aileleriyle birlikte yaşamamaktadır.

Tablo 7.1.15: Örneklemin Türkiye’deki Yasal Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Yabancı turist	111	54,4	61,3
Geçici yerleşik (bir süre için çalışma izni var)	19	9,3	10,5
Çalışma ve yaşama izni var	51	25,0	28,2
Toplam	181	88,7	100,0
Cevapsız	23	11,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 61.3’ü “yabancı turist” statüsündedir. Çalışma ve yasal izni olup da yerleşenlerin oranı ise % 28.2’dir.

Tablo 7.1.16: Örneklemin Eşlerinin/Partnerlerinin Türkiye’deki Yasal Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Yabancı turist	94	46,1	59,5
Geçici yerleşik (bir süre için çalışma izni var)	14	6,9	8,9
Çalışma ve yaşama izni var	50	24,5	31,6
Toplam	158	77,5	100,0
Cevapsız	46	22,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin eşlerinin/partnerlerinin % 59.5’i “yabancı turist” statüsünde yerleşik durumdadır.

Tablo 7.1.17: Örneklemin Fethiye’ye Geliş Zamanına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
1963	1	,5	,5
1966	1	,5	,5
1969	1	,5	,5
1973	3	1,5	1,5
1976	1	,5	,5
1982	1	,5	,5
1985	1	,5	,5
1986	3	1,5	1,5
1987	1	,5	,5
1988	2	1,0	1,0
1989	2	1,0	1,0
1990	7	3,4	3,5
1991	6	2,9	3,0
1992	4	2,0	2,0
1993	8	3,9	4,0
1994	9	4,4	4,5
1995	12	5,9	6,0
1996	8	3,9	4,0
1997	9	4,4	4,5
1998	6	2,9	3,0
1999	8	3,9	4,0
2000	8	3,9	4,0
2001	10	4,9	5,0
2002	8	3,9	4,0
2003	24	11,8	12,1
2004	19	9,3	9,5
2005	13	6,4	6,5
2006	15	7,4	7,5
2007	5	2,5	2,5
2008	3	1,5	1,5
Toplam	199	97,5	100,0
Cevapsız	5	2,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Fethiye’ye en çok yabancılara mülk satımı ile yasal kolaylıkların getirilmeye başlandığı 2003 ve 2004 yılında geldikleri görülmektedir. 2003 yılında Fethiye’ye yerleşenlerin oranı % 12.1, 2004 yılında Fethiye’ye yerleşenlerin oranı ise % 9.5’tir.

Tablo 7.1.18: Örneklemin Yerleşmeden Önce Gelme Sıklığına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
1	9	4,4	5,1
2	18	8,8	10,2
3	19	9,3	10,8
4	17	8,3	9,7
5	14	6,9	8,0
6	14	6,9	8,0
7 ve daha çok	85	41,7	48,3
Toplam	176	86,3	100,0
Cevapsız	28	13,7	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 48.3'ü Fethiye'ye daha önce 7'den fazla gelmiş olanlardır. Yerleşmeden önce sadece bir kez gelmiş olanların oranı ise % 5.1'dir.

Tablo 7.1.19: Örneklemin İkamet Süresine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
1 yıl	28	13,7	16,6
2 yıl	34	16,7	20,1
3 yıl	33	16,2	19,5
4 yıl	17	8,3	10,1
5 yıl	19	9,3	11,2
6 yıl ve daha çok	38	18,6	22,5
Toplam	169	82,8	100,0
Cevapsız	35	17,2	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 22.5'i, 6 yıl ve daha fazla süredir Fethiye'de yaşayanlardan oluşmaktadır.

Tablo 7.1.20: Örneklem Türkiye’de Yıl Boyu Kalma Sıklığına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet, tüm yıl	145	71,1	73,6
Hayır, sadece bahar/yaz	17	8,3	8,6
Hayır, sadece yaz	10	4,9	5,1
Hayır, sadece sonbahar/kış	1	,5	,5
Diğer	24	11,8	12,2
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklem % 73.6’sı, bütün yılı Türkiye’de geçirdiklerini belirtmişlerdir. Sadece yazları Türkiye’ye gelenlerin oranı ise % 5.1’dir.

Tablo 7.1.21: Örneklem Kendi Ülkelerini Ziyaret Etme Sıklığına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En azından yılda 3 kez	34	16,7	17,3
Yılda 2 kez	34	16,7	17,3
Yılda 1 kez	91	44,6	46,2
Türkiye"ye yerleştiğimden beri ziyaret etmedim	15	7,4	7,6
Diğer	23	11,3	11,7
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklem % 46.2’si, kendi ülkelerini yılda 1 kez ziyaret etme eğilimindedir. % 7.6’sı Türkiye’ye geldiğinden beri ülkesini hiç ziyaret etmediğini söylemiştir.

Tablo 7.1.22: Örneklemin Hane Halkının Aylık Gelirine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
0 - 750	29	14,2	31,2
751 - 1500	39	19,1	41,9
1501 ve üstü	25	12,3	26,9
Toplam	93	45,6	100,0
Cevapsız	111	54,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında geliri 750 avro ve altında olanların oranı % 31.2’dir. % 41.9’unun geliri 751-1500 avro arasındadır. Geliri 1500 avro ve üstünde olanların oranı ise % 26.9’dur.

Tablo 7.1.23: Örneklemin Türkiye’de Ev Sahipliğine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet, tam olarak sahibim	155	76,0	77,1
Evet, ama yarı zamanlı sahibim	1	,5	,5
Hayır, kiraladım	38	18,6	18,9
Diğer	7	3,4	3,5
Toplam	201	98,5	100,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların % 77.1’i Türkiye’de ev sahibidir.

Tablo 7.1.24: Örneklemin Ev Sahibi Olunan Tarihe Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
1989	1	,5	,7
1990	1	,5	,7
1994	1	,5	,7
1996	1	,5	,7
1997	1	,5	,7
1999	5	2,5	3,4
2000	2	1,0	1,3
2001	2	1,0	1,3
2002	10	4,9	6,7
2003	21	10,3	14,1
2004	33	16,2	22,1
2005	13	6,4	8,7
2006	22	10,8	14,8
2007	25	12,3	16,8
2008	9	4,4	6,0
2009	2	1,0	1,3
Toplam	149	73,0	100,0
Cevapsız	55	27,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında evlerini 2004 yılında aldıklarını belirtenlerin oranı % 22.1 ile en yüksek düzeyi ifade etmektedir.

Tablo 7.1.25: Örneklemenin Ev Sahibi Olma Şekline Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Benim adıma (kayıtlı)	81	39,7	51,9
Eşimin adına	43	21,1	27,6
Diğer	32	15,7	20,5
Toplam	156	76,5	100,0
Cevapsız	48	23,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemenin % 51.9'unun evlerini kendi adlarına kayıtlı iken eşlerinin adına kayıtlı olanları oranı % 27.6'dır.

Tablo 7.1.26: Örneklemenin Oturulan Eve Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Apartman dairesi (sitede)	42	20,6	22,1
Apartman (sitede değil)	23	11,3	12,1
Müstakil ev (site içinde)	19	9,3	10,0
Müstakil ev (sitede değil)	69	33,8	36,3
Bungalov	14	6,9	7,4
Diğer	23	11,3	12,1
Toplam	190	93,1	100,0
Cevapsız	14	6,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemenin % 36.3'ü tamamen müstakil evde oturmakta iken, % 10'u site içinde müstakil evde oturmaktadır. Site içerisindeki apartman dairelerinde oturanların oranı % 22.1 iken sitede olmayan apartman dairelerinde oturanların oranı % 12.1'dir.

Tablo 7.1.27: Örneklemin Türkiye’de Mülk Edinme Sıklığına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	32	15,7	16,4
Hayır	163	79,9	83,6
Toplam	195	95,6	100,0
Cevapsız	9	4,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 83.6’sının Türkiye’deki mevcut mülkünden başka bir mülkü bulunmazken, % 16.4’ünün Türkiye’de birden fazla mülkü bulunmaktadır.

Tablo 7.1.28: Örneklemin Diğer Mülk Edinme Tarihine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
1992	1	,5	2,9
1993	1	,5	2,9
1994	1	,5	2,9
1996	1	,5	2,9
1997	1	,5	2,9
1998	2	1,0	5,9
1999	1	,5	2,9
2002	1	,5	2,9
2003	2	1,0	5,9
2004	4	2,0	11,8
2005	5	2,5	14,7
2006	4	2,0	11,8
2007	3	1,5	8,8
2008	6	2,9	17,6
2009	1	,5	2,9
Toplam	34	16,7	100,0
Cevapsız	170	83,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların % 17.6'sı ikinci mülklerini 2008 yılında almış olduklarını bildirmiştir.

Tablo 7.1.29: Örneklemin Diğer Mülk Edinme Şekline Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Benim adıma	14	6,9	38,9
Eşimin/partnerimin adına	12	5,9	33,3
Diğer	10	4,9	27,8
Toplam	36	17,6	100,0
Cevapsız	168	82,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 38.9'u, diğer mülkün kendi adlarına olduğunu belirtmiştir. Eşlerin üzerine kaydedilen ikinci mülklerin örneklem içindeki oranı ise % 33.3'tür.

Tablo 7.1.30: Örneklemen Türkiye’ye Yerleşme Kararında Sağlık Sorunlarının Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	76	37,3	40,9
2	18	8,8	9,7
3	19	9,3	10,2
4	10	4,9	5,4
5	21	10,3	11,3
6	7	3,4	3,8
7	12	5,9	6,5
8	11	5,4	5,9
9	2	1,0	1,1
En yüksek	10	4,9	5,4
Toplam	186	91,2	100,0
Cevapsız	18	8,8	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen % 5.4’ü Türkiye’ye yerleşme kararında en büyük etkenin sağlık sorunları olduğunu ifade ederken, % 40.9’u yerleşme kararında sağlık sorunlarını en düşük etmen olarak ifade etmiştir.

Tablo 7.1.31: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Deniz, Güneş ve İklimin Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	4	2,0	2,0
2	2	1,0	1,0
3	1	,5	,5
4	2	1,0	1,0
5	6	2,9	3,0
6	6	2,9	3,0
7	12	5,9	6,1
8	37	18,1	18,7
9	42	20,6	21,2
En yüksek	86	42,2	43,4
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında yerleşme kararında deniz, güneş ve iklimin etkisinin yüksek olduğunu söyleyenlerin oranı % 43.4’tür. En düşük yerleşme nedeni olarak deniz, güneş, iklimi gösterenlerin oranı ise sadece % 2’dir.

Tablo 7.1.32: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Kültürel Zenginliğin Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	4	2,0	2,1
2	4	2,0	2,1
3	1	,5	,5
4	6	2,9	3,1
5	13	6,4	6,8
6	26	12,7	13,5
7	30	14,7	15,6
8	44	21,6	22,9
9	26	12,7	13,5
En yüksek	38	18,6	19,8
Toplam	192	94,1	100,0
Cevapsız	12	5,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin sadece % 2.1’i yerleşme nedeni olarak kültürel zenginliğin en düşük etmen olduğunu ifade ederken; % 19.8’i yerleşme kararlarında kültürel zenginliği en yüksek etmen olarak gördüklerini belirtmiştir.

Tablo 7.1.33: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Ucuz ve Konforlu Yaşamın Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	4	2,0	2,0
2	3	1,5	1,5
3	5	2,5	2,5
4	6	2,9	3,0
5	25	12,3	12,6
6	22	10,8	11,1
7	20	9,8	10,1
8	47	23,0	23,6
9	27	13,2	13,6
En yüksek	40	19,6	20,1
Toplam	199	97,5	100,0
Cevapsız	5	2,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 20.1’i yerleşme kararında ucuz ve konforlu yaşamın etkisini en yüksek etmen olarak görürken; % 2’si bunu en düşük faktör olarak ifade etmiştir.

Tablo 7.1.34: Örneklemin Türkiye’ye Yerleşme Kararında Sıcak Sosyal İlişkilerin Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	3	1,5	1,5
2	1	,5	,5
3	3	1,5	1,5
4	5	2,5	2,5
5	20	9,8	10,2
6	29	14,2	14,7
7	28	13,7	14,2
8	42	20,6	21,3
9	29	14,2	14,7
En yüksek	37	18,1	18,8
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin Türkiye’ye yerleşme kararına sıcak sosyal ilişkilerin en yüksek derece etkili olduğunu söyleyenlerin oranı % 18.8’dir. Bunu en düşük faktör olarak görenlerin oranı ise % 1.5’tir.

Tablo 7.1.35: Örneklemin Türkiye'ye Yerleşme Kararında Güçlü Aile Bağlarının Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	14	6,9	7,4
2	8	3,9	4,2
3	11	5,4	5,8
4	15	7,4	7,9
5	19	9,3	10,0
6	34	16,7	17,9
7	24	11,8	12,6
8	29	14,2	15,3
9	17	8,3	8,9
En yüksek	19	9,3	10,0
Toplam	190	93,1	100,0
Cevapsız	14	6,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin yerleşme nedenlerinde güçlü aile bağlarının en yüksek neden olarak gösterenlerin oranı % 10'dur. Bu faktörü en düşük faktör olarak görenlerin oranı ise % 7.4'tür.

Tablo 7.1.36: Örneklemin Türkiye'ye Yerleşme Kararında Eşin/ Partnerin Türk Olmasının Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	80	39,2	74,8
4	2	1,0	1,9
5	1	,5	,9
6	3	1,5	2,8
7	1	,5	,9
8	2	1,0	1,9
9	2	1,0	1,9
En yüksek	16	7,8	15,0
Toplam	107	52,5	100,0
Cevapsız	97	47,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin yerleşme kararlarında eşlerinin / partnerlerinin Türk olmasının etkisini en düşük etmen olarak belirtenlerin oranı % 74.8 iken % 15'i yerleşme kararında bu faktörün etkisinin en yüksek olduğunu bildirmiştir.

Tablo 7.1.37: Örneklemin Türkiye'ye Yerleşme Kararında İş Kurmanın Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	90	44,1	69,2
2	7	3,4	5,4
3	12	5,9	9,2
4	5	2,5	3,8
5	6	2,9	4,6
6	1	,5	,8
7	6	2,9	4,6
9	1	,5	,8
En yüksek	2	1,0	1,5
Toplam	130	63,7	100,0
Cevapsız	74	36,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin yerleşme kararında, iş kurmuş olmanın etkisinin en yüksek olduğunu söyleyenlerin oranı % 1.5 iken bu faktörün en düşük olduğunu söyleyenlerin oranı % 69.2'dir.

Tablo 7.1.38: Örneklem Türkiye'ye Yerleşme Kararında Çalışma İsteğinin Etkisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	106	52,0	82,8
2	8	3,9	6,3
3	2	1,0	1,6
4	1	,5	,8
5	3	1,5	2,3
7	2	1,0	1,6
9	3	1,5	2,3
En yüksek	3	1,5	2,3
Toplam	128	62,7	100,0
Cevapsız	76	37,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklem % 82.8'i Türkiye'ye yerleşme kararlarında çalışma isteğinin etkisini en düşük faktör olarak belirtmişlerdir. Bunu en yüksek faktör olarak değerlendirenlerin oranı ise % 2.3'tür.

Tablo 7.1.39: Örneklem Ülkelerine Geri Dönme Eğilimlerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	45	22,1	23,9
Hayır	143	70,1	76,1
Toplam	188	92,2	100,0
Cevapsız	16	7,8	
Toplam	204	100,0	

Örneklem içerisinde, ülkelerine geri dönme eğilimi taşıyanların oranı % 23.9 iken % 76.1'i ülkelerine geri dönmek istememektedir.

Tablo 7.1.40: Örneklemin Yaşama Memnuniyetine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	196	96,1	99,0
Hayır	2	1,0	1,0
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 99'u Türkiye'de yaşamaktan memnundur.

Tablo 7.1.41: Örneklemin Türkiye İle İlgili Aidiyet Duygusuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	193	94,6	96,5
Hayır	7	3,4	3,5
Toplam	200	98,0	100,0
Cevapsız	4	2,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 96.5'i Türkiye'de kendilerini “evinde gibi” hissettiklerini belirtmiştir.

Tablo 7.1.42: Örneklemin Türkiye'de Güven Duygusuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	176	86,3	89,3
Hayır	21	10,3	10,7
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 89.3'ü Türkiye'de kendilerini güvende hissettiklerini ifade etmiştir.

Tablo 7.1.43: Örneklemin Güven Duygusunun Nedenlerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Ülkemdeki yüksek suç oranı	126	61,8	92,6
Diğer	10	4,9	7,4
Toplam	136	66,7	100,0
Cevapsız	68	33,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 92.6'sı Türkiye'de kendilerini güven içinde hissetmelerinin nedeni olarak ülkelerindeki suç oranının fazlalığını ifade etmiştir.

Tablo 7.1.44: Örneklemin Güvensizlik Duygusunun Nedenlerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Yabancı kadınlara karşı cinsel suçlar	6	2,9	27,3
Yabancılarla ilgili artan düşmanlık	8	3,9	36,4
Diğer	8	3,9	36,4
Toplam	22	10,8	100,0
Cevapsız	182	89,2	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında kendilerini güvende hissetmeyenlerin % 36.4'ü bu güvensizliğin en büyük nedenleri olarak yabancılarla ilgili artan düşmanlıkları, % 27.3'ü ise yabancı kadınlara yönelik cinsel suçları göstermişlerdir.

Tablo 7.1.45: Örneklemen Türklerle Yakın Arkadaşlık Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	181	88,7	89,6
Hayır	21	10,3	10,4
Toplam	202	99,0	100,0
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen % 89.6'sı Türk arkadaşı olduğunu; % 10.4'ü ise hiç Türk arkadaşı olmadığını belirtmiştir.

Tablo 7.1.46: Örneklemen Türk Arkadaşlarla Problem Sıklığına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	6	2,9	3,0
Hayır	192	94,1	97,0
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemen % 97'si Türk arkadaşlarıyla hiçbir problem yaşamadığını söylemiştir.

Tablo 7.1.47: Örneklemin Türk Arkadaşlarla Yaşanan Problemlerin Nedenlerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Farklı yaşam tarzı	2	1,0	66,7
Diğer	1	,5	33,3
Toplam	3	1,5	100,0
Cevapsız	201	98,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında % 66.7'si Türk arkadaşlarıyla yaşadıkları problemlerin farklı yaşam tarzlarından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Tablo 7.1.48: Örneklemin Türk Komşularla İlişkilerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	16	7,8	8,0
Hayır	185	90,7	92,0
Toplam	201	98,5	100,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 92'si Türk komşularıyla herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtirken % 8'i sorun yaşadıklarını söylemiştir.

Tablo 7.1.49: Örneklemin Türk Komşularla Yaşanan Sorunların Nedenine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Din	3	1,5	23,1
Farklı yaşam tarzı	5	2,5	38,5
Diğer	5	2,5	38,5
Toplam	13	6,4	100,0
Cevapsız	191	93,6	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında Türk komşularıyla sorun yaşayanların, neden olarak % 38.5'i farklı yaşam tarzlarını ve % 23.1'i ise din farklılığını göstermişlerdir

Tablo 7.1.50: Örneklemin Türkler ve Yabancılar Arasındaki İlişkilere Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	198	97,1	99,0
Hayır	2	1,0	1,0
Toplam	200	98,0	100,0
Cevapsız	4	2,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 99'u Türklerle yabancılar arasında iyi ilişkiler olduğunu düşünmektedir.

Tablo 7.1.51: Örneklemin Türkler ve Yabancılar Arasındaki Evliliklere Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	188	92,2	94,9
Hayır	10	4,9	5,1
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 94.9’u Türkler ve yabancılar arasındaki evlilikleri onayladıklarını ifade etmiştir.

Tablo 7.1.52: Örneklemin Yerleşik Yabancıların Türkçe Öğrenme İsteğine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	190	93,1	96,0
Hayır	8	3,9	4,0
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 96’sı Türkçe öğrenmek istediklerini belirtmiştir.

Tablo 7.1.53: Örneklemin Yerleşik Yabancıların Türkçe Öğrenme Gayretine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	120	58,8	60,6
Hayır	78	38,2	39,4
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 60.6'sı Türkçe öğrenmeye çalıştığını bildirmiş, % 39.4'ü ise böyle bir çabasının olmadığı ifade etmiştir.

Tablo 7.1.54: Örneklemin Türkiye'nin İmajının Yansıtılmasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	199	97,5	99,5
Hayır	1	,5	,5
Toplam	200	98,0	100,0
Cevapsız	4	2,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 99.5'i kendi ülkelerindeki arkadaşlarına Türkiye hakkında olumlu şeyler söylediğini belirtmiştir.

Tablo 7.1.55: Örneklemin Türkiye’ye Gelmekten Duyduğu Pişmanlığa Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	3	1,5	1,5
Hayır	199	97,5	98,5
Toplam	202	99,0	100,0
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 98,5’inin Türkiye’ye geldiklerine pişman olmadıkları görülmektedir.

Tablo 7.1.56: Örneklemin Yerleşik Yabancılarla İlgili Mevzuatı Değerlendirmesine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	58	28,4	30,1
Hayır	135	66,2	69,9
Toplam	193	94,6	100,0
Cevapsız	11	5,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 69,9’u yerleşik yabancılarla ilgili Türk hukukunda bir eksiklik olduğunu düşünmemektedir. % 30,1’i ise bu konuda yasal boşluğun olduğunu düşünmektedir.

Tablo 7.1.57: Örneklemin Hukukun Etkin Olarak Uygulanabilirliğine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	79	38,7	40,9
Hayır	114	55,9	59,1
Toplam	193	94,6	100,0
Cevapsız	11	5,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 59.1'i hukukun etkin olarak uygulanamadığını ifade etmiştir.

Tablo 7.1.58: Örneklemin Kamu Yönetiminden Yardım Alma Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	90	44,1	48,4
Hayır	96	47,1	51,6
Toplam	186	91,2	100,0
Cevapsız	18	8,8	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 51.6'sı karşılaştıkları sorunlar konusunda kamu yönetiminin yardımcı olmadığını düşünmektedir.

Tablo 7.1.59: Örneklemin Ülkelerinin Temsilcilerinin Sorunlarla İlgisine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	114	55,9	71,7
Hayır	45	22,1	28,3
Toplam	159	77,9	100,0
Cevapsız	45	22,1	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 71.7'si ülkelerinin temsilcilerinin sorunlarıyla yeterince ilgilendiğini düşünmektedir.

Tablo 7.1.60: Örneklemin Yerleşik Yabancılarla İlgili Türkiye’de Bürokrasiye Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	69	33,8	37,7
Hayır	114	55,9	62,3
Toplam	183	89,7	100,0
Cevapsız	21	10,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 62.3’ü Türkiye’de bürokrasinin hızlı işlemediğini belirtmiştir.

Tablo 7.1.61: Örneklemin Bürokratik İşlemlerde Rüşvet Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	125	61,3	66,1
Hayır	64	31,4	33,9
Toplam	189	92,6	100,0
Cevapsız	15	7,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 66.1'i yavaş işlediğini düşündükleri ve karmaşık olduğunu gördükleri bürokratik işlemleri hızlandırmak ve yaptırmak için rüşvet vermenin gerekliliğine inandıklarını belirtmiştir.

Tablo 7.1.62: Örneklemin Çevrenin ve Hayvanların Korunması Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	62	30,4	31,5
Hayır	135	66,2	68,5
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 68.5'i Türkiye'de çevrenin ve hayvanların korunmasına yeterince özen gösterilmediğini düşünmektedir.

Tablo 7.1.63: Örneklemin Türkiye’de Düşünce ve İnanç Özgürlüğü Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	122	59,8	61,6
Hayır	76	37,3	38,4
Toplam	198	97,1	100,0
Cevapsız	6	2,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 61.6’sı Türkiye’de düşünce ve inanç özgürlüğü olduğunu düşünmektedir.

Tablo 7.1.64: Örneklemin Türkiye’nin AB’ye Üyeliğinin Algılanmasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	85	41,7	43,1
Hayır	112	54,9	56,9
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 56.9’u, Türkiye’nin AB’ye girmesini istemediklerini bildirmiştir.

Tablo 7.1.65: Örneklemin Yerleşik Yabancıların Aktivitelerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	100	49,0	50,3
Hayır	99	48,5	49,7
Toplam	199	97,5	100,0
Cevapsız	5	2,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 50.3'ü Türkiye'deki yerleşik yabancıların (kendilerinin) gerçekleştirdikleri aktivitelere katıldığını bildirmiştir.

Tablo 7.1.66: Örneklemin Türkiye'deki Yaşlı Yerleşik Yabancıların Bakımı İhtiyacı Düşüncesine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Evet	138	67,6	71,1
Hayır	56	27,5	28,9
Toplam	194	95,1	100,0
Cevapsız	10	4,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 71.1'i yaşlıların (emeklilerin) bakıma ihtiyaç duyduklarını ifade etmiştir.

Tablo 7.1.67: Örneklemin Türkiye’de Yaşamın Pahalılaşması İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Burada yaşamaya devam ederim	161	78,9	83,0
Daha ucuz bir ülkeye göç ederim	12	5,9	6,2
Kendi ülkeme dönerim	21	10,3	10,8
Toplam	194	95,1	100,0
Cevapsız	10	4,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklemin % 83’ü yaşam pahalılaşsa dahi Türkiye’yi terk etmeyeceklerini ifade etmiştir.

Tablo 7.1.68: Örneklemin Yerleşik Yabancılar ve Türkiye Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
Olumlu etkiye sahip olduklarını düşünmüyorum	16	7,8	8,6
Kültürel zenginliğe katkı	33	16,2	17,6
İş gücüne katkı	9	4,4	4,8
Yeni iş olanaklarının yaratılmasına katkı	42	20,6	22,5
Vergi gelirine katkı	40	19,6	21,4
Nüfus sorunlarına katkı	10	4,9	5,3
Farklı dinsel inanışların anlaşılmasına katkı	37	18,2	19,8
Toplam	187	91,7	100,0
Cevapsız	17	8,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklem içerisinde, yerleşik yabancıların (kendilerinin) Türkiye’ye yeni iş olanakları açtıklarını düşünenlerin oranı % 22,5; vergi gelirlerini artırdıklarını düşünenlerin oranı % 21,4’tür. Dinsel uzlaşmaya katkı sağladıklarını düşünenlerin oranı % 19,8 ve kültürel zenginliğe katkı sağladıklarını düşünenlerin oranı ise % 17,6’dır.

Tablo 7.1.69: Örneklerimin Adalet ve Güvenlik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	6	2,9	3,2
2	14	6,9	7,6
3	26	12,7	14,1
4	14	6,9	7,6
5	46	22,5	24,9
6	16	7,8	8,6
7	18	8,8	9,7
8	17	8,3	9,2
9	11	5,4	5,9
En yüksek	17	8,3	9,2
Toplam	185	90,7	100,0
Cevapsız	19	9,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında adalet ve güvenlik hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 9.2'dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 3.2'dir.

Tablo 7.1.70: Örneklemin Tapu ve Kadastro Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	18	8,8	9,7
2	18	8,8	9,7
3	21	10,3	11,3
4	20	9,8	10,8
5	42	20,6	22,6
6	23	11,3	12,4
7	15	7,4	8,1
8	14	6,9	7,5
9	7	3,4	3,8
En yüksek	8	3,9	4,3
Toplam	186	91,2	100,0
Cevapsız	18	8,8	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında tapu ve kadastro hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 4.3'tür. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 9.7'dir. Bu hizmetlerin orta düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 22.6 ile en yüksek oranı teşkil etmektedir.

Tablo 7.1.71: Örneklemin Emlak Vergileriyle İlgili Hizmetler Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	9	4,4	5,0
2	11	5,4	6,1
3	16	7,8	8,9
4	15	7,4	8,4
5	51	25,0	28,5
6	19	9,3	10,6
7	21	10,3	11,7
8	17	8,3	9,5
9	8	3,9	4,5
En yüksek	12	5,9	6,7
Toplam	179	87,7	100,0
Cevapsız	25	12,3	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında emlak vergisiyle ilgili hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 6.7'dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 5'dir. Bu hizmetlerin orta düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 28.5 ile en yüksek oranı teşkil etmektedir.

Tablo 7.1.72: Örneklemin Su Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	11	5,4	5,5
2	14	6,9	7,0
3	25	12,3	12,4
4	22	10,8	10,9
5	55	27,0	27,4
6	23	11,3	11,4
7	24	11,8	11,9
8	13	6,4	6,5
9	3	1,5	1,5
En yüksek	11	5,4	5,5
Toplam	201	98,5	100,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında su hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 5.5’dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı da % 5.5’dir. Bu hizmetlerin orta düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 27.4 ile en yüksek oranı teşkil etmektedir.

Tablo 7.1.73: Örneklemin Elektrik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	29	14,2	14,4
2	31	15,2	15,4
3	23	11,3	11,4
4	25	12,3	12,4
5	35	17,2	17,4
6	21	10,3	10,4
7	21	10,3	10,4
8	9	4,4	4,5
En yüksek	7	3,4	3,5
Toplam	201	98,5	100,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında elektrik hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 3.5'dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 14.4'tür.

Tablo 7.1.74: Örneklemin Finansal Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
2	1	,5	,5
3	3	1,5	1,5
4	10	4,9	5,0
5	21	10,3	10,6
6	26	12,7	13,1
7	46	22,5	23,1
8	34	16,7	17,1
9	26	12,7	13,1
En yüksek	32	15,7	16,1
Toplam	199	97,5	100,0
Cevapsız	5	2,5	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında banka vs gibi finansal hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 16.1’dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 0.5’dir. Bu hizmetlerin ortanın biraz üzerinde bir düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 23.1 ile en yüksek oranı teşkil etmektedir.

Tablo 7.1.75: Örneklemin Belediye Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	9	4,4	5,1
2	6	2,9	3,4
3	15	7,4	8,6
4	14	6,9	8,0
5	35	17,2	20,0
6	26	12,7	14,9
7	20	9,8	11,4
8	24	11,8	13,7
9	11	5,4	6,3
En yüksek	15	7,4	8,6
Toplam	175	85,8	100,0
Cevapsız	29	14,2	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında belediye hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 8.6'dır. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 5.1'dir. Bu hizmetlerin orta düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 20 ile en yüksek oranı teşkil etmektedir.

Tablo 7.1.76: Örneklemin Konsolosluk ve Elçilik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	3	1,5	1,9
2	9	4,4	5,8
3	26	12,7	16,8
4	13	6,4	8,4
5	25	12,3	16,1
6	22	10,8	14,2
7	18	8,8	11,6
8	23	11,3	14,8
9	7	3,4	4,5
En yüksek	9	4,4	5,8
Toplam	155	76,0	100,0
Cevapsız	49	24,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında konsolosluk ve elçilik hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 5.8'dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 1.9'dur.

Tablo 7.1.77: Örneklemin Eğitim Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	41	20,1	20,5
2	23	11,3	11,5
3	34	16,7	17,0
4	26	12,7	13,0
5	23	11,3	11,5
6	18	8,8	9,0
7	12	5,9	6,0
8	15	7,4	7,5
9	3	1,5	1,5
En yüksek	5	2,5	2,5
Toplam	200	98,0	100,0
Cevapsız	4	2,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında eğitim hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 2.5'dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 20.5'dir.

Tablo 7.1.78: Örneklemin Trafik Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	44	21,6	22,3
2	24	11,8	12,2
3	33	16,2	16,8
4	17	8,3	8,6
5	24	11,8	12,2
6	17	8,3	8,6
7	11	5,4	5,6
8	14	6,9	7,1
9	5	2,5	2,5
En yüksek	8	3,9	4,1
Toplam	197	96,6	100,0
Cevapsız	7	3,4	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunun oluşturan yerleşik yabancılar arasında trafik hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 4.1'dir. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 22.3'dür.

Tablo 7.1.79: Örneklemin Alışveriş Olanakları Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	1	,5	,5
2	4	2,0	2,0
3	6	2,9	3,0
4	11	5,4	5,4
5	28	13,7	13,9
6	23	11,3	11,4
7	36	17,6	17,8
8	47	23,0	23,3
9	18	8,8	8,9
En yüksek	28	13,7	13,9
Toplam	202	99,0	100,0
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında alışveriş olanaklarının en yüksek düzeyde olduğunu düşünenlerin oranı % 13.9'dur. Bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 5'dir. Bu hizmetlerin yükseğe yakın düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 23.3 ile en yüksek oranı teşkil etmektedirler.

Tablo 7.1.80: Örneklemin Sağlık Hizmetleri Algılamasına Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %
En düşük	2	1,0	1,0
2	4	2,0	2,0
3	9	4,4	4,6
4	6	2,9	3,1
5	44	21,6	22,4
6	19	9,3	9,7
7	33	16,2	16,8
8	30	14,7	15,3
9	15	7,4	7,7
En yüksek	34	16,7	17,3
Toplam	196	96,1	100,0
Cevapsız	8	3,9	
Toplam	204	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında sağlık hizmetlerinin en yüksek düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı % 17.3 iken bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünenlerin oranı ise % 1'dir. Bu hizmetlerin orta düzeyde verildiğini ifade edenler ise % 22.4 ile en yüksek oranı teşkil etmektedir.

7.2. HİPOTEZLERİN SINANMASI

7.2.1. Cinsiyete İle İlgili Hipotezlerin Sınanması

Tablo 7.2.1.1: Cinsiyete Göre Türk Arkadaş Edinme Durumunun Dağılımı

Türk Arkadaş Edinme Durumu		Cinsiyet		Toplam	χ^2 – Analizi
		Erkek	Kadın		
Evet	f	86	88	174	$\chi^2 = 4,2972$ $df = 1$ $p < 0.05$ (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	94,5	85,4	89,7	
Hayır	f	5	15	20	
	Sütun %	5,5	14,6	10,3	
Toplam	f	91	103	194	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türk yakın arkadaş edinmeleri cinsiyetlerine göre anlamlı olarak değişmektedir($p < 0.05$). Erkekler arasında Türk yakın arkadaş edinme oranı % 94.5 iken kadınlar arasında Türk yakın arkadaş edinme oranı % 85.4'tür.

7.2.2. Yaş İle İlgili Hipotezlerin Sınanması

Tablo 7.2.2.1: Yaş Göre Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Yaş				Toplam	χ^2 – Analizi
		30 yaş ve altı	31-45 yaş arası	46-60 yaş arası	60 yaş üstü		
En düşük	f	0	0	2	2	4	$\chi^2 = 45,1854$ df = 27 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	,0	,0	2,4	3,3	2,1	
2	f	1	1	2	0	4	
	Sütun %	14,3	2,6	2,4	,0	2,1	
3	f	0	0	0	1	1	
	Sütun %	,0	,0	,0	1,7	,5	
4	f	2	2	1	1	6	
	Sütun %	28,6	5,1	1,2	1,7	3,2	
5	f	0	5	5	3	13	
	Sütun %	,0	12,8	6,0	5,0	6,8	
6	f	2	2	13	9	26	
	Sütun %	28,6	5,1	15,5	15,0	13,7	
7	f	2	5	16	7	30	
	Sütun %	28,6	12,8	19,0	11,7	15,8	
8	f	0	9	22	13	44	
	Sütun %	,0	23,1	26,2	21,7	23,2	
9	f	0	8	10	6	24	
	Sütun %	,0	20,5	11,9	10,0	12,6	
En yüksek	f	0	7	13	18	38	
	Sütun %	,0	17,9	15,5	30,0	20,0	
Toplam	f	7	39	84	60	190	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarındaki kültürel zenginliğin etkisi hakkındaki görüşleri yaşlarına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Buna göre, bu etkinin en az olduğunu söyleyenlerin oranı yaşı 30'un altında olanlarda % 14.3; 31-45 yaş grubundakilerde % 2.6 ve 46-60 yaş grubundakilerde %2.4'tür. Bu etkinin en düşük seviyede olduğunu söyleyenlere % 3.3 oran ile en fazla 60 yaş üstündekiler arasında rastlanmıştır. Türkiye yerleşme kararında kültürel zenginliğin en yüksek etkiye sahip olduğunu söyleyenlere 30 yaş ve altındakilerde rastlanmazken, 60 yaş üstündekilerin % 30'unda yerleşme kararında kültürel zenginlikler en yüksek neden olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 7.2.2.2: Yaşa Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi	Yaş				Toplam	χ^2 – Analizi
	30 yaş ve altı	31-45 yaş arası	46-60 yaş arası	60 yaş üstü		
En düşük f	1	1	1	0	3	$\chi^2 = 43,1658$ df = 27 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
Sütun %	14,3	2,5	1,1	,0	1,5	
2 f	0	0	1	0	1	
Sütun %	,0	,0	1,1	,0	,5	
3 f	0	1	0	2	3	
Sütun %	,0	2,5	,0	3,3	1,5	
4 f	0	0	3	2	5	
Sütun %	,0	,0	3,4	3,3	2,6	
5 f	0	6	11	3	20	
Sütun %	,0	15,0	12,6	4,9	10,3	
6 f	1	3	15	10	29	
Sütun %	14,3	7,5	17,2	16,4	14,9	
7 f	2	6	12	8	28	
Sütun %	28,6	15,0	13,8	13,1	14,4	
8 f	0	12	21	9	42	
Sütun %	,0	30,0	24,1	14,8	21,5	
9 f	3	6	13	6	28	
Sütun %	42,9	15,0	14,9	9,8	14,4	
En yüksek f	0	5	10	21	36	
Sütun %	,0	12,5	11,5	34,4	18,5	
Toplam f	7	40	87	61	195	
Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilerin etkisi yaş gruplarına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilerin en yüksek derecede etkili olduğunu söyleyenler % 34.4 oran ile en fazla 60 yaş üstündekilerde görülmüştür. Bu etkinin en alt düzeyde olduğunu söyleyenler ise % 14.3 ile en fazla 30 yaş altı grupta görülmüştür. Buna karşılık 30 yaş altı grubundakilerin % 42.9'u da yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilere en yüksek olmasa da ona yakın bir anlam yüklemiş durumda görünmektedirler.

Tablo 7.2.2.3: Yaşa Göre Eşin /Partnerin Türk Olmasının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Eşin/Partnerin Türk Olmasının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi	Yaş				Toplam	χ^2 – Analizi
	30 yaş ve altı	31-45 yaş arası	46-60 yaş arası	60 yaş üstü		
En düşük f	0	15	41	23	79	$\chi^2 = 55,4012$ df = 21 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamli ilişki vardır)
Sütun %	,0	48,4	91,1	85,2	74,5	
4 f	0	0	1	1	2	
Sütun %	,0	,0	2,2	3,7	1,9	
5 f	0	1	0	0	1	
Sütun %	,0	3,2	,0	,0	,9	
6 f	1	2	0	0	3	
Sütun %	33,3	6,5	,0	,0	2,8	
7 f	0	1	0	0	1	
Sütun %	,0	3,2	,0	,0	,9	
8 f	0	1	0	1	2	
Sütun %	,0	3,2	,0	3,7	1,9	
9 f	1	1	0	0	2	
Sütun %	33,3	3,2	,0	,0	1,9	
En yüksek f	1	10	3	2	16	
Sütun %	33,3	32,3	6,7	7,4	15,1	
Toplam f	3	31	45	27	106	
Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında eşin Türk olmasının etkisi yaş durumuna göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Bu etkiyi en yüksek derecede dikkate alanlar en çok % 33.3 oran ile 30 yaş altındakiler arasında ve % 32.3 oran ile 31-45 yaş arasındaki gruplarda bulunmaktadır. Bu etkiyi düşük derecede dikkate alanlar ise en çok % 91.1 oran ile 46-60 yaş grubunda ve % 85.2 oran ile 60 yaş üstü grubundakilerde gözlemlenmiştir.

Tablo 7.2.2.4: Yaşa Göre Ülkesine Geri Dönme Eğiliminin Dağılımı

Ülkesine Geri Dönme Eğilimi		Yaş				Toplam	χ^2 – Analizi
		30 yaş ve altı	31-45 yaş arası	46-60 yaş arası	60 yaş üstü		
Evet	f	2	14	21	8	45	$\chi^2 = 7,9431$ df = 3 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	33,3	37,8	25,3	13,3	24,2	
Hayır	f	4	23	62	52	141	
	Sütun %	66,7	62,2	74,7	86,7	75,8	
Toplam	f	6	37	83	60	186	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların ülkelerine geri dönme eğilimleri yaş aralıklarına göre anlamlı olarak değişmektedir($p < 0.05$). Ülkelerine geri dönmeyi düşünmeyenler % 86.7 oran ile en fazla 60 yaş üstündekilerde görülmüştür. Geri dönme eğilimi en yüksek grup % 37.8 oran ile 31-45 yaş arasındakilerin olduğu gruptur. 30 yaş altı grubundakilerin dönme eğilimi ise % 33.3'tür.

7.2.3. Eğitim Düzeyi İle İlgili Hipotezlerin Sınanması

Tablo 7.2.3.1: Eğitim Düzeyine Göre Deniz, Güneş ve İklimin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Deniz, Güneş ve İklimin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Eğitim Düzeyi					Toplam	χ^2 - Analizi
		İlkokul	Orta/Lise	Üniversite	Yüksek Lisans - Doktora	Diğer		
En düşük	f	0	2	1	0	1	4	$\chi^2 = 61,8108$ df = 36 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	,0	1,7	1,8	,0	8,3	2,1	
2	f	0	2	0	0	0	2	
	Sütun %	,0	1,7	,0	,0	,0	1,0	
3	f	0	1	0	0	0	1	
	Sütun %	,0	,9	,0	,0	,0	,5	
4	f	0	0	1	0	1	2	
	Sütun %	,0	,0	1,8	,0	8,3	1,0	
5	f	0	0	3	2	0	5	
	Sütun %	,0	,0	5,3	50,0	,0	2,6	
6	f	0	5	1	0	0	6	
	Sütun %	,0	4,3	1,8	,0	,0	3,1	
7	f	0	7	5	0	0	12	
	Sütun %	,0	6,0	8,8	,0	,0	6,2	
8	f	0	19	11	0	4	34	
	Sütun %	,0	16,4	19,3	,0	33,3	17,6	
9	f	1	24	13	1	3	42	
	Sütun %	25,0	20,7	22,8	25,0	25,0	21,8	
En yüksek	f	3	56	22	1	3	85	
	Sütun %	75,0	48,3	38,6	25,0	25,0	44,0	
Toplam	f	4	116	57	4	12	193	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararına iklimin ve diğer coğrafi unsurların etkisi hakkındaki görüşleri eğitim durumlarına göre anlamlı olarak değişmektedir ($p < 0.01$). Orta ve lise eğitimi almış olan %1.7'si ve üniversite eğitimi almış olan %1.8'i Türkiye'ye yerleşme kararlarında deniz, güneş ve iklimin etkisinin çok düşük olduğunu söylemelerine karşın; ilkokul mezunu ve lisansüstü mezunu olanlar arasında bu etkinin olmadığını söyleyenlere hiç rastlanılmamıştır. Yine Türkiye'ye yerleşmelerinde en büyük nedenin deniz, güneş ve iklimin etkisinin olduğunu söyleyenlerin %75'i ilkokul mezunudur. Daha sonra ise %48.3 oran ile orta ve lise mezunları gelmektedir. Üniversite mezunlarında bu oran %38.6, lisansüstü mezunlarında ise %25'dir.

Tablo 7.2.3.2: Eğitim Düzeyine Göre Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Eğitim Düzeyi					Toplam	χ^2 – Analizi
		İlkokul	Orta/Lise	Üniversite	Yüksek Lisans - Doktora	Diğer		
En düşük	f	0	2	2	0	0	4	$\chi^2=106,1544$ df = 36 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	,0	1,8	3,5	,0	,0	2,1	
2	f	0	1	3	0	0	4	
	Sütun %	,0	,9	5,3	,0	,0	2,1	
3	f	1	0	0	0	0	1	
	Sütun %	33,3	,0	,0	,0	,0	,5	
4	f	1	3	1	1	0	6	
	Sütun %	33,3	2,7	1,8	25,0	,0	3,2	
5	f	1	4	7	1	0	13	
	Sütun %	33,3	3,6	12,3	25,0	,0	7,0	
6	f	0	16	8	0	1	25	
	Sütun %	,0	14,3	14,0	,0	9,1	13,4	
7	f	0	18	9	0	2	29	
	Sütun %	,0	16,1	15,8	,0	18,2	15,5	
8	f	0	31	10	0	2	43	
	Sütun %	,0	27,7	17,5	,0	18,2	23,0	
9	f	0	13	9	0	4	26	
	Sütun %	,0	11,6	15,8	,0	36,4	13,9	
En yüksek	f	0	24	8	2	2	36	
	Sütun %	,0	21,4	14,0	50,0	18,2	19,3	
Toplam	f	3	112	57	4	11	187	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında kültürel zenginliğin etkisi eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Yerleşme kararında kültürel zenginliğin etkisinin en düşük olduğunu düşünenler % 3.5 oran ile en fazla üniversite mezunları arasında görülmektedir. Üniversite mezunları arasında yerleşme kararında kültürel zenginliğin en yüksek neden olduğunu söyleyenlerin oranı % 14; orta/lise mezunlarının oranı % 21.4'tür. Lisansüstü mezunu olanların %50'si yerleşme kararında en yüksek etkinin kültürel zenginlik olduğunu düşünmektedir.

Tablo 7.2.3.3: Eğitim Düzeyine Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Eğitim Düzeyi					Toplam	χ^2 – Analizi
		İlkokul	Orta/Lise	Üniversite	Yüksek Lisans - Doktora	Diğer		
En düşük	f	0	0	3	0	0	3	$\chi^2 = 51,7349$ df = 36 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	,0	,0	5,3	,0	,0	1,6	
2	f	0	1	0	0	0	1	
	Sütun %	,0	,9	,0	,0	,0	,5	
3	f	1	2	0	0	0	3	
	Sütun %	25,0	1,7	,0	,0	,0	1,6	
4	f	0	0	4	0	1	5	
	Sütun %	,0	,0	7,0	,0	8,3	2,6	
5	f	0	8	8	1	2	19	
	Sütun %	,0	6,9	14,0	25,0	16,7	9,8	
6	f	0	17	9	0	2	28	
	Sütun %	,0	14,7	15,8	,0	16,7	14,5	
7	f	1	18	8	0	1	28	
	Sütun %	25,0	15,5	14,0	,0	8,3	14,5	
8	f	0	29	10	2	1	42	
	Sütun %	,0	25,0	17,5	50,0	8,3	21,8	
9	f	0	15	10	0	3	28	
	Sütun %	,0	12,9	17,5	,0	25,0	14,5	
En yüksek	f	2	26	5	1	2	36	
	Sütun %	50,0	22,4	8,8	25,0	16,7	18,7	
Toplam	f	4	116	57	4	12	193	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilerin etkisi eğitim düzeyine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). İlkokul mezunlarının % 50'si yüksek yerleşme nedeni olarak sıcak sosyal ilişkileri belirtmişlerdir. Sıcak sosyal ilişkileri en düşük düzeyde yerleşme nedeni olarak görenler % 5.3 oran ile en fazla üniversite mezunları arasında görülmektedir. Üniversite mezunları arasında sıcak sosyal ilişkileri en yüksek yerleşme nedeni olarak görenlerin oranı ise % 8.8'dir.

Tablo 7.2.3.4: Eğitim Düzeyine Göre Konsolosluk/Elçilik Hizmetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Konsolosluk/Elçilik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi	Eğitim Düzeyi					Toplam	χ^2 – Analizi
	İlkokul	Orta/Lise	Üniversite	Yüksek Lisans - Doktora	Diğer		
En düşük f	0	0	2	1	0	3	$\chi^2 = 59,2546$ df = 36 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
Sütun %	,0	,0	4,0	33,3	,0	2,0	
2 f	1	4	4	0	0	9	
Sütun %	33,3	4,8	8,0	,0	,0	6,0	
3 f	0	9	15	1	0	25	
Sütun %	,0	10,7	30,0	33,3	,0	16,7	
4 f	0	7	4	0	1	12	
Sütun %	,0	8,3	8,0	,0	10,0	8,0	
5 f	1	18	5	0	1	25	
Sütun %	33,3	21,4	10,0	,0	10,0	16,7	
6 f	0	12	7	1	1	21	
Sütun %	,0	14,3	14,0	33,3	10,0	14,0	
7 f	1	12	1	0	3	17	
Sütun %	33,3	14,3	2,0	,0	30,0	11,3	
8 f	0	13	7	0	3	23	
Sütun %	,0	15,5	14,0	,0	30,0	15,3	
9 f	0	2	5	0	0	7	
Sütun %	,0	2,4	10,0	,0	,0	4,7	
En yüksek f	0	7	0	0	1	8	
Sütun %	,0	8,3	,0	,0	10,0	5,3	
Toplam f	3	84	50	3	10	150	
Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların konsolosluk/elçilik hizmetleri ilgili görüşleri eğitim düzeyine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Bu konuda en yüksek olumlu görüş belirtenler % 10 oran ile en fazla lisansüstü mezunlar arasında görülmektedir. En düşük olumsuz görüş belirtenler de % 33.3 oran ile yine en fazla lisansüstü mezunları arasında bulunmaktadır. İlkokul mezunları arasında da derecesi daha düşük olmakla birlikte olumsuz görüş belirtenlerin oranı % 33.3'tür.

Tablo 7.2.3.5: Eğitim Düzeyine Göre Türkçe Öğrenme Eğiliminin Dağılımı

Türkçe Öğrenme Eğilimi		Eğitim Düzeyi					Toplam	χ^2 – Analizi
		İlkokul	Orta/Lise	Üniversite	Yüksek Lisans - Doktora	Diğer		
Evet	f	2	58	48	2	8	118	$\chi^2 = 18,9375$ df = 4 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Satır %	1,7	49,2	40,7	1,7	6,8	100,0	
	Sütun %	50,0	50,4	84,2	50,0	66,7	61,5	
Hayır	f	2	57	9	2	4	74	
	Satır %	2,7	77,0	12,2	2,7	5,4	100,0	
	Sütun %	50,0	49,6	15,8	50,0	33,3	38,5	
Toplam	f	4	115	57	4	12	192	
	Satır %	2,1	59,9	29,7	2,1	6,3	100,0	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkçe öğrenme eylemleri eğitim düzeyine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Lisansüstü ve ilkokul mezunlarının % 50'si, orta ve lise mezunlarının % 49,6'sı Türkçe öğrendiğini belirtirken; üniversite mezunlarının % 15,6'sı Türkçe öğrenmekte olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 7.2.3.6: Eğitim Düzeyine Göre Türk Hukukunun Etkin Olarak Uygulanabilirliği İle İlgili Görüşlerin Dağılımı

Türk Hukukunun Etkin Olarak Uygulanabilirliği İle İlgili Görüşler	Eğitim Düzeyi					Toplam	χ^2 – Analizi
	İlkokul	Orta/Lise	Üniversite	Yüksek Lisans - Doktora	Diğer		
Evet f	3	52	14	1	5	75	$\chi^2 = 10,3719$ df = 4 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
Sütun %	75,0	46,8	24,6	25,0	45,5	40,1	
Hayır f	1	59	43	3	6	112	
Sütun %	25,0	53,2	75,4	75,0	54,5	59,9	
Toplam f	4	111	57	4	11	187	
Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türk hukukunun etkin olarak uygulanabilmesiyle ilgili görüşleri eğitim düzeyine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Lisansüstü mezunların % 75'i, üniversite mezunlarının % 75,4'ü, orta ve lise mezunlarının % 53,2'si Türk hukukunun etkin olarak uygulanmadığını düşünmekteyken ilkokul mezunlarının % 75'i ise Türk hukukunun etkin olarak uygulandığını ifade etmişlerdir.

7.2.4. Medeni Durum İle İlgili Hipotezlerin Sınanması

Tablo 7.2.4.1: Medeni Duruma Göre Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Kültürel Zenginliğin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Medeni Durum				Toplam	χ^2 - Analizi
		Evli	Bekar	Birlikte yaşıyor	Dul - Boşanmış - Ayrı yaşıyor		
En düşük	f	3	0	0	1	4	$\chi^2 = 44,4352$ df = 27 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	2,1	,0	,0	7,1	2,1	
2	f	2	2	0	0	4	
	Sütun %	1,4	9,5	,0	,0	2,1	
3	f	0	0	0	1	1	
	Sütun %	,0	,0	,0	7,1	,5	
4	f	3	2	0	1	6	
	Sütun %	2,1	9,5	,0	7,1	3,1	
5	f	8	3	0	1	12	
	Sütun %	5,7	14,3	,0	7,1	6,3	
6	f	18	5	1	2	26	
	Sütun %	12,9	23,8	6,3	14,3	13,6	
7	f	22	4	1	3	30	
	Sütun %	15,7	19,0	6,3	21,4	15,7	
8	f	35	3	5	1	44	
	Sütun %	25,0	14,3	31,3	7,1	23,0	
9	f	21	1	2	2	26	
	Sütun %	15,0	4,8	12,5	14,3	13,6	
En yüksek	f	28	1	7	2	38	
	Sütun %	20,0	4,8	43,8	14,3	19,9	
Toplam	f	140	21	16	14	191	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında kültürel zenginliğin etkisi medeni durumlarına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Kültürel zenginliği öncelikli yerleşme nedeni olarak değerlendirenlerin oranı % 43.8 ile en fazla birlikte yaşayan çiftler arasında görülürken bu oranın en düşük olduğu grup % 7.1 ile ayrı yaşayanlardır.

Tablo 7.2.4.2: Medeni Duruma Göre Eşin/Partnerin Türk Olmasının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Eşin/Partnerin Türk Olmasının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Medeni Durum				Toplam	χ^2 – Analizi
		Evli	Bekar	Birlikte yaşıyor	Dul - Boşanmış - Ayrı yaşıyor		
En düşük	f	60	7	10	3	80	$\chi^2 = 47,3828$ df = 21 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	77,9	58,3	83,3	50,0	74,8	
4	f	1	1	0	0	2	
	Sütun %	1,3	8,3	,0	,0	1,9	
5	f	0	1	0	0	1	
	Sütun %	,0	8,3	,0	,0	,9	
6	f	0	3	0	0	3	
	Sütun %	,0	25,0	,0	,0	2,8	
7	f	1	0	0	0	1	
	Sütun %	1,3	,0	,0	,0	,9	
8	f	1	0	1	0	2	
	Sütun %	1,3	,0	8,3	,0	1,9	
9	f	2	0	0	0	2	
	Sütun %	2,6	,0	,0	,0	1,9	
En yüksek	f	12	0	1	3	16	
	Sütun %	15,6	,0	8,3	50,0	15,0	
Toplam	f	77	12	12	6	107	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında eşin Türk olmasının etkisi medeni hallerine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Bu etkiyi en yüksek derecede dikkate alarak yerleşenler % 50 oran ile en çok dul, boşanmış ve ayrı yaşayan deneklerde gözlemlenmiştir. Bu etkiyi en düşük derecede dikkate alanlar ise % 83.3 ile en çok evli olmayan fakat birlikte yaşayan denekler arasında gözlemlenmiştir.

7.2.5 Aylık Gelirle İlgili Hipotezlerin Sınanması

Tablo 7.2.5.1: Aylık Gelire Göre Türk Yakın Arkadaş Edinme Durumu İle İlgili Dağılım

Türk Yakın Arkadaş Edinme Durumu		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
Evet	f	20	35	23	78	$\chi^2 = 8,2122$ df = 2 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	69,0	92,1	92,0	84,8	
Hayır	f	9	3	2	14	
	Sütun %	31,0	7,9	8,0	15,2	
Toplam	f	29	38	25	92	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türk yakın arkadaşlarının olup olmadığı deneklerin aylık gelirine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Aylık geliri 750'den düşük olanların % 69'unun Türk yakın arkadaşları olduğu görülmektedir. Aylık geliri 751-1500 arasında olanların % 92.1'inin, aylık geliri 1500 avro üzerinde olanların ise % 92'sinin Türk yakın arkadaşları bulunmaktadır.

Tablo 7.2.5.2: Aylık Gelire Göre İş Kurmanın Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

İş Kurmanın Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 - Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
En düşük	f	7	17	16	40	$\chi^2 = 22,4494$ df = 12 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	33,3	68,0	88,9	62,5	
2	f	5	1	0	6	
	Sütun %	23,8	4,0	,0	9,4	
3	f	6	3	0	9	
	Sütun %	28,6	12,0	,0	14,1	
4	f	2	1	0	3	
	Sütun %	9,5	4,0	,0	4,7	
5	f	0	1	1	2	
	Sütun %	,0	4,0	5,6	3,1	
7	f	1	1	1	3	
	Sütun %	4,8	4,0	5,6	4,7	
En yüksek	f	0	1	0	1	
	Sütun %	,0	4,0	,0	1,6	
Toplam	f	21	25	18	64	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında iş kurmuş olmalarının etkisi hane halkının aylık gelirine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında aylık geliri 1500 avronun üzerinde olanlarının yerleşme kararına en düşük neden olarak iş kurmuş olmalarını gösterenlerin oranı % 88.9'dur. En yüksek yerleşme etkeni olarak iş kurmuş olmayı gösterenler % 4 oran ile en çok 751-1500 arasında bir gelire sahip olan grupta gözlemlenmiştir.

Tablo 7.2.5.3: Aylık Gelire Göre Ev Satın Alma Şeklinin Dağılımı

Ev Satın Alma Şekli		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
Benim adıma (kayıtlı)	f	16	23	10	49	$\chi^2 = 21,5138$ df = 4 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	88,9	76,7	45,5	70,0	
	Eşimin adına	1	7	3	11	
	Sütun %	5,6	23,3	13,6	15,7	
	Diğer	1	0	9	10	
	Sütun %	5,6	,0	40,9	14,3	
Toplam		18	30	22	70	
		100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye’deki evini satın alma şekli aylık gelir miktarlarına göre anlamlı olarak değişmektedir($p < 0.01$). 0-750 avro gelir düzeyine sahip olanlar arasında evlerini kendi adlarına kayıt yaptıranların oranı % 88.9 iken bu oran 751-1500 avro gelir düzeyine sahip olanlar arasında % 76.7 ve 1500 üstü gelire sahip olanlar arasında % 45.5’dir.

Tablo 7.2.5.4: Aylık Gelire Göre Kendi Ülkelerinin Elçilik/Konsolosluk Hizmetlerinden Memnuniyeti İle İlgili Dağılım

Yerleşik Yabancıların Kendi Ülkesinin Elçilik/Konsolosluk Hizmetlerinden Memnuniyeti		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
Evet	f	22	27	12	61	$\chi^2 = 9,4901$ df = 2 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	81,5	87,1	52,2	75,3	
Hayır	f	5	4	11	20	
	Sütun %	18,5	12,9	47,8	24,7	
Toplam	f	27	31	23	81	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların kendi ülkelerinin (konsolosluk, elçilik vasıtasıyla) yerleşik yabancıların sorunlarıyla yeterince ilgilenip ilgilenmediği ile ilgili görüşleri hane halkının aylık gelirine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında 1500 avro üzerinde gelire sahip olanların % 47.8'i kendi ülkelerinin elçilik/konsolosluk hizmetlerinden şikayet etmektedirler. Aylık 751-1500 avro gelire sahip olanların ise sadece % 12.9'u bu hizmetlerden şikayetçidirler.

Tablo 7.2.5.5: Aylık Gelire Göre Türkiye’deki Bürokratik İşlemler Hakkındaki Değerlendirmesiyle İlgili Dağılım

Yerleşik Yabancıların Türkiye’deki Bürokratik İşlemler Hakkındaki Değerlendirmesi		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
Evet	f	16	17	5	38	$\chi^2 = 6,7047$ df = 2 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	55,2	45,9	20,8	42,2	
Hayır	f	13	20	19	52	
	Sütun %	44,8	54,1	79,2	57,8	
Toplam	f	29	37	24	90	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların yerleşik yabancılarla ilgili Türkiye’deki bürokrasinin hızı ile ilgili görüşleri deneklerin hane halkının aylık gelirine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında 1500 avro üzerinde gelire sahip olanların % 79.2’si bu konuda olumsuz değerlendirme yapmışlardır. Aylık geliri 750 avrodan az olanların ise % 44.8’i bürokratik işlemler hakkında olumsuz yargıya sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 7.2.5.6: Aylık Gelire Göre Türkiye'nin AB'ye Girmesinin Değerlendirilmesi İle İlgili Dağılım

Türkiye'nin AB'ye Girmesinin Değerlendirilmesi		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
Evet	f	11	13	20	44	$\chi^2 = 14,7969$ df = 2 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	37,9	33,3	80,0	47,3	
Hayır	f	18	26	5	49	
	Sütun %	62,1	66,7	20,0	52,7	
Toplam	f	29	39	25	93	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'nin AB'ye girmesiyle ilgili görüşleri aylık gelirlerine göre anlamlı olarak değişmektedir($p < 0.01$). Aylık geliri 1500 avronun üzerinde olan yerleşik yabancıların % 80'i Türkiye'nin AB'ye girmesini desteklemektedir. Aylık geliri 750 avronun altında olanlar arasında Türkiye'nin AB'ye girmesini destekleyenlerin oranı % 37.9, aylık geliri 751-1500 avro arasında olanların destekleme oranı ise % 33.3'dür.

Tablo 7.2.5.7: Aylık Gelire Göre Emlak Vergileriyle İlgili Hizmetlerin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Emlak Vergileriyle İlgili Hizmetlerin Değerlendirilmesi			Aylık Gelir			Toplam	$\chi^2 - \text{Analizi}$
			0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
En düşük	f	3	2	0	5	$\chi^2 = 31,4198$ df = 18 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)	
	Sütun %	10,7	5,7	,0	5,8		
	2	1	2	1	4		
	Sütun %	3,6	5,7	4,3	4,7		
	3	4	5	0	9		
	Sütun %	14,3	14,3	,0	10,5		
	4	4	0	3	7		
	Sütun %	14,3	,0	13,0	8,1		
	5	10	5	11	26		
	Sütun %	35,7	14,3	47,8	30,2		
	6	0	6	1	7		
	Sütun %	,0	17,1	4,3	8,1		
	7	1	7	1	9		
	Sütun %	3,6	20,0	4,3	10,5		
	8	2	3	3	8		
	Sütun %	7,1	8,6	13,0	9,3		
	9	1	3	0	4		
	Sütun %	3,6	8,6	,0	4,7		
En yüksek	f	2	2	3	7		
	Sütun %	7,1	5,7	13,0	8,1		
Toplam	f	28	35	23	86		
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0		

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların emlak vergisi hizmetleriyle ilgili görüşleri aylık gelirlerine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında bu hizmetin en yüksek düzeyde verildiğini söyleyenler % 13 oran ile en fazla aylık geliri 1500 avrodan fazla olanlar arasında gözlemlenmektedir. Bu hizmetin en düşük derecede verildiğini düşünenler ise % 10.7 oran ile en fazla aylık geliri 750 avrodan düşük olan yerleşik yabancılar arasında bulunmaktadır.

Tablo 7.2.5.8: Aylık Gelire Göre Elektrik Hizmetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Elektrik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi			Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
			0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
En düşük 2 3 4 5 6 7 8 En yüksek	f	10	4	2	16	$\chi^2 = 32,9705$ df = 16 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)	
	Sütun %	34,5	10,3	8,0	17,2		
	f	3	8	2	13		
	Sütun %	10,3	20,5	8,0	14,0		
	f	3	1	7	11		
	Sütun %	10,3	2,6	28,0	11,8		
	f	5	3	3	11		
	Sütun %	17,2	7,7	12,0	11,8		
	f	3	6	4	13		
	Sütun %	10,3	15,4	16,0	14,0		
	f	1	9	1	11		
	Sütun %	3,4	23,1	4,0	11,8		
	f	2	4	4	10		
	Sütun %	6,9	10,3	16,0	10,8		
	f	2	1	2	5		
	Sütun %	6,9	2,6	8,0	5,4		
Toplam	f	0	3	0	3		
	Sütun %	,0	7,7	,0	3,2		
		29	39	25	93		
		100,0	100,0	100,0	100,0		

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların elektrik hizmetleriyle ilgili görüşleri aylık gelirlerine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında aylık geliri 750 avrodan düşük olanların % 34.5'i bu hizmetlerin en düşük düzeyde verildiğini düşünürken bu hizmetlerin en yüksek düzeyde verildiğini söyleyenler % 7.7 oran ile en fazla aylık geliri 751-1500 avro arasında olanlarda gözlemlenmiştir.

Tablo 7.2.5.9: Aylık Gelire Göre Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Dağılım

Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesi		Aylık Gelir			Toplam	χ^2 – Analizi
		0 - 750	751 - 1500	1501 ve üstü		
En düşük	f	1	0	0	1	$\chi^2 = 31,2389$ df = 18 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	3,4	,0	,0	1,1	
2	f	0	2	0	2	
	Sütun %	,0	5,1	,0	2,2	
3	f	1	2	2	5	
	Sütun %	3,4	5,1	8,3	5,4	
4	f	0	3	2	5	
	Sütun %	,0	7,7	8,3	5,4	
5	f	13	11	0	24	
	Sütun %	44,8	28,2	,0	26,1	
6	f	6	4	3	13	
	Sütun %	20,7	10,3	12,5	14,1	
7	f	4	6	7	17	
	Sütun %	13,8	15,4	29,2	18,5	
8	f	0	7	8	15	
	Sütun %	,0	17,9	33,3	16,3	
9	f	1	1	1	3	
	Sütun %	3,4	2,6	4,2	3,3	
En yüksek	f	3	3	1	7	
	Sütun %	10,3	7,7	4,2	7,6	
Toplam	f	29	39	24	92	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların sağlık hizmetleriyle ilgili görüşleri aylık gelirlerine göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Sağlık hizmetlerinin en yüksek derecede verildiğini söyleyenler % 10.3 oran ile en fazla aylık geliri 750 avrodan düşük olanlar arasında görülmektedir. Aylık geliri 1500 avrodan yüksek olanlar arasında sağlık hizmetlerinin en yüksek derecede verildiğini düşünenlerin oranı ise % 4.2'dir.

7.2.6. Eşin / Partnerin Uyuğu İle İlgili Hipotezler

Tablo 7.2.6.1: Eşin / Partnerin Uyuğına Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Eş ya da Partner			Toplam	χ^2 – Analizi
		İngiliz	Türk	Diğer		
En düşük	f	0	1	1	2	$\chi^2 = 33,0623$ df = 18 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	,0	5,3	14,3	1,2	
2	f	0	1	0	1	
	Sütun %	,0	5,3	,0	,6	
3	f	2	0	0	2	
	Sütun %	1,4	,0	,0	1,2	
4	f	4	0	0	4	
	Sütun %	2,8	,0	,0	2,3	
5	f	13	3	1	17	
	Sütun %	9,0	15,8	14,3	9,9	
6	f	22	1	0	23	
	Sütun %	15,2	5,3	,0	13,5	
7	f	22	2	2	26	
	Sütun %	15,2	10,5	28,6	15,2	
8	f	34	2	1	37	
	Sütun %	23,4	10,5	14,3	21,6	
9	f	20	6	1	27	
	Sütun %	13,8	31,6	14,3	15,8	
En yüksek	f	28	3	1	32	
	Sütun %	19,3	15,8	14,3	18,7	
Toplam	f	145	19	7	171	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilerin etkisi eşin uyuğına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Eşi İngiliz olanlar arasında en yüksek neden olarak sıcak sosyal ilişkileri gösterenler % 1.9'dur. Eşi Türk olanlarda ise bu oran % 15.8'dir. Ayrıca eşi Türk olmayanlar arasında sıcak sosyal ilişkileri en düşük yerleşme nedeni olarak gösterenler bulunmazken eşi Türk olanlar arasında bu oran % 5.3 olarak gözlemlenmektedir.

Tablo 7.2.6.2: Eşin / Partnerin Uyuşuna Göre Çalışma İsteğinin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Çalışma İsteğinin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Eş ya da Partner			Toplam	χ^2 – Analizi
		İngiliz	Türk	Diğer		
En düşük	f	80	11	4	95	$\chi^2 = 26,1627$ df = 14 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	87,9	61,1	80,0	83,3	
2	f	6	0	1	7	
	Sütun %	6,6	,0	20,0	6,1	
3	f	1	1	0	2	
	Sütun %	1,1	5,6	,0	1,8	
4	f	1	0	0	1	
	Sütun %	1,1	,0	,0	,9	
5	f	1	2	0	3	
	Sütun %	1,1	11,1	,0	2,6	
7	f	0	2	0	2	
	Sütun %	,0	11,1	,0	1,8	
9	f	1	1	0	2	
	Sütun %	1,1	5,6	,0	1,8	
En yüksek	f	1	1	0	2	
	Sütun %	1,1	5,6	,0	1,8	
Toplam	f	91	18	5	114	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında çalışma isteğinin etkisi eşin uyruğuna göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Eşi İngiliz olanlar arasında çalışma isteğinin yerleşme kararında en düşük etkiye sahip olanlarının oranı % 87.9'dur. Eşi Türk olan grupta çalışma isteği ile yerleşme kararı verenler arasında bu faktörün en düşük faktör olduğunu söyleyenlerin oranı ise % 61.1'dir.

7.2.7. Daha Önce Gelmiş Olma Durumu ile İlgili Hipotezler

Tablo 7.2.7.1: Daha Önce Gelmiş Olma Durumuna Göre Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Sıcak Sosyal İlişkilerin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi	Daha Önce Gelmiş Olma Durumu							Toplam	χ^2 – Analizi
	1	2	3	4	5	6	7 ve daha çok		
En düşük f	1	0	0	0	0	0	0	1	$\chi^2 = 79,255$ df = 54 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
Sütun %	11,1	,0	,0	,0	,0	,0	,0	,6	
2 f	0	0	0	0	0	0	1	1	
Sütun %	,0	,0	,0	,0	,0	,0	1,2	,6	
3 f	1	0	0	0	1	1	0	3	
Sütun %	11,1	,0	,0	,0	8,3	7,1	,0	1,8	
4 f	1	1	0	0	1	0	2	5	
Sütun %	11,1	5,9	,0	,0	8,3	,0	2,4	2,9	
5 f	0	4	1	1	2	2	7	17	
Sütun %	,0	23,5	5,3	5,9	16,7	14,3	8,4	9,9	
6 f	1	2	4	3	3	0	14	27	
Sütun %	11,1	11,8	21,1	17,6	25,0	,0	16,9	15,8	
7 f	1	5	1	1	1	2	10	21	
Sütun %	11,1	29,4	5,3	5,9	8,3	14,3	12,0	12,3	
8 f	0	3	6	2	0	5	23	39	
Sütun %	,0	17,6	31,6	11,8	,0	35,7	27,7	22,8	
9 f	1	1	7	6	1	1	10	27	
Sütun %	11,1	5,9	36,8	35,3	8,3	7,1	12,0	15,8	
En yüksek f	3	1	0	4	3	3	16	30	
Sütun %	33,3	5,9	,0	23,5	25,0	21,4	19,3	17,5	
Toplam f	9	17	19	17	12	14	83	171	
Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilerin etkisi daha önce Türkiye'ye gelmiş olma sıklığına göre anlamlı olarak değişmektedir ($p < 0.05$). Buna göre daha önce bir kez Türkiye'ye gelmiş olanlar arasında en yüksek derecede bu nedenle yerleşme kararı alanların oranı % 33.3'dür. Sıcak sosyal ilişkiler nedeniyle yerleşme kararı en düşük düzeyde olanlar da % 11.4 ile yine en fazla bu grup içerisindekilere gözlemlenmiştir. Öte yandan daha önce iki veya üç kez Türkiye'ye gelenler arasında en yüksek yerleşme nedeni olarak sıcak sosyal ilişkileri görenlerin oranı % 5.9 iken daha önce dört kez Türkiye'ye gelmiş olanlar arasında en yüksek yerleşme nedeni olarak sıcak sosyal ilişkileri görenlerin oranı % 23.5, beş kez Türkiye'ye gelmiş olanlar arasında bu oran % 25'dir.

7.2.8 Yasal Duruma İle İlgili Hipotezler

Tablo 7.2.9.3: Türkiye’deki Yasal Duruma Göre Çalışma İsteğinin Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Çalışma İsteğinin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Eşin/Partnerin Yasal Durumu			Toplam	χ^2 – Analizi
		Yabancı turist	Geçici yerleşik (bir süre için çalışma izni var)	Çalışma ve yaşama izni var		
En düşük	f	59	13	24	96	$\chi^2 = 25,5938$ df = 14 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	83,1	92,9	75,0	82,1	
2	f	8	0	0	8	
	Sütun %	11,3	,0	,0	6,8	
3	f	1	1	0	2	
	Sütun %	1,4	7,1	,0	1,7	
4	f	1	0	0	1	
	Sütun %	1,4	,0	,0	,9	
5	f	0	0	3	3	
	Sütun %	,0	,0	9,4	2,6	
7	f	0	0	2	2	
	Sütun %	,0	,0	6,3	1,7	
9	f	1	0	2	3	
	Sütun %	1,4	,0	6,3	2,6	
En yüksek	f	1	0	1	2	
	Sütun %	1,4	,0	3,1	1,7	
Toplam	f	71	14	32	117	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye’ye yerleşme kararına çalışma isteğinin etkisi Türkiye’deki yasal durumlarına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.05). Geçici olarak yerleşmiş olanlar arasında çalışma isteğinin etkisinin yerleşme kararında en düşük etkiye sahip olanlarının oranı % 92.9’dur. Bu grup içerisinde yer alanlar arasında bu faktörü en yüksek yerleşme faktörü olarak gören hiç bulunmamaktadır. Çalışma ve yasal izni olanlar arasında çalışma istediği için yerleşmeye karar verenlerin oranı ise % 3.1’dir.

7.2.9. Türkiye’de Ev Sahibi Olma İle İlgili Hipotezler

Tablo 7.2.9.1: Türkiye’de Ev Sahibi Olma Durumuna Göre Güçlü Aile Bağlarının Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Güçlü Aile Bağlarının Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi	Türkiye’de Ev Sahibi Olma Durumu			Toplam	χ^2 – Analizi
	Tam olarak sahibi	Kirallalık	Diğer		
En düşük f	12	1	1	14	$\chi^2 = 40,6091$ df = 18 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
Sütun %	8,3	2,8	14,3	7,4	
2 f	8	0	0	8	
Sütun %	5,5	,0	,0	4,3	
3 f	8	2	1	11	
Sütun %	5,5	5,6	14,3	5,9	
4 f	7	7	1	15	
Sütun %	4,8	19,4	14,3	8,0	
5 f	13	6	0	19	
Sütun %	9,0	16,7	,0	10,1	
6 f	21	9	3	33	
Sütun %	14,5	25,0	42,9	17,6	
7 f	13	9	1	23	
Sütun %	9,0	25,0	14,3	12,2	
8 f	28	1	0	29	
Sütun %	19,3	2,8	,0	15,4	
9 f	17	0	0	17	
Sütun %	11,7	,0	,0	9,0	
En yüksek f	18	1	0	19	
Sütun %	12,4	2,8	,0	10,1	
Toplam f	145	36	7	188	
Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye’ye yerleşme kararlarında aile bağlarının etkisi Türkiye’de ev sahibi olup olmama durumuna göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Ev sahibi olanlar arasında bu nedenle yerleşme kararı alanların oranı % 12.4 iken kiracılar arasında en yüksek derecede bu nedenle yerleşme tercihi yapanların oranı % 2.8’dir.

Tablo 7.2.9.2: Türkiye’de Ev Sahibi Olma Durumuna Göre Çalışma İsteğinin Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Çalışma İsteğinin Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisi		Ev Sahibi Olma Durumu			Toplam	χ^2 – Analizi
		Tam olarak sahibi	Kiralık	Diğer		
En düşük	f	82	20	2	104	$\chi^2 = 29,1845$ df = 14 p < 0.01 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	81,2	90,9	66,7	82,5	
2	f	8	0	0	8	
	Sütun %	7,9	,0	,0	6,3	
3	f	1	0	1	2	
	Sütun %	1,0	,0	33,3	1,6	
4	f	1	0	0	1	
	Sütun %	1,0	,0	,0	,8	
5	f	3	0	0	3	
	Sütun %	3,0	,0	,0	2,4	
7	f	2	0	0	2	
	Sütun %	2,0	,0	,0	1,6	
9	f	1	2	0	3	
	Sütun %	1,0	9,1	,0	2,4	
En yüksek	f	3	0	0	3	
	Sütun %	3,0	,0	,0	2,4	
Toplam	f	101	22	3	126	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye’ye yerleşme kararlarında çalışma isteği Türkiye’de ev sahibi veya kiracı olma durumlarına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Çalışma isteğini en yüksek yerleşme nedeni olarak belirleyenlerden kiracı olanlarda rastlanılmazken, Türkiye’de ev sahibi olanlar arasında yerleşme kararına en yüksek etken olarak çalışma isteğini belirleyenlerin oranı % 3 olarak gözlemlenmiştir.

Tablo 7.2.9.3: Türkiye’de Başka Mülkün Varlığına Göre Çalışma İsteğinin Türkiye’ye Yerleşme Kararına Etkisinin Dağılımı

Çalışma İsteğinin Türkiye'ye Yerleşme Kararına Etkisi		Türkiye'de Başka Mülkün Varlığı		Toplam	χ^2 – Analizi
		Evet	Hayır		
En düşük	f	14	87	101	$\chi^2 = 14,8898$ df = 7 p < 0.05 (Değişkenler arasında anlamlı ilişki vardır)
	Sütun %	73,7	84,5	82,8	
2	f	1	6	7	
	Sütun %	5,3	5,8	5,7	
3	f	0	2	2	
	Sütun %	,0	1,9	1,6	
4	f	1	0	1	
	Sütun %	5,3	,0	,8	
5	f	0	3	3	
	Sütun %	,0	2,9	2,5	
7	f	1	1	2	
	Sütun %	5,3	1,0	1,6	
9	f	0	3	3	
	Sütun %	,0	2,9	2,5	
En yüksek	f	2	1	3	
	Sütun %	10,5	1,0	2,5	
Toplam	f	19	103	122	
	Sütun %	100,0	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye’ye yerleşme kararlarında çalışma isteği Türkiye’de başka mülk sahibi olma durumlarına göre anlamlı olarak değişmektedir(p<0.01). Çalışma isteğini en yüksek yerleşme nedeni olarak belirleyenler arasında başka mülkü olanların oranı % 10.5, başka mülkü olmayanların oranı ise % 1’dir.

8. VERİLERİN YORUMLANMASI

8.1 BETİMLEYİCİ VERİLERİN YORUMLANMASI

Araştırmamızın sonucunda Fethiye’de yerleşmiş olan yabancıların kamusal/özel yaşam süreci içerisindeki sosyolojik konumları, yaşadıkları toplumu değerlendirme biçimleri ve karar verme süreçleri hakkında bilgi ve fikir sahibi olduğumuzu söylemek mümkündür. Anket sorularını yönelterek değerlendirmelerini almış olduğumuz yerleşik yabancıların görüş ve düşüncelerinden yola çıkarak ifade etmek gerekir ki, Fethiye’deki yerleşik yabancılar gerçekten yerleşme niyetindedirler. Yani Fethiye’ye geçici bir heves veya dönemsel bir karar ile gelmiş değillerdir. O topraklara artık kendi “memleketleri” gözüyle bakmaya başlamışlardır. Bu gerçeği, çok büyük bir kısmının her ne şartta olursa olsun Fethiye’yi terk etmek istememelerini belirtmelerinden de anlamak mümkündür. Bu çerçevede ciddi bir aidiyet duygusunun da yerleşik yabancılarda görülmeye başladığını söyleyebiliriz. Bu aidiyet duygusunun etkisiyle kamusal yaşama katılma ve hizmet taleplerini daha açıklıkla dile getirmeleri yerleşik yabancılarda daha net bir biçimde ortaya çıkmaya başlamıştır.

Ancak, şunu da ifade etmek gerekir ki; Fethiye’deki yerleşik yabancılar her ne kadar göç ettikleri bölge ile bir bağlanmışlık ilişkisine benzer bir ilişki içerisine girmiş olsalar da kendi Batılı kültürlerini de ısrarla koruma konusunda önemli bir duyarlılık göstermektedirler. Bu duyarlılık bazı durumlarda abartılı bir şekilde ortaya çıkabilmekte ve istemeden de olsa kendilerini yerel halktan tecrit eder duruma getirebilmektedir. Anket sorularına verilen cevaplarda da görüldüğü gibi Fethiye’deki yerleşik yabancıların yaşadıkları ülkenin resmi dili olmasına rağmen hala Türkçe öğrenmeme eğiliminde olmaları bu durumun bir göstergesidir. Zira araştırmamızda, örneklemin %39,4 gibi büyükçe bir kısmı Türkçe öğrenmek gibi bir çaba içerisinde olmadıklarını bildirmişlerdir. Yine örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların %36,3’ünün yerel halkın yaşadığı mekanlardan uzak, tek katlı villalarda oturduklarını belirtmeleri, ayrıca yerleşik yabancıların hiç de az sayılamayacak bir kesiminin (örneklemin %10,4’ü) yerleşmiş oldukları Türkiye’nin vatandaşlarından hiçbir yakın Türk arkadaşının olmaması gibi durumları bu çerçevede değerlendirmek mümkündür. Buna benzer bulgular konuyla ilgili başka araştırmalarda da tespit edilmiştir. Örneğin, USAK

bünyesinde yapılan alan araştırmasında yabancıların yerel halktan uzak siteler içerisinde yaşadığı tespit edilmiş ve bu durumun yabancıların topluma entegrasyonunu zorlaştırdığı belirtilmiştir(Bahar, 2008; 34). Yine, bizim araştırmamızda olduğu gibi USAK raporunda da yerleşik yabancıların Türkçe öğrenme konusunda büyük ölçüde isteksiz olduklarının gözlemlendiği belirtilmiştir(Bahar, 2008;36). Türkçe konusundaki ilgisizlik Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası'nın(FTSO) Fethiye'deki yerleşik yancılarla ilgili yaptırdığı araştırmada da tespit edilmiştir(Avcı, 2008; 52).

Yüzyılların kültürel birikiminin bir sonucu olan bu durumun aşılabilecek bir durum olduğunu gösteren işaretler de yerleşik yabancılar içerisinde fazlasıyla mevcuttur. Özellikle Türkler hakkında yapmış oldukları olumlu değerlendirmeler ve yaşadıkları bölgenin sorunlarına sahip çıkma eğilimleriyle yerleşik yabancılar, Türk toplumuyla entegrasyonlarını engelleyen bireysel kültür/kişilik duvarlarını aşma doğrultusunda olumlu sinyaller vermektedirler. Araştırmamızda genel olarak gözlemlediğimiz bir gerçek ve anket çalışmamızda da ortaya çıkan bir bulgu yerleşik yabancıların-her ne kadar yaşadıkları mekanları yerli mekanlardan uzak tutma eğiliminde olsalar da-genellikle yerli halktan ve esnaftan memnuniyetlerini ifade etmeleridir. Araştırmamızda örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların %96,5'i Türkiye'de kendisini evinde gibi hissettiğini, %89,3'ü Türkiye'de kendilerini güven içerisinde hissettiklerini belirtmişlerdir. Yerli halkın büyük ölçüde geleneksel uzlaşmacı ve misafirperver tavrından kaynaklanan bu bakış yerleşik yabancılarla ilgili olarak yukarıda bahsedilen bütün araştırmalarda da tespit edilmiştir(Turan&Karakaya, 2005; Bahar, 2008; Avcı,2008).

Araştırmamızda da tespit ettiğimiz gibi Fethiye'ye genellikle orta/lise mezunu yabancılar yerleşmektedir. Yani, eğitim seviyesi bakımından Fethiye'deki yerleşik yabancılar pek nitelikli görünmemektedirler. Yerleşenler arasında üniversite mezunu olanlar az bir dilimi yansıtmaktadır. Örneklemin %62,1'lik gibi büyük bir kısmı ilk ve orta öğretim mezunu olduklarını bildirmişlerdir. Genellikle işçi ve işçi emeklilerinin rağbet ettiği Güney kıyılarımız açısından bu durum hiç de şaşırtıcı değildir. Buna benzer bir bulgu Didim'deki yerleşik yabancıları inceleyen bir araştırmada da ortaya konulmuştur. Bu araştırmaya göre de Didim'de ankete katılan yerleşik yabancıların

%58'i ilköğretim mezunu, %26'sı da lise mezunudur. Yani burada da yerleşik yabancıların eğitim seviyesi oldukça düşüktür(Turan & Karakaya, 2005; 9).

Fethiye'deki yerleşik yabancıların eğitimlerine ve çalışma alanlarına bağlı olarak büyükçe bir kesiminin(%41,9) gelir seviyesi (750-1500 avro arası) geldikleri ülkenin gelir seviyesine nazaran düşük seviyede olmakla birlikte, Türkiye koşullarında ortalamanın üstündedir. Yine örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların %26,9 gibi önemli sayılabilecek oranda bir kısmının geliri 1500 avronun üstündedir. Özellikle bu yüksek gelirli kesim, Fethiye'deki emlak-inşaat sektörünü büyüten bir etkiye sahip olmaktadır. Genel olarak yerleşik yabancıların görece yüksek gelir sahibi olmaları Fethiye'deki tüketim harcamalarını da artırmakta ve görece yerel ekonominin canlanmasına yol açmaktadır. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası için yapılmış olan Fethiye'deki yerleşik yabancılar araştırmasında da benzer bulgular vardır. Buna göre Fethiye'de yaşayan yabancıların %63'ten fazlasının ayda 500 ile 2000 avro harcama yaptığı tespit edilmiştir. Buna karşılık bu çalışmada belirtildiğine göre, gelire göre yörenin ucuzluk faktörünün etkisiyle, çok yüksek miktarlarda harcama yapanların sayısı da fazla değildir(Avcı, 2008; 53). Yerleşik yabancıların yörede bulunuyor olmasının - emlak, iç mimari ve dekorasyon piyasasını canlandırmasının dışında-kendiliğinden ekonomik bir katkı yaratacağını ifade eden görüşler de vardır. Bu görüşe göre yerleşik yabancıların yörede bulunuyor olması yabancı sermayenin daha kolaylıkla o yöreye girişini sağlayıcı bir faktör olmaktadır (Bahar, 2008; 62).

Fethiye'deki yerleşik yabancıların büyük çoğunluğu(%74) orta yaş üstü ve emekli-yaşlı kişilerden oluşmaktadır. Diğer ampirik araştırmalar da bu tespiti doğrulamaktadır. Örneğin, Didim'deki yerleşik yabancılar üzerine yapılan çalışmada benzer bulgular vardır. Bu çalışmaya göre de deneklerin %37,3'ü 45-54 yaş arasında %45,1'i de 55 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Yani yerleşik yabancıların %82,4'ü orta yaş ve üstüdür(Turan & Karakaya, 2005; 7). Bu görünüm, Türkiye'deki yerleşik yabancıların büyük ölçüde emekli göçü şeklinde Türkiye'ye geldiğini göstermektedir. Yine yerleşik yabancıların yerleşme kararında Fethiye'nin iklim koşullarının çok büyük etken olduğunu söylemek mümkündür. İklim koşulları o kadar belirleyicidir ki, örneklem

grubunu oluşturan yerleşik yabancılar % 83 oranda hayat pahalılaşırsa dahi Fethiye'yi terk etmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

Yerleşik yabancıların daha önce Türkiye'ye gelmiş olma ve Türkiye'yi tanıma düzeyleri ile yerleşme kararları arasında bir ilişkinin söz konusu olduğu araştırma sonucunda doğrulanmıştır. Araştırmamıza katılan yerleşik yabancıların %94,9'unun daha önce birden çok kez turist olarak Fethiye'ye gelmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu süreçte Fethiye, doğası ve insanlarıyla birlikte tanınmış ve mülk satın alma yoluyla turistikten yerleşikliğe geçilmiştir.

Yerleşik yabancıların yerleşme kararı ile geldikleri ülkenin toplumsal sorunları arasında da büyük ölçüde bir ilişki söz konusudur. Örneklem grubumuzu oluşturan yerleşik yabancılar kendileri için hayat pahalılığı olsa dahi ülkelerine dönmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Çünkü, geldikleri ülkenin her ne kadar refah seviyesi yüksek de olsa toplumsal doku ve ekolojik denge anlamında bir çöküş yaşadığını düşünmekte ve bir nevi karmaşadan kaçıp huzuru aramaya çalışmaktadırlar. Fethiye'yi yerleşme yeri olarak seçmelerinin en önemli nedenlerinden birisi budur.

Araştırmamızın en ilgi çekici bulgularından biri yerleşik yabancıların Türkiye'nin AB'ye girmesiyle ilgili tavırlarıyla ilgilidir. Yerleşik yabancıların AB ile ilgili tutumu konusundaki hipotezimizin de doğrulanmasını sağlayan bu bulgulara göre Fethiye'deki yerleşik yabancıların büyükçe bir kısmı(%56,9'u) sanılanın aksine AB'ye hiç de olumlu yaklaşmamakta, Türkiye'nin AB'ye girmesine karşı durmaktadır. Bir önceki paragrafta açıkladığımız etmenlerin de etkisinin büyük olduğunu düşündüğümüz bu araştırma bulgusu başka bir çalışmada detaylı/analitik bir biçimde derinlemesine incelenmelidir. Buna karşılık, USAK araştırmasında yerleşik yabancıların büyük bir kısmının Türkiye'nin AB'ye üye olmasını istedikleri hatta bu konuda lobi yapmayı düşündükleri belirtilmiştir(Bahar, 2008; 38). Bizim araştırmamız sadece Fethiye yöresini ve bu yörede yaşayan İngilizleri ele almaktadır. USAK araştırması ise Fethiye, Alanya, Antalya, Marmaris, Bodrum, Didim, Kuşadası ve Çeşme'de yaşayan değişik ülke vatandaşı olan yerleşik yabancıları incelemiştir. AB'ye bakış ile ilgili bulgulardaki

farklılığı bu nedenlere bağlamak mümkün olmakla birlikte yine de bu sonuçlar çerçevesinde AB konusunda bir netliğin olduğunu söylemek güçtür.

Yaptığımız araştırmada ortaya çıkan başka bir gerçeklik, yerleşik yabancıların kamusal yaşama katılma ve kamu hizmeti talep etme/şikayet etme konusunda son derece istekli ve aktif olmalarıdır. Gerçekten de elektrik hizmetlerinden belediye hizmetlerine; vergi hizmetlerinden bankacılık hizmetlerine kadar hemen bütün kamusal/özel hizmet alanlarında yerleşik yabancıların söz söyleme ve fikir beyan etme çabası gözlemlenmiştir. Üstelik Fethiye'deki yerleşik yabancılar ekonomiye katkı sağladıklarını da düşünerek bu taleplerini açıklıkla dile getirme cesaretini göstermektedirler.

Ancak bu toplumsal yaşam içerisinde belirleyici olma isteği, yerleştikleri bölgede hakim olan yaşam koşullarına ve toplumsal sisteme tabi olmaktan ziyade daha çok kendi ülkelerinin toplumsal yaşamından getirdikleri “çağdaş toplum” kurallarını yerleştirmeye çalışma biçiminde kendisini göstermektedir. Araştırma ve gözlem sonucunda edindiğimiz bu bulgu başka bölgelerdeki yerleşik yabancılarla ilgili yapılan araştırmalarda da mevcuttur. Örneğin, Alanya'daki yerleşik yabancılarla ilgili alan araştırması yapmış olan Südaş'ın çalışmasında Avrupalıların göçle birlikte kendi yaşam tarzlarını da Alanya'ya taşıdıkları ve kültürlerinin göç yoluyla yayılmasını sağladıkları belirtilmiş, bu etkinin Alanya'daki mekanlara da yansıdığı ifade edilmiştir. Südaş'a göre göçmenler kendilerine ait mekanlar yaratmak, çeşitli dernekler kurmak, meclis oluşturmak, yerel gazeteler çıkarmak ve dinsel mekanlar inşa etmek gibi çalışmalarla geldikleri yere kültürel damgalarını vurmaya çalışmaktadırlar(Südaş, 2005; 110). Yine bu tespiti paralel olarak USAK araştırmasında da yerleşik yabancıların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma konusunda istekli olmadıkları ve mevcut vatandaşlıklarını koruyarak Türkiye'deki haklarını genişletmek arzusunda oldukları tespit edilmiştir(Bahar, 2008; 36).

Araştırmamızın bulgularından ortaya çıkan ve diğer araştırmaların da doğruladığı sonuç şudur: Yerleşik yabancıların, yerleşme problemlerinin ortadan kaldırılması durumunda kısa bir zaman dilimi içerisinde yerleştikleri bölgede –bölge halkıyla çok kaynaşmalar

bile-toplumsal, kültürel, iktisadi ve politik anlamda etkin bir güç olmaya başlayabilecekleri öngörülebilir. Yani, yerleşik yabancıların büyük ölçüde yaşlı/emeklilerden oluşması bu anlamda yoğunlaşan kamusal/toplumsal yaşama katılım isteklerini engellememektedir. Kamusal/toplumsal yaşama katılım isteğinin ileride yerli halkla bir gerilim yaşanması olasılığını da gündeme getirmesi söz konusu olabilecektir.

8.2 HİPOTEZLERE İLİŞKİN VERİLERİN YORUMLANMASI

Yerleşik yabancıların sosyal, demografik ve ekonomik durumunun belirlenmesinde yerleşenlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, medeni durumu, aylık geliri, eşinin uyruğu, daha önce Türkiye'ye gelmiş olma sıklığı, iş durumu, yasal statüsü, ev sahibi olması gibi faktörler temel belirleyici faktörler olmuştur. Bu faktörler üzerine kurmuş olduğumuz hipotezler araştırmamızla doğrulanmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların cinsiyetleri en fazla Türk yakın arkadaş edinmede belirleyici olmuştur. Fethiye'de yaşadıkları süre boyunca erkeklerin Türk yakın arkadaş edinmelerinin kadınlara göre biraz daha sık gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Zira araştırmamızda ele ettiğimiz sonuçlara göre erkekler arasında Türk yakın arkadaş edinme oranı % 94.5 iken kadınlar arasında Türk yakın arkadaş edinme oranı % 85.4'tür. Yerleşik yabancı kadınların %15'e yakın bir kısmının, uzunca yıllar Türkiye'de kalmış olmalarına karşın hiç Türk arkadaş edinmemesi dikkate değerdir.

Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme nedenlerinden bazılarının Türkiye'nin kültürel zenginliği ve Türkiye'deki sıcak sosyal ilişkiler olduğu araştırmamızın bulgularından birisiydi. Ancak, yine araştırmamız bu faktörlerin yerleşme kararındaki etkisinin yerleşik yabancıların yaşına göre değiştiğini de ortaya çıkarmıştır. Örneğin kültürel zenginliğin en yüksek faktör olarak yerleşme kararında etkili olduğunu söyleyenler en fazla 60 yaşın üzerindeki yerleşik yabancılarda görülürken(%30,10) 30 yaş altındakilerde bu faktörün en yüksek faktör olduğunu söyleyenlere hiç rastlanılmamıştır. Yani Türkiye'nin kültürel zenginliği en fazla yaşlıların yerleşme kararında etkili olurken gençlerin yerleşmesinde bu etki oldukça zayıftır.

Benzer bir durum Türkiye'deki sıcak sosyal ilişkilerin yabancıların yerleşme kararlarına etkisinde de görülmektedir. Bir yerleşme nedeni olarak bu faktör de en fazla yaşlıları en az 30 yaşın altındaki gençleri etkilemiştir. Öyle ki, 60 yaş üstü yerleşik yabancıların %34,4'ü yerleşmelerinde en yüksek etkinin sıcak sosyal ilişkiler olduğunu söylemelerine karşın 30 yaş altı gençlerin %14,3'ü bu faktörü yerleşme kararlarını

etkileyen en düşük faktör olarak değerlendirmişlerdir. Bu %14,3'lük oran yaş dilimleri arasında en yüksek orandır. Bu durum göstermektedir ki, ülkemize gelen yabancıların yaşlı olanlarının(ki büyük çoğunluğu öyledir) yerleşme nedenlerinde insani faktörler(kültür, sosyal ilişkiler) çok daha fazla etkiye sahip olmuşlardır. Araştırmamızın başka bir bulgusu ise 30 yaş altı gençlerin genellikle eşlerinin Türk olmasından dolayı Türkiye'ye yerleşme kararı verdiklerini göstermektedir. Buna göre 30 yaş altındakilerin %33,3'ü yerleşme kararlarına en yüksek derecede etki eden faktörün eşlerinin Türklüğü olduğunu söylemişlerdir.

Araştırmamızda, örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların ülkelerine geri dönmeyi düşünüp düşünmedikleri sorusuna verdikleri cevabın da yaşlarına göre farklılık taşıdığı gözlemlenmiştir. Buna göre 60 yaş üstündeki yerleşik yabancılar çok büyük bir oranda(%86,7) ülkelerine geri dönmeyi düşünmediklerini belirtirken geri dönme eğilimi en yüksek grup ilk bakışta tahmin edilebileceği gibi 30 yaş altındakiler değil, 31-45 yaş arasındaki örneklem grubu olmuştur. Bu yaş aralığındakilerin %37,8'i geri dönmeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir. Nispeten az sayıda olan 30 yaş altındaki gençler arasında bu oran daha azdır(%33,3). Sonuç olarak bütün yaş gruplarını dikkate aldığımızda, yaşlara göre farklılıklar olsa bile, genel olarak geri dönmeme eğiliminin ağır bastığını söylemek mümkündür.

Araştırmamızda yerleşik yabancıların yerleşme kararlarını belirleyen faktörlerin eğitim durumlarına göre farklılıklar taşıdığı gözlemlenmiştir. Örneğin yerleşme kararında Türkiye'nin kültürel zenginliğini en yüksek faktör olarak belirleyenler en çok lisansüstü(master-doktora) mezunları arasında gözlemlenmiştir(%50). Buna mukabil, kültürel zenginliği en düşük yerleşme nedeni olarak belirleyenler de en fazla lisans mezunları arasındadır(%3,5). Genel olarak bu faktörün belirleyici olduğunu düşünenler lisansüstü mezunlardan sonra en fazla orta/lise mezunları arasında görülmüştür(%21,4). Lisans mezunlarında bu faktör bu kadar etkisiz iken Lisansüstü mezunlarının yerleşme kararlarında kültürel zenginliğin bu kadar büyük etkiye sahip olmasının nedeni "akademik ilgi" olabilir.

Yabancıların yerleşme kararlarında sıcak sosyal ilişkilerin etkisi de eğitim durumuna göre farklılıklar taşımaktadır. Araştırmamıza göre sıcak sosyal ilişkiler, yerleşme kararında en çok ilkokul mezunlarını etkilemiştir. İlkokul mezunlarının % 50'si en yüksek yerleşme nedeni olarak sıcak sosyal ilişkileri belirtmişlerdir. Buna mukabil, bu etkinin yerleşme kararlarında en düşük düzeyde etkili olduğu kesim lisans mezunlarıdır. Üniversite(lisans) mezunlarının sadece %8,8'i sıcak sosyal ilişkileri en yüksek yerleşme nedeni olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe sıcak sosyal ilişkilerin yerleşme nedeni olarak etkisi azalmaktadır.

Yerleşik yabancıların eğitim durumuna göre farklılıklar gösteren bir başka konu da, Türkiye’de Türk yakın arkadaşlarının olup olmadığıdır. Araştırmamızda bu konuda ilginç bulgular ortaya çıkmıştır. Buna göre yerleşik yabancıların en düşük eğitilmiş olanlarının (ilk okul mezunları) ve en yüksek eğitilmiş olanlarının(lisansüstü mezunları) tamamının Türk yakın arkadaşlarının olmasına karşın, üniversite mezunlarının %76'sının Türk yakın arkadaşı bulunmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasındaki üniversite mezunlarının %24'ünün hiç Türk yakın arkadaşına sahip olmadıklarını belirtmiş olmaları yerleşik yabancıların Türk toplumuna entegrasyonu açısından önemle üzerinde durulması gereken bir bulgu olarak karşımızda durmaktadır. Bu sonuç, entegrasyon sorunlarının eğitimden önce bir kültür sorunu olduğunu da ortaya koymaktadır. Araştırmamızda ortaya çıkan, yerleşik yabancıların eğitim durumu ile Türkçe öğrenme çabaları arasındaki bağlantı da bu saptamayı doğrulamaktadır. Araştırmamıza göre yerleşik yabancılar arasındaki orta ve lise mezunlarının % 49,6'sı Türkçe öğrenmekte olduğunu belirtirlerken; üniversite mezunlarının sadece % 15,6'sı Türkçe öğrenmekte olduklarını ifade etmişlerdir. Yani normal şartlarda eğitilmiş insanlardan beklenmeyecek şekilde, üniversite mezunlarının %84,4 gibi büyük bir çoğunluğu Türkçe öğrenmek gibi bir çaba içerisinde olmadıklarını bildirmişlerdir.

Araştırmamızda yerleşik yabancıların görüş ve düşüncelerinde, özellikle de yerleşme kararlarında medeni durumlarına göre farklılıklar olduğu da belirlenmiştir. Örneğin yerleşme kararında eşlerinin Türk olmasının etkili olduğunu söyleyen yabancılar arasında bu etkinin(eşin Türk olması) en yüksek düzeyde etkili olduğunu bildirenlerin %50'sinin dul, boşanmış ve ayrı yaşayanlar olması dikkat çekicidir.

Yerleşik yabancıların gelir düzeylerine göre de görüş ve düşüncelerinde farklılıklar olduğu yine araştırmamızda tespit edilmiştir. Örneğin araştırmamızda gelir düzeyi düştükçe Türk yakın arkadaş edinme oranının azaldığı gözlemlenmektedir. Aylık geliri 750 avrodan düşük olan yabancıların(en düşük gelirli kesim) %31'i hiçbir Türk yakın arkadaşı olmadığını söylerken aylık geliri 750 avrodan yüksek olanların sadece %8'i Türk arkadaş edinmediklerini bildirmişlerdir. Bu durumu yüksek gelirli yerleşik yabancıların tüketim harcamalarının da daha fazla olması nedeniyle yerli halk ile daha fazla temasta bulunmalarından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancıların kendi meseleleriyle ilgili Türkiye'deki bürokratik işlemlerin hızı ile ilgili görüşlerinin de gelir seviyesine göre değiştiğini söyleyebiliriz. Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında 1500 avro üzerinde gelire sahip olanların % 79.2'si bu konuda olumsuz değerlendirme yaparken aylık geliri 750 avrodan az olanların sadece % 44.8'i bürokratik işlemler hakkında olumsuz yargıya sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Yani gelir seviyesi arttıkça Türkiye'deki yerleşik yabancılarla ilgili bürokratik işlemlerin hızından yakınanlar artmaktadır. Bu durumu da yüksek gelir seviyesinde olanların daha fazla yatırım yapma eğiliminde olmaları nedeniyle bürokratik hız konusunda daha duyarlı olmalarıyla açıklamak mümkündür.

Emlak vergisi hizmetleriyle ilgili görüşler konusunda ise bu tablonun tersi bir durum söz konusu olmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan yerleşik yabancılar arasında bu hizmetin en yüksek düzeyde verildiğini söyleyenler % 13 oran ile en fazla aylık geliri 1500 avrodan fazla olanlar arasında gözlemlenmektedir. Bu hizmetin en düşük derecede verildiğini düşünenler ise % 10.7 oran ile en fazla aylık geliri 750 avrodan düşük olan yerleşik yabancılar arasında bulunmaktadır. Yani burada da gelir seviyesi düştükçe şikayetler artmakta, gelir seviyesi yükseldikçe şikayetler azalmaktadır. Yerleşik yabancıların gelirleri ile Fethiye'deki mülk satın alma eylemleri/istekleri arasında doğal olarak bir ilişki bulunmaktadır. Yüksek gelirli olanların bu çerçevede emlak ile ilgili faaliyetleri daha fazladır. Özellikle son 5 yıl içerisinde yabancıların emlak alımıyla ilgili getirilen yasal kolaylıkların yüksek gelirli yerleşik yabancıların emlak hizmetleriyle ilgili yakınmalarını azaltıcı bir faktör olduğu söylenebilir.

Türkiye'nin AB'ye girme konusundaki düşünceler de yerleşik yabancıların gelir seviyesine göre farklılıklar taşımaktadır. Araştırmamızda bu konuda da ilgi çekici bir sonuç ortaya çıkmıştır. Gelir seviyesi en yüksek olan yabancılar büyük ölçüde(%80) Türkiye'nin AB'ye girmesini desteklerken aylık geliri 1500 avrodan düşük olan yerleşik yabancılar arasında Türkiye'nin AB'ye girmesini destekleyenlerin oranı ortalama %35 civarındadır. Yani gelir seviyesine göre Türkiye'nin AB'ye bakışında çok büyük farklılıklar bulunmaktadır. Kanımızca bu durumun nedenlerinden birisi görece düşük gelirli yerleşik yabancıların geldikleri ülkelerde büyük çoğunlukla emekçi olarak çalışmaları ve AB'yi sosyal haklar konusunda eleştiren bir sınıfın temsilcisi olarak Türkiye'ye gelmiş olmalarıdır.

Yerleşik yabancıların Türkiye'ye yerleşme nedenlerinden birisinin sıcak sosyal ilişkiler olduğu daha önceki bulgularda ortaya konmuştu. Araştırmamızdan çıkan başka bir sonuca göre de bu sıcak sosyal ilişkiler faktörü yerleşik yabancıların uyruğuna göre farklılıklar göstermektedir. Yerleşik yabancıların eşi Türk olanlarının yerleşme kararında bu faktörü daha fazla öne sürdükleri görülmektedir. Öyle ki, eşi Türk olmayanlar arasında en yüksek neden olarak sıcak sosyal ilişkileri gösterenler % 1.9 iken eşi Türk olanlarda bu oran % 15.8'dir. Sıcak sosyal ilişkilerin yerleşme kararına olan etkisi eşin uyruğuna göre değiştiği gibi yerleşik yabancıların daha önce Türkiye'ye gelme sıklığına göre de değişmektedir. Buna göre daha önce Türkiye'ye gelmiş olanlar arasında en yüksek derecede bu nedenle yerleşme kararı alanların oranı % 33.3'dür. Yerleşik yabancıların yerleşmeden daha önce Türkiye'ye gelmişse yerleşme nedeni olarak sıcak sosyal ilişkileri gösterme ihtimali çok daha yüksek olmaktadır.

9. SONUÇ

Kuramsal bölümde bahsetmiş olduğumuz gibi ortalama ömrün uzaması, görece (yoksul ülkelere göre) yüksek emeklilik geliri, toplumsal erozyon vs. gibi nedenlerle son yıllarda özellikle sanayileşmiş Batı ülkelerinden sanayileşmemiş ve dolayısıyla doğası/değerleri nispeten korunmuş “çevre” ülkelerine yönelik “emekli göçü” olarak adlandırılan yeni bir göç akımı başlamıştır. Başka nedenleri de olmakla birlikte -yaş ortalamasının yüksekliğini de dikkate alırsak- Fethiye’deki yerleşik yabancıları büyük ölçüde bu yeni göç türü olan “emekli göçü” çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Yine bu göç sürecinin turizmle birlikte gerçekleştiğini, yerleşik yabancıların turistikten göçmenliğe doğru evrildiğini gözlemlediğimizden, çağdaş göç kuramlarından “turizm göçü” modeline de uyan bir durumun söz konusu olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, klasik göç kuramlarında önemli bir model olan “zincir göç modeli”, yani yerleşik yabancıların geldikleri ülkelerin vatandaşlarını etkileyerek göç sürecini hızlandırması modeli Fethiye’deki yabancıların yerleşme süreciyle uyum içerisindedir. Bunların dışında araştırmamıza katılan deneklerin de ifade ettiği gibi, Fethiye’nin çekiciliği ve göç edenlerin kendi kıstasları çerçevesinde yerleşik yabancıların geldiği ülkelerin “iticiliği”, çekme-itme teorisini de araştırmamızdaki göç süreci açısından desteklemektedir.

Türkiye’ye yerleşen yabancılar her ne kadar kendi irade ve istekleriyle yerleşmiş olsalar da yerleştikleri bölgenin yapısı üzerinde değişime neden olabildiklerinden birtakım uyum problemleri kaçınılmaz görünmektedir. Daha önce yapılan araştırmalarda ve değerlendirmelerde Türkiye’de yerleşik yabancıların yerleştikleri bölgeye uyumları ile ilgili yapısal, kültürel sorunlar derli-toplu bir şekilde şu şekilde sınıflandırılmıştır: (1) Dışa dönük korkuların artması: Özellikle son yıllarda Türkiye’nin ABD ve AB ile olan ilişkilerinden kaynaklanan toplumsal gerginlik bu konudaki kaygıları artırmaktadır. (2) Denetimsiz bir kitlenin oluşmaya başlaması: Yerleşik yabancıların tam bir vatandaşlık statüsü edinmemiş olmaları kamusal yaşama katılmalarını olumsuz yönde etkilemekte ve onların vatandaşların ve turistlerin dışında ayrı ve hatta tanımsız bir kitle gibi algılanmalarına yol açmaktadır. (3) Türkiye’nin işgal edildiği savı: Türkiye’deki yerleşik yabancıların sayısının ve edindikleri mülklerin artmasıyla birlikte ülke

topraklarının parsellendiği doğrultusunda bir inancın yerleşmeye başlaması, yerleşik yabancılara yönelik tepkileri artırmaktadır. (4) Misyonerlik: Türkiye’de yerleşen yabancılardan kendi din ve kültürlerini tanıtmaya ve propagandasını yapmaya çalışmaları yerli halkın tepkisini çektiği görülmekle birlikte bu çalışmaların yaygın olduğunu söylemek pek mümkün değildir. (5) Evlilik kurumunda çözümler: Yerleşik yabancılar arasındaki yaşlı kadınlarla tamamen çıkara dayalı olarak genç, yerli erkeklerin yaptıkları evlilikler, aile kurumu çerçevesinde ele alınamayacağından ve gerek kadının gerekse erkeğin aile çevresi dolayısıyla da sıkıntı doğurduğundan bu kurumda çözümler gözlenmektedir. (6) Fuhuş: Özellikle Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla Türkiye’ye gelen bazı kadınların fuhuşa yönelmesi veya sürüklenmesi sonucunda “yabancı kadın”lara karşı bir önyargının oluşmasına yol açmış ve yerleşik yabancılardan entegrasyonunu bu durum olumsuz etkilemektedir. (7) Toplumsal ayırım: Türkiye’deki yerleşik yabancılardan genellikle yerli halkla kaynaşmak yerine kendi yaşam tarzlarına uygun bir toplumsal grup oluşturarak kendi içlerine kapalı bir yaşam sürmeleri entegrasyonu zorlaştıran bir ayırım olarak değerlendirilebilir. (8) Enflasyon: Yerleşik yabancılardan tüketim alışkanlıkları yerli halktan daha yüksek gelir seviyesine sahip oldukları için tükettikleri mal ve hizmetlerin enflasyonuna sebebiyet vermektedir. (9) Uyum sorunu: Kamusal yaşama uyum için gerekli olan Türkçe eğitimi gibi eğitsel faaliyetlerin gerçekleşmemiş olması ve faturaların yabancı dilde olması taleplerinin henüz karşılanmaması uyum sorunu altında değerlendirilebilir. (10) Çevre kirliliği: Yerleşik yabancılardan geldikleri ülkelerinde yoğun kentleşme nedeniyle çevre sorunlarının yaşanması Türkiye’de bu kişilerin köyleri ve kasabaları tercih etmelerine neden olmaktadır. Yerliler açısından ciddi bir rant yaratan bu durum, kırsal alanların hızlı bir şekilde kentleşmesine yol açarak o bölgenin doğal döngüsünün ve dolayısıyla toplumsal dengesinin bozulmasına neden olmaktadır. (11) Kayıt dışı emlakçılık: Zaten Türkiye’de büyük ölçüde kayıt dışı faaliyet alanı olan emlakçılık yerleşik yabancılardan yaşadıkları bölgelerdeki yüksek rant potansiyeli nedeniyle artış göstermiştir. Kayıtsız ve kuralsız emlakçılık yerleşik yabancılardan birçoğunun sömürülmesine ve dolayısıyla bu kişilerin mağdur edilmesine ve güven kaybına yol açmıştır (Bahar, 2008; 45-51).

Yerleşik yabancılardan mülk edinmeleri, yerleştikleri bölgenin/yörenin ekonomisi üzerinde bir takım etkiler doğurmaktadır. Bu etkileri incelediğimizde Batı ve Güney

sahillerinde emlakçılık sektörünün gelişmesine yol açtığını görmekteyiz. Bu çerçevede bazı yeni iş olanakları da gündeme gelmiştir. Örneğin emlak ofisleri sadece aracılık yapan emlakçılar ile konut yapıp -satan emlakçılar olmak üzere ikiye ayrılmış; ayrıca yarı yerleşik olarak nitelendirebileceğimiz –yılın belirli bir dönemini yörede geçiren-yabancıların konutlarının, kendi ülkelerinde oldukları dönemde bakım, onarım işlerinin yapılması gibi hizmetler de yeni eklenen hizmetler olarak görülmeye başlamıştır. Bazı inşaat firmaları ise düşük maliyetle üretim avantajlarını kullanarak gelen talebe göre yabancılara yönelik konut yapmakla arz fazlalılığına bile yol açmıştır. Son dönemlerde artan sayıda olmak üzere çokuluslu emlak firmaları ise sipariş üzerine göre konut üretip satmaktadırlar. Bu dünyada “İspanya Modeli” olarak bilinmektedir (Koylu, 2007; 40-48).

Gözlemlerimiz ve araştırmamız sonucunda yerleşik yabancıların yerleşme süreci içerisinde sorun olarak ortaya koydukları veya sorun olarak ortaya çıkan bazı konuları şöyle sıralayabiliriz:

(1) Yerleşik yabancılar, kendilerinin konumuyla ilgili olarak yeni yasal düzenlemeleri genellikle olumlu karşılamakta ancak yasanın uygulanmasından kaynaklanan sıkıntılar yaşadıklarını altını çizerek vurgulamaktadırlar.

(2) Yerleşme kararlarında Fethiye’nin iklim ve çevre koşullarının çekiciliğinin çok önemli bir payı olduğunu belirten yerleşik yabancılar çevrenin gün geçtikçe bozulmaya başlamasından büyük rahatsızlık duymakta, yeni yaşam alanlarının kendi ülkelerindeki ekolojik çöküntüyü yaşamaması için çaba sarf etmektedirler.

(3) Yerleşik Yabancıların satın aldıkları her ev için Ege Ordu Komutanlığı’ndan onay almak durumunda olmaları ve bu onayların geç gelmesinden dolayı, tapuların ellerine geç ulaşması en önemli şikâyet unsurudur. Bu durumu küresel ekonomik krizle ilişkilendiren Didim Emlakçılar Derneği Başkanı, “Didim’de 1500 yabancı tapusunu bekliyor.” başlıklı haberde, evlerini satın alan yabancı uyrukluların paralarını ödedikleri halde tapularını alamadıklarını ifade etmiştir.

“Müteahhitlerin krizin de etkisiyle inşaat ve vergi borçlarını ödeyebilmek için banka ve finans kuruluşlarından aldığı kredileri ödeyememesi nedeniyle ev ve işyerlerine haciz işlemleri ile karşılaştığını, bu durumda yabancılara sattığı evin askeri izin yazılarının gecikmesiyle yaklaşık 6 ila 9 ay tapuyu üçüncü şahıslara vererek borçlarını ödemeye çalıştığını veya ipotek borcundan dolayı evleri ipotek altına alınarak satışı durdurduğunu anlattı.” (Coşkun, 2009;6).

Yabancıların mülk edinmelerinin yarattığı fiyat artışları ile özellikle dil sorununu aşmak için hemen her sektörde yabancı işgücünün çalıştırılması, Türkler açısından önemli bir şikâyet konusudur. Zira çalışan yabancıların çoğunun çalışma izni olmaması, vergi kaçırılması bakımından üzerinde durulmaya değer görülmektedir. Buna ek olarak mülk sahibi yarı yerleşik yabancılar, yılın yörede yaşamadıkları dönemlerinde mülklerini kendi ülkelerinden kişilere kiraya vermekte ancak o kişileri tanıdık-arkadaş olarak göstererek yine vergi kaçırılması konusunu gündeme getirmektedirler.

(4)Alışverişlerinde yerleşik yabancılar, farklı fiyat uygulanmasından şikâyetçi olmaktadır. Buna karşılık yörede çok sayıda yerleşik yabancının varlığı yabancı para kullanımını doğal hale getirmiştir. Ayrıca, yerleşik yabancıların gelir seviyesine göre yapılan harcamalar yöre enflasyonunu artırıcı bir duruma yol açmıştır.

(5)Yerleşik yabancıların “turist” konumundan çok kısa bir süre içerisinde “yerleşik yabancı” konumuna geçmeleri, özellikle teknik ve idari açıdan geçiş döneminin sıkıntılarının fazlasıyla hissedilmesine neden olmuştur. Bu çerçevede acil konu, devlet birimlerince yerleşik yabancılarla ve yerleşme yerinin yeni, değişen biçimiyle ilgili kapsamlı bir kısa, orta ve uzun vadeli planlamanın yapılmasıdır.

Yerleşik yabancıların yerleştikleri bölgenin sorunlarına karşı duyarlı olmaları ve kamu hizmetlerine katılma istekleri bu konuda bir avantajdır. Yerleşik yabancıların yaşadıkları bölgenin sorunlarına karşı duyarlılığı ve özellikle kamu hizmetlerinde talepkâr tavırları, belediye hizmetlerinde yerleşik yabancıların dikkate alınmasına yol açmaktadır. Elektrik, su faturalarının İngilizce basılması talepleri, belediyelerde İngilizce bilen personel çalıştırılması talepleri, mezarlık talepleri bu durumu yansıtmaktadır. Yine yerleşik yabancıların kurdukları derneklerle ve sosyal faaliyetleri

yoluyla yaşadıkları yöreye katkı sağlamaya çalıştıklarının delili olarak yerleşik yabancıların Fethiye’de kurdukları FIG (Fethiye International Group) gösterilebilir.

Bütün bu gözlemler “yerleşik yabancıların”, artık yabancı olmamaya kalıcı olmaya başladıklarını ve yerleştikleri yöre ile aidiyet duygusu geliştirme doğrultusunda bir eğilimlerinin olduğunu göstermektedir. Ancak, yerleşik yabancıların Avrupa’dan taşıdıkları kapitalist/bireyci kültürün -Fethiye’nin yerel özelliklerinde görüldüğü gibi- dayanışmacı/kapsayıcı kültürün hakim olduğu bir değerler sistemine uyumu kolay görünmemektedir. Yerleşik yabancıların yerli halkla herhangi bir sorunları olmamasına ve genellikle yerli halka karşı olumlu duygular besliyor olmalarına karşın henüz ciddi bir entegrasyon çabası içerisinde olmadıklarını, daha çok otonom yaşama eğiliminde olduklarını gözlemlemiş bulunmaktayız.

Bir de madalyonun öbür yüzü vardır. Yerleşik yabancıların yerleştikleri bölgenin ahalisi bu yerleşme sürecine ne demektedir? Turist olarak, yabancı olarak, konuk olarak kapılarını sonuna kadar açtıkları bu göçmenler tam olarak yerleştiklerinde ve artık resmi olarak yabancılıkları kalmadığında nasıl bir toplumsal ilişki ortaya çıkabilecektir? Bu konu da ayrı ve önemli bir araştırma konusu olarak araştırılmayı beklemektedir.

10. ÖNERİLER

Ülkemizin Batısındaki turizm bölgelerine, yerli halktan mülk satın alarak yerleşen turistlerin her ne kadar “yerleşik yabancı” olarak nitelendirilse de ülkemizin daha önce çok aşına olmadığı yeni bir göçmen grubunu oluşturdukları açıktır. Bu yüzden her şeyden önce bu yeni göç olgusu ve göçmenlik durumu ile ilgili olarak sağlam sosyolojik verilere dayalı olarak bilimsel, rasyonel, uygulanabilir bir “göçmen politikası” oluşturulmalı ve bu politika çerçevesinde kapsamlı yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu yasal düzenlemeler, daha önce yapılanlar gibi sadece “yabancılar mülk edinme serbestliği” çerçevesinde değil, daha önemlisi yerleşik yabancıların Türk toplumuna entegre olabilmelerini ve Türk siyasal sistemine uyumlarını sağlayıcı tedbirleri içerecek şekilde “sosyal uyum” çerçevesinde olmalıdır.

Kamu yönetiminin, özellikle de yerel yönetimlerin “yerleşik yabancılar” ile ilgili mevcut sorunları ve olası yeni sorunları önleyecek şekilde idari yapılanma içerisine girmeleri gerekmektedir. Bu amaçla yabancı yerleşimlerin yoğun olduğu bölgelerde yerel yönetimler bünyesinde bu sorunlarla ilgili birimler oluşturulabilir. Konunun Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Dış İşleri Bakanlığı’nı ilgilendiren boyutları düşünüldüğünde her bir bakanlığın temsilcilerinden oluşan bir komisyon da bu birim içerisinde yer alabilir.

Yerleşik yabancılar konusunun kamuoyundaki güncel politik tartışmalar içerisinde fazlasıyla yer edindiği ve bu tartışmalar çerçevesinde ortaya konulan argümanların bazı durumlarda hem Türk toplumunda hem de yerleşik yabancılar arasında tedirginlik yarattığı malumdur. Bu tartışmaların zamanla bir sosyolojik çatışma noktasına gelmemesi için ciddi bir halkla ilişkiler programının yürütülerek özellikle yerli halkın kaygılarının giderilmesi de önem kazanmaktadır.

Yapmış olduğumuz araştırmada; genellikle turist olarak ülkemize geldikten sonra yerleşme kararı veren ve yerleşen yabancıların yerleşme süreçlerinin planlı bir şekilde gerçekleşmediğini, özellikle yerleşme sonrasında önemli ölçüde karışıklığın/karmaşanın olduğunu gözlemlenmiş bulunmaktayız. Bu karmaşayı önlemek üzere bu alanda

kapsamlı bir planlamanın yapılması gerekmektedir. Yabancı yerleşmenin turizmle başlayan bir süreç olduğunu göz önüne aldığımızda bu planlamanın turizm planlaması ile de bağlantılı olması uygun olacaktır.

Araştırmamızda yerleşik yabancıların daha çok kendi çevrelerini oluşturma ve bu “yalıtılmış” çevre içerisinde yaşama eğiliminde olduklarını gözlemledik. Bu eğilim, kısa vadede sorun yaratacak bir duruma yol açabilir. Yerleşik yabancıların bir tür “gettolaşma” sürecine girmelerinin önüne geçecek tedbirler alınmalıdır. Bu amaçla, yerleşik yabancılarla yerli halkın iç içe yaşayabilmelerini sağlayacak kentsel sosyolojik (ortak mekanlar yaratmak, ortak festivaller düzenlemek gibi) faaliyetler gerçekleştirilebilir ve bir arada yaşamayı sağlayan ortak mekansal alanlar geliştirilebilir.

Yerleşik yabancıların hem kamu hizmetlerinden yeterince faydalanabilmeleri hem de yerli halkla olan iletişimlerinin, diyaloglarının sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için öncelikle Türkçeyi yeterli düzeyde bilmeleri gerekmektedir. Bu amaçla mülk satın almış yabancılara yönelik Türkçe kurslarının yoğunlaştırılmış olarak faaliyete geçirilmesi büyük önem kazanmaktadır. Yabancıların büyük ölçüde Türkçe öğrenme eğiliminde olmadıkları göz önünde tutulduğunda mülk satın alarak yerleşme kararı alan yabancıların Türkçe kurslarına katılmalarının cazip hale getirilmesi ya da zorunlu olması doğrultusunda önlemler de düşünülebilir.

Sadece yerleşik yabancıların yerleştikleri bölgelere toplumsal uyumlarını sağlamaya yönelik çalışmalar yeterli olmayacaktır. Aynı şekilde o bölgede yaşayan yerli halkın da yerleşik yabancılar konusunda bilgilendirilmeleri için öncelikle Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde çalışmalar yapılabilir. Ayrıca, ülkemizdeki yerleşik yabancıların hukuki statüsü ile ilgili doğru bilgilerin ve yabancılarla ilgili doğru istatistiklerin Türk kamuoyuna düzenli, anlaşılabilir bir şekilde aktarılması bu konuda gerçekleştirilen güncel politik tartışmaların daha sağlam zeminlerde, sağlıklı veriler, bilgiler üzerine gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Kamuoyuna yönelik olarak gerçekleştirilen bu tür sağlıklı bilgilendirmelerin konunun bir ulusal gerilim kaynağı olmasını azaltıcı bir faktör olarak düşünülmalıdır.

Her göç, hangi etmenlerden kaynaklanıyor ve ne şekilde gerçekleşiyor olursa olsun göç edilen yerin ekolojik yapısını, kentsel çevreyi bozucu bir etki yaratabilme riski taşımaktadır. Bu durum, henüz tam olarak sanayileşmediği için bu faktöre bağlı olarak ekolojik yapısı tam olarak bozulmamış olan ülkemizin kıyı kesimleri için özellikle dikkate alınması gereken bir durumdur. Bu nedenle, son zamanlarda yoğun biçimde turizm bölgelerimize yerleşme eğiliminde olan ve talep ettikleri, inşa ettirdikleri konutlarla/sitelerle yerleştikleri yöreleri dönüştürücü etkiye/potansiyele sahip olan yerleşik yabancılar(göçmenler) konusuna ekoloji ve kent planlaması açısından da bakılmalı, yerleşme alanlarının doğal yapısının bozulmasını önleyici önlemler alınmalıdır. Özellikle yabancıların yoğunlaşan emlak talebi dolayısıyla şehir mimarisinin bozulmasını önlemek üzere yerel yönetimlerin, emlakçılar odası, mimarlar odası, şehir plancıları odası gibi örgütlenmelerle işbirliği yapması ve bu tür taleplerin belli bir planlama çerçevesinde yürütülmesinin sağlanması önemlidir.

Yerleşik yabancıların gelmiş oldukları ülkelerle olan bağlantılarının kopmadığı da gözlemlediğimiz bir durum olmuştur. Yerleşik yabancılar sadece ailevi-kültürel olarak değil, daha önemlisi sosyal güvenlik sistemi açısından da geldikleri ülkeyle bağlantılı durumdadırlar. Bununla birlikte “zincir göç modeli”ne uygun olarak, yerleşik yabancıların kendi ülkelerinden ülkemize doğru yeni göç akışını hızlandırdıkları da bir gerçektir. Bu nedenle, bu yeni göç olgusunun sağlıklı bir zemine oturtulmasında ve yerleşik yabancılarla ilgili sorunların çözümünde yabancıların vatandaşı(veya ilk vatandaşı) oldukları ülkeler ile ortak çalışmaların yapılması, ikili projelerin gerçekleştirilmesi de düşünülebilir.

Ülkemizdeki yerleşik yabancılar ile ilgili konunun bütün boyutlarını içerecek şekilde ciddi akademik/bilimsel çalışmalar yapılmalı; üniversiteler, enstitüler, bilimsel araştırma kuruluşları, akademisyenler bu alanda çalışma yapmaları için teşvik edilmelidirler.

KAYNAKÇA

ABADAN, Nermin. (2006). *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

ADLER, Stephen. (1977). *International Migration and Dependence*. Hampshire: Gower Publishing.

AKKAYA, Taylan. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ANA BRİTANİCCA GENEL KÜLTÜR ANSİKLOPEDİSİ. (1986). Cilt 16, İstanbul: Ana Yayıncılık.

AVCI, Mehmet. (vd.) (2008). *Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü*. Fethiye-Muğla: FTSO Yayını.

AVCIKURT, Cevdet. (2007). *Turizm Sosyolojisi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

BAHAR, Halil İbrahim. (vd.) (2007). *Türkiye'deki Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu: Sorunlar ve Fırsatlar*. Ankara: USAK Yayını.

BİLGİN, Nuri. (1995). *Kolektif Kimlik*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

CANGIZBAY, Kadir. (1996). *Sosyolojiler Değil Sosyoloji*. Ankara: Öteki Yayınevi.

CASTLES, Stephen. (1998). *The Age of Migration: International Poulations Movements in the Modern World*. London: The Guilford Pres.

COŞKUN, Osman. (17.08.2009). Akşam Gazetesi.

ÇOBANOĞLU, Nesrin. (1997). *Tıp Etiği Açısından Göç ve Sağlık*. (Toplum ve Göç / II.Uluslararası Sosyoloji Kongresi/1996 Sempozyum Kitabı). Ankara: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü ve Sosyoloji Derneği Ortak Yayını.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ VE SOSYOLOJİ DERNEĞİ. (1997). *II. Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç*. Ankara: Sosyoloji Derneği Yayını.

EMİROĞLU Kudret; AYDIN Suavi. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

ERDOĞAN, Seçil. (2004). *Avrupa’da İltica Hareketleri: İngiltere’de Yaşayan Türk Mülteciler Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

ERDOST, Muzaffer İlhan. (2006). *Osmanlıdan Günümüze Yabancılarla Taşınmaz Satışı*. Sayı 1, Ankara: Memleket ve Siyaset Dergisi.

ERGUN, Doğan. (2006). *100 Soruda Sosyoloji El Kitabı*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

ERGUN, Doğan. (2000). *Ulusal Kişilik*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

ERGUN, Doğan. (2004). *Türk Bireyi Kuramına Giriş*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

GEDDES, Andrew. (2003). *The Politics of Migration and Immigration in Europe*. London: Sage Publications.

GIDDENS, Anthony. (2005). (Haz.Cemal Güzel), Ankara: Ayraç Yayınları.

GORNY, Agata; RUSPINI Paolo. (2004). *Migration in the New Europe: East-West Revisited*. Hampshire: Palgrave Mcmillan.

GÜLER, Şevki. (1978). *Turizm Sosyolojisi*. Ankara: Turizm Eğitim Genel Müdürlüğü Yayını.

GÜNGÖR Erol. (1986). *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

GÜRKAN, Mustafa. (2006). *Sosyolojik Açıdan Göç ve Yasa*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi,

HANÇERLİOĞLU, Orhan. (1986). *Toplumbilim Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

HARİTA ve KADASTRO MÜHENDİLERİ ODASI. (2006). *Yabancılar Toprak Satışı: Neo-Liberalizmin Kısacasında Türkiye Toprakları*. Ankara: HKMO Yayını.

HATİBOĞLU, Feride. (2007). *Yabancıların Türkiye’de Gayrimenkul Edinimleri ve ABD Karşılaştırması*. Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

HOPKINS, R.F.; MANSBACH R.W. (1973). *Structure and Process in International Politics*. New York: Harper&Row.

İLTER, Tuğrul. (2006). *Modernizm, Postmodernizm, Postkolonyalizm: Ben-Öteki İlişkileri ve Etnosantrizm Küresel*. Sayı 1 Bahar, İstanbul: İletişim Dergisi.

KARABULUT, Özgür Kazım. (2008). *Yabancıların Türkiye’de Taşınmaz Edinimleri*. Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, Ankara:TODAİE.

KAYA, Ayhan, ŞAHİN, Bahar. (der.) (2007). *Kökler ve Yollar Türkiye’de Göç Süreçleri*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

KAYA, Ayhan, KENTEL Ferhat. (2005). *Euro-Türkler Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Köprü mü, Engel mi?*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- KAYA, Cemil. (1995). *Yabancı İle Evlenmenin Kamu Görevine Etkisi*. Ankara: Kamu Hukuku Araştırmaları Dergisi.
- KIRMACI, Kadir. (2007). *Yabancıların Taşınmaz Mal Edinme Süreci: Hukuki ve Mekansal Boyutların Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- KOYLU, Zeynep Elvan. (2007). *Türkiye’de Turizm Bölgelerine Yerleşen Yabancıların Yerleşim Nedenleri ve Beklentilerinin İncelenmesi: Fethiye Bölgesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- LEE, Everett S. (1969). *A Theory of Migration*, (Ed. J. A. Jackson), London: Cambridge University Pres.
- MARSHALL, Gordon. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev. Osman Akınhay, Derya Kömürcü), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- MEYERS, Eytan. (2004). *International Immigration Policy: A Theoretical and Comparative Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
- MUTLUER, Mustafa. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çınatay Kitabevi.
- O’DELL, Tom; BILLING Peter. (2005). *Experience-scapes: Tourism, Culture and Economy*. Copenhagen: Copenhagen Business School Press.
- OUTHWOİTE, William. (Ed.) (2003). *Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü*. (Çev. Melih Pekdemir), İstanbul: İletişim Yayınları.
- ÖĞREDİK, Güray. *Yabancıların Türkiye’de Taşınmaz Edimi Konusunda Yaşanan Sorunlar ve Güncel Gelişmeler*, www.MuhasebeTR.com, Erişim Tarihi: 01.05.2008

ÖZDEMİR, Mehmet. (1992). *Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkileri*. Ankara.

ÖZKAYA, Orhan. (2005). *Yabancıya Toprak Satışı*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

POLOMA, Margaret M. (1993). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. (Çev. Hayriye Erbaş), Ankara: Gündoğan Yayınları.

RIZAOĞLU, Bahattin. (2004). *Turizm ve Toplumsallaşma*. Ankara: Detay Yayıncılık.

SEZER, Baykan. (2006). *Sosyolojinin Ana Başlıkları*. İstanbul: Kızılelma Yayıncılık.

SÜDAŞ, İlkay. (2005). *Türkiye'ye Yönelik Göçler ve Türkiye'de Yaşayan Yabancılar: Alanya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi.

TEKELİ, Hasan. (2008). *Göç ve Ötesi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

TOPÇU, Nurettin. (1998). *Kültür ve Medeniyet*. İstanbul: Dergah Yayınları.

TURAN, Aykut Hamit ve KARAKAYA, Ethem. (2005). *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

WANG, Ning. (2000). *Tourism and Modernity: A Sociological Analysis*. Oxford: Pergamon.

VOLKAN, Vamık. (2009). *Kimlik Adına Öldürmek: Kanlı Çatışmalar Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: Everest Yayınları.

YALÇIN, Cemal. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayınları.

Ek 1: Anket Örneği

1- Cinsiyet

☐ K ☐ E

2- Yaş

- ☐ 20 yaş altı
- ☐ 21-30 yaş arası
- ☐ 40-60 yaş arası
- ☐ 60 yaş üstü

3- Uyruğu

4- Türk vatandaşlığına geçtiniz mi?

- ☐ Evet, çift uyruk
- ☐ Evet, Türk vatandaşlığına geçtim
- ☐ Başvurdum, bekliyorum
- ☐ Hayır, başvurmadım.

5- Eğitim seviyesi

- ☐ İlk
- ☐ Orta/Lise
- ☐ Üniversite
- ☐ Y.L
- ☐ Doktora
- ☐ Diğer (lütfen belirtin...)

6- Şu anki iş durumunuz

- ☐ Düzenli maaşlı çalışan
- ☐ Geçici ücretli çalışan
- ☐ Kendi işi
- ☐ Öğrenci

- ☐ Ev hanımı
☐ Emekli, gelir yok
☐ Emekli, geliri var

7- Emekli iseniz en son iş durumunuz?

.....

8- Daha önce Fethiye’de çalıştınız mı?

- ☐ E ☐ H

9- Çalıştıysanız işiniz neydi?

.....

10- Medeni Haliniz?

- ☐ Evli
☐ Bekar
☐ Birlikte yaşıyor
☐ Dul
☐ Boşanmış
☐ Ayrı yaşıyor

11- Evliyseniz veya birlikte yaşıyorsanız, partnerinizin uyruğu nedir?

12- Eşiniz/partneriniz Türk vatandaşlığına geçti mi?

13- Eşiniz/partnerinizin iş durumu?

14- Çocuğunuz var mı?

- ☐ E ☐ H

15- Evetse kaç tane?.....

16- En azından bir çocuğunuz sizinle birlikte yaşıyor mu?

- ☐ E ☐ H

17- Türkiye'deki legal statünüz?

- ☐ Yabancı turist
☐ Geçici yerleşik (bir süre için çalışma izni var)
☐ Çalışma ve yaşama izni var

18- Eşiniz/partnerinizin legal durumu Türkiye'deki?

- ☐ Yabancı turist
☐ Geçici yerleşik (bir süre için çalışma izni var)
☐ Çalışma ve yaşama izni var

19- İlk defa ne zaman buraya geldiniz?

20- Buraya yerleşmeden önce kaç kez geldiniz?

21- Ne kadar süredir burada yaşıyorsunuz?

22- Tüm yıl boyunca mı Türkiye'de yaşıyorsunuz?

- ☐ Evet, tüm yıl
☐ Hayır, sadece bahar/yaz
☐ Hayır, sadece yaz
☐ Hayır, sadece sonbahar/kış
☐ Diğer

23- Ne kadar sıklıkla ülkenizi ziyaret ediyorsunuz?

- ☐ En azından yılda 3 kez
☐ Yılda 2 kez
☐ Yılda 1
☐ Türkiye'ye yerleştiğimden beri ziyaret etmedim.
☐ Diğer

24- Hanehalkının aylık geliri?

25- Türkiye’de eviniz var mı?

- ☐ Evet, tam olarak sahibim
- ☐ Evet, ama yarı zamanlı sahibim
- ☐ Hayır, kiraladım
- ☐ Diğer

26- Evetse ne zaman edindiniz?

27-Evetse, nasıl edindiniz?

- ☐ Benim adıma (kayıtlı)
- ☐ Eşimin adına
- ☐ Diğer

28- Ne tür bir evde oturuyorsunuz?

- ☐ Apartman dairesi (sitede)
- ☐ Apartman (sitede değil)
- ☐ Müstakil ev (site içinde)
- ☐ Müstakil ev (sitede değil)
- ☐ Bungalov
- ☐ Diğer

29- Türkiye’de başka mülkünüz var mı?

- ☐ E
- ☐ H

30- Varsa lütfen belirtiniz.....

31- Varsa ne zaman edindiniz?

32- Varsa nasıl edindiniz (kimin adına kayıtlı)

- ☐ Benim adıma

() Eşimin/partnerimin

() Diğer

33- Türkiye'ye yerleşme kararınıza temel oluşturan faktörler nelerdir?

(1'den 10'a kadar derecelendiriniz)

Sağlık sorunları

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Deniz, güneş, iklim

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Kültürel zenginlik

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ucuz ve konforlu yaşam

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sıcak sosyal ilişkiler

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Görece güçlü olan aile bağları

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Eşim/partnerim Türk olduğundan

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

İş kurmak

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Çalışmak

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

34- Ülkenize geri dönmeyi düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

35- Türkiye’de yaşamaktan memnun musunuz?

☐ E ☐ H

36- Türkiye’de, kendinizi “evde” mi hissediyorsunuz?

☐ E ☐ H

37- Türkiye’de kendinizi daha güvende mi hissediyorsunuz?

☐ E ☐ H

38- Evetse, neden?

☐ Kendi ülkemdeki yüksek suç oranı

☐ Diğer (lütfen belirtin).....

.....

39- Hayırsa neden?

☐ Yabancı kadınlara karşı cinsel taciz

☐ Yabancılarla karşı artan düşmanlık

☐ Diğer (lütfen belirtin).....

.....

40- Türk yakın arkadaşlarınız var mı?

☐ E ☐ H

41- Türk arkadaşınızla problem yaşıyor musunuz?

☐ E ☐ H

42- Evetse; sorunun temelinde ne var?

- ☐ Din,
☐ Farklı yaşam tarzı
☐ Diğer (lütfen belirtin).....
.....

43- Türk komşularınızla sorun yaşıyor musunuz?

- ☐ E ☐ H

44- Evetse, nedeni?

- ☐ Dinsel
☐ Farklı Yaşam Tarzı
☐ Diğer

45- Genel olarak Türkler ve yabancılar arasında iyi ilişkiler olduğunu düşünüyor musunuz?

- ☐ E ☐ H

46- Türkler ve yabancılar arasındaki kurulan evlilikleri onaylıyor musunuz?

- ☐ E ☐ H

47- Türkçe öğrenmek istiyor musunuz?

- ☐ E ☐ H

48- Türkçe öğreniyor musunuz?

- ☐ E ☐ H

49-Kendi ülkenizdeki arkadaşlarınıza olumlu şeyler söylüyor musunuz Türkiye ile ilgili?

- ☐ E ☐ H

50- Türkiye'ye geldiğinize pişman mısınız?

- ☐ E ☐ H

51- Yerleşik yabancılarla ilgili Türk hukukunda yasal boşluk veya etkinsizlik olduğunu düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

52- Türk hukukunun efektif/etkin olarak uygulanabildiğini düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

53- Yerel yönetim veya diğer kamu kuruluşlarının, karşılaştıkları sorunlarda yerleşik yabancılarla yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

54- Kendi ülkeniz (konsolosluk, elçilik) sorunlarınızla yeterince ilgilenebiliyor mu?

☐ E ☐ H

55- Yerleşik yabancılarla ilgili Türkiye’de bürokrasi hızlı işliyor mu?

☐ E ☐ H

56- Bazen bürokratik işlerinizi yaptırmak için rüşvet vermek gerekli olabileceğini düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

57- Türkiye’de, çevrenin ve hayvanların korunmasında yeterli önemin gösterildiğini düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

58- Türkiye’de düşünce ve inanç özgürlüğü olduğunu düşünüyor musunuz?

☐ E ☐ H

59- Türkiye’nin A.B.’ye girmesini destekliyor musunuz?

☐ E ☐ H

60- Türkiye’deki yerleşik yabancıların aktivitelerinde yer alıyor musunuz?

() E () H

61- Türkiye’deki yaşlı yerleşik yabancıların ev bakımı/hemşirelik ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?

() E () H

62- Türkiye’de yaşamın pahalılaşması durumunda ne yaparsınız?

() Yaşamaya devam ederim Türkiye’de

() Daha ucuz bir ülkeye göç ederim

() Kendi ülkeme dönerim.

63- Yerleşik yabancıların Türkiye üzerinde ne gibi olumlu etkilere sahip olduğunu düşünüyorsunuz?

() Hayır, olumlu etkiye sahip olduklarını düşünmüyorum

() Kültürel zenginliğe katkı

() İş gücüne katkı

() Yeni iş olanaklarının yaratılmasına katkı

() Vergi gelirine katkı

() Nüfus sorunlarına katkı

() Farklı dinsel inanışların anlaşılmasına katkı

64- Aşağıdaki hizmetlerin kalitesiyle ilgili olarak (1’den 10’a kadar derecelendiren) boşlukları işaretleyin

Adalet ve güvenlik

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Tapu edinme / kadastro

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Vergi oranları

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Su

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Elektrik

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Finansal hizmetler (banka,...)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Belediyeler

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

(Sizin) konsoloslüğunuz- elçiliğiniz

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Eğitim kurumları

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Trafik

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Alış veriş olanakları

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sağlık hizmetleri

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mutlu DİRLİK
Doğum Yeri ve Yılı : İzmir – 11.03.1974

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Kurumlar : Sun Express Havacılık A.Ş.
Say-Tek Batı Dershaneleri
Ar Ajans- Gezgin Dergisi
H&D Yayıncılık A.Ş.

İletişim

E-Posta Adresi : arneg@mynet.com

Tarih : 20/08/2009

